

หลักสูตรโรงเรียนมัธยมวัดกลางโกลน พุทธศักราช ๒๕๖๗ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรโรงเรียนมัธยมวัดกลางโกสุม พุทธศักราช ๒๕๖๗
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้จัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับนี้ ซึ่งเป็นเอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมวัดกลางโกสุม พุทธศักราช ๒๕๖๗ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) เพื่อเป็นเป้าหมายในการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการจัดการเรียนการสอน ให้ ตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดย พิจารณาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมวัดกลางโกสุม พุทธศักราช ๒๕๖๗ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

- วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย
- สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
- คุณภาพผู้เรียน
- ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง
- รายวิชาที่เปิด
- คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน
- สื่อ/แหล่งเรียนรู้
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนต่อไป

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
วิสัยทัศน์	๑
หลักการ	๑
จุดหมาย	๒
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	๓
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๔
ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๕
เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๕
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	๖
ทักษะและกระบวนการทางสังคมศึกษาฯ	๗
คุณภาพผู้เรียน	๘
ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง	๑๐
รายวิชาที่เปิดสอน	๑๐๐
คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน	๑๐๑
สื่อ/แหล่งเรียนรู้	๒๖๒
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	๒๖๓
ภาคผนวก	๒๗๙
ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๒๘๐
อภิธานศัพท์	๒๘๑
คณะผู้จัดทำ	๓๐๓

วิสัยทัศน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล การอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัย ต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

หลักการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆไว้ ดังนี้

- **ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม** แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม
- **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต** ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก
- **เศรษฐศาสตร์** การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- **ประวัติศาสตร์** เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก
- **ภูมิศาสตร์** ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ การเชื่อมโยงระหว่างกัน ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จุดมุ่งหมาย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ และผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
4. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
5. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิด สมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อ ชุจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความ ถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช่วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและ สังคม
๒. **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่าง สร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
๓. **ความสามารถในการแก้ปัญหา** เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มา ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม
๔. **ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต** เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกัน ในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่าง เหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยง พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
๕. **ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี** เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมี ทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. **รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์** หมายถึง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย นิยมไทย ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาเคารพเทิดทูนศาสนา แสดงความจงรักภักดี เทิดทูนพระเกียรติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์
๒. **ซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริงประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่นรวมถึงตลอดทั้งต่อหน้าที่การงานและคำมั่นสัญญา ความประพฤติที่ตรงไปตรงมาและจริงใจในสิ่งที่ถูกที่ควร ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมรวมถึงถึงการไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวงนอกจากนี้แล้วความซื่อสัตย์สุจริตยังรวมถึงการรักษาคำพูดหรือคำมั่นสัญญาและการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความรับผิดชอบและด้วยความซื่อสัตย์ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องด้วยการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตนี้จะดำเนินไปด้วยความตั้งใจจริงเพื่อทำหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วง ด้วยความระมัดระวัง และเกิดผลดีต่อตนเองและสังคม
๓. **มีวินัย** หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรมการรู้จักควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลง ข้อบังคับระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามย่อมนำมาซึ่งความสงบสุขในชีวิตของตนเอง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติ
๔. **ใฝ่เรียนรู้** หมายถึง การค้นคว้าหาความรู้หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
๕. **อยู่อย่างพอเพียง** หมายถึง การมีความพอดีในการบริโภค ใช้ทรัพยากรและเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนใช้จ่ายตามความเหมาะสมรู้จักการเพิ่มพูนทรัพย์ ด้วยการเก็บและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดูแลรักษาบูรณทรัพย์ของตนเอง มีการเก็บออมเงินไว้ตามสมควร
๖. **มุ่งมั่นในการทำงาน** หมายถึง การศึกษาเรียนรู้เพื่อหาข้อเท็จจริง ซึ่งอาจพัฒนาไปสู่ความจริงในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ หรือต้องการคำตอบเพื่อนำคำตอบที่ได้นั้นมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การยกระดับความรู้การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือนำมาสรุปเป็นความจริงได้
๗. **รักความเป็นไทย** หมายถึง เข้าใจ ห่วงแหนความเป็นไทยซึ่งถือเป็นต้นทุนทางสังคมทำให้ทุกศาสนาสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติโดยต้องมีการดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต และมนัสสุจริตเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความมีกิริยามารยาท การปรับตัว ความตรงต่อเวลา ความสุภาพ การมีสัมมาคารวะ การพูดจาไพเราะ และอ่อนน้อมถ่อมตน
๘. **มีจิตสาธารณะ** หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งสาธารณะที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกันเป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำที่แสดงออกมา ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มการถือปฏิบัติเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศและสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้ สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ดังนี้

- **ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม** แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาค่านิยมของตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ ต่อสังคมและส่วนรวม

- **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต** ระบบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

- **เศรษฐศาสตร์** การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

- **ประวัติศาสตร์** เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

- **ภูมิศาสตร์** ลักษณะทางกายภาพของโลก แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และ ดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคม โลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส.๓.๒ เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และดำรงความเป็นไทย

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทักษะและกระบวนการทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วย การอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละด้านดังนี้

๑. ด้านความรู้

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญๆในสาขาวิชาต่างๆทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา และสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการหรือสหวิทยาการ

๒. ด้านทักษะและกระบวนการ

ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ผู้เรียนควรจะได้พัฒนากระบวนการต่างๆ จนเกิดทักษะและกระบวนการ ดังนี้

- ทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์หลักการและการนำไปใช้ ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- ทักษะการแก้ปัญหา ตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบสอบ เช่น ความสามารถในการตั้งคำถามและการตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐานและสรุปเป็นหลักการ
- ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้โดยการอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถในการสื่อสารโดยการพูด การเขียน และการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้
- ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหากลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ด้านเจตคติและค่านิยม

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติ และค่านิยม เกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองของศาสนา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔. ด้านการจัดการและการปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ เมื่อมองในภาพรวมๆ แล้วจะพบว่า ความสำคัญของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม มีทักษะกระบวนการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดีแล้ว ยังช่วยให้ได้รับความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

คุณภาพผู้เรียน

• รายวิชาพื้นฐาน จบ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

- มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
- มีทักษะกระบวนการและมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ
- มีความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียน ได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
- รู้และเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นสูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

- มีความรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง และสภาพเศรษฐกิจโดยเน้นความเป็นประเทศไทย
- มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธีและพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น
- ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

- มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้รับการพัฒนาแนวคิดและขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์
- รู้และเข้าใจแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคตสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

- มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ มีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในขั้นสูงตามความประสงค์ได้
- มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติมุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม
- มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งนำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. บอกพุทธประวัติ หรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือโดยสังเขป	◆ พุทธประวัติโดยย่อ - ประสูติ - ตรัสรู้ - ปรีณิพพาน
	๒. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิต และข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	◆ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - สามเณรบัณฑิต ◆ ชาดก - วัณณุปถชาดก - สุวรรณสามชาดก ◆ ศาสนิกชนตัวอย่าง - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช - เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี (หนูพร้อม)
	๓. บอกความหมาย ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัยปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ พระรัตนตรัย - ศรัทธาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ◆ โอวาท ๓ - ไม่ทำชั่ว - เคารพสิ่งดี - ทำความดี : เคารพธรรม : สังคหวัตถุ ๔ - กตัญญูต่อบุคคลที่ควรเคารพและครอบครัว - มงคล ๓๘ : ทำตัวดี : ว่าง่าย : รับผิดชอบต่อแม่ - ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		♦ พุทธสุภาษิต - อดตา หิ อดตาโน นาโถ ตนแลเป็น ที่พึ่งของตน - มาตา มิตตํ สเก ขมเร มารดา เป็นมิตรในเรือนของตน
	๔. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธ ศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของ ศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ ผีกลสวดมนต์และแผ่เมตตา - รู้ความหมายและประโยชน์ของสติ - ฟังเพลงและร้องเพลงอย่างมีสติ - เล่นและทำงานอย่างมีสติ - ผีกลให้มีสติในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน
ป.๒	๑. บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ	♦ พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย
	๒. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวช หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ สรุปพุทธประวัติ ♦ ประสูติ ตรัสรู้ ปรีชาญาณ - เหตุการณ์หลังประสูติ - แรกนาขวัญ - การศึกษา - การอภิเษกสมรส - เทวทูต ๔ - การออกผนวช
	๓. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิต และข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	♦ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - สามเณรราหุล ♦ ชาดก - วรุณชาดก - วานรินทชาดก ♦ ศาสนิกชนตัวอย่าง - สมเด็จพระญาณสังวร (ศุข ใภ้เถื่อน) - สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)
	๔. บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ พระรัตนตรัย - ศรัทธา ♦ โอวาท ๓ - ไม่ทำชั่ว : บุญจศีล

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- ทำความดี : เบญจธรรม : หิริ-โอตตัมปะ : สังคหวัตถุ ๔ : ขรราวาสธรรม ๔ : กตัญญูกตเวทิต่อครู อาจารย์ และโรงเรียน : มงคล ๓๘ - กตัญญู - สงเคราะห์ญาติพี่น้อง - ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจัดการและเจริญปัญญา) ♦ พุทธศาสนสุภาษิต - นิमितฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญู กตเวทิตา ความกตัญญูกตเวทิตี เป็นเครื่องหมายของคนดี - พรหมาติ มาตาปิโตร มารดาบิดาเป็นพรหมของบุตร
	๕. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัวและในโรงเรียน ตามหลักศาสนา	♦ ตัวอย่างการกระทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว และในโรงเรียน (ตามสาระในข้อ ๔)
	๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด	♦ ฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา - รู้ความหมายและประโยชน์ ของสติและสมาธิ - ฝึกสมาธิเบื้องต้น - ฝึกสติเบื้องต้นด้วยกิจกรรม การเคลื่อนไหวอย่างมีสติ - ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน
	๗. บอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น ๆ	♦ ชื่อศาสนา ศาสดา และคัมภีร์ของศาสนาต่าง ๆ - พระพุทธศาสนา - o ศาสดา : พระพุทธเจ้า - o คัมภีร์ : พระไตรปิฎก - ศาสนาอิสลาม - o ศาสดา : มุฮัมมัด - o คัมภีร์ : อัลกุรอาน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- คริสต์ศาสนา - o ศาสดา : พระเยซู - o คัมภีร์ : ไบเบิล - ศาสนาฮินดู - o ศาสดา : ไม่มีศาสดา - o คัมภีร์ : พระเวท พราหมณะ - อุปนิษิต อารัณยกะ
ป.๓	๑.อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย	◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การสวดมนต์ การทำบุญใส่บาตร การแสดงความเคารพ การใช้ภาษา ◆ พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานทางวัฒนธรรมไทยอันเกิดจากความศรัทธา เช่น วัด ภาพวาด พระพุทธรูป วรรณคดี สถาปัตยกรรมไทย
	๒. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพาน หรือประวัติของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ สรุปรูปพุทธประวัติโดยย่อ (ทบทวน) - การบำเพ็ญเพียร - ฌกญมาร - ตรัสรู้ - ปฐมเทศนา - ปรินิพพาน
	๓. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	◆ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - สามเณรสังกัจจกะ ◆ ชาดก - อารามทูลสกชาดก - มหาวาณิชชาดก ◆ ศาสนิกชนตัวอย่าง - สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) - สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
	๔. บอกความหมาย ความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ ความสำคัญของพระไตรปิฎก เช่น เป็นแหล่งอ้างอิง ของหลักธรรมคำสอน
	๕. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ พระรัตนตรัย - ศรัทธา ◆ โอวาท ๓

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	กำหนด	- ไม่ทำความชั่ว : เบญจศีล - ทำความดี : เบญจธรรม : สติ-สัมปชัญญะ : สังคหวัตถุ ๔ : ขรവാสนธรรม ๔ : อัตถะ ๓ (อัตตัตถะ ปรีตถะ อุภยัตถะ) : กตัญญูกตเวทิต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม : มงคล ๓๘ ○ รู้จักให้ ○ พุดไฟเราะ ○ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี - ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจัดการและเจริญปัญญา) ◆ พุทธศาสนสุภาษิต - ทพมาโน ปิโย โหติ ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก - โมกโข กลยาณียา สาธุ เปล่งวาจาไพเราะให้สำเร็จประโยชน์
	๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิใน พระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ ผีกลสวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา - รู้ความหมายและประโยชน์ ของสติและสมาธิ - รูประโยชน์ของการฝึกสติ - ฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยการนับ ลมหายใจ - ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และ การนอนอย่างมีสติ - ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน
	๗. บอกชื่อ ความสำคัญและปฏิบัติตน ได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่น ๆ	◆ ชื่อและความสำคัญของศาสนวัตถุศาสนสถาน และศาสนบุคคลในพระพุทธศาสนา ศาสนา อิสลาม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		คริสต์ศาสนา
ป.๔	๑. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน	♦ ความสำคัญของพระพุทธศาสนา - พระพุทธศาสนา ในฐานะที่เป็น เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ - เป็นศูนย์รวมการทำความดี และพัฒนาจิตใจ เช่น ฝึกสมาธิ สวดมนต์ ศึกษาหลักธรรม - เป็นที่ประกอบศาสนพิธี (การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การเวียนเทียน การทำบุญ) - เป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดประเพณีท้องถิ่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารชุมชน และการส่งเสริมพัฒนาชุมชน
	๒. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพาน จนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตน นับถือตามที่กำหนด	♦ สรุปพุทธประวัติ (ทบทวน) • ตรัสรู้ • ประกาศธรรม ได้แก่ ◦ โปรดชฎิล ◦ โปรดพระเจ้าพิมพิสาร ◦ พระอัครสาวก ◦ แสดงโอวาทปาฏิโมกข์
	๓. เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนตามแบบอย่าง การดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติศาสดา ขาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	♦ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระอูเรลกัสสปะ ♦ ขาดก - กุฎิพุทธขาดก - มหาอุกกุสขาดก ♦ ศาสนิกชนตัวอย่าง - สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก - สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
	๔. แสดงความเคารพ พระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ พระรัตนตรัย : ศรีทธา ๔ - พระพุทธ : พุทธคุณ ๓ - พระธรรม : หลักกรรม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- พระสงฆ์ ◆ ไตรสิกขา - ศีล สมาธิ ปัญญา ◆ โอวาท ๓ - ไม่ทำชั่ว : เบญจศีล : ทุจจริต ๓ - ทำความดี : เบญจธรรม : สุจริต ๓ : พรหมวิหาร ๔ : กตัญญูทศเวทิต่อประเทศชาติ : มงคล ๓๘ - เคารพ - ถ่อมตน - ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน - ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญ ปัญญา) ◆ พุทธศาสนสุภาษิต - สุขา สงฆสส สามคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข - โลโกปตณมกิกา เมตตา เมตตาธรรม คำจุนโลก
	๕. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	◆ ตัวอย่างการกระทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว ในโรงเรียน และในชุมชน
	๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิใน พระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา - รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิและปัญญา - รู้วิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		เจริญปัญญา - ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอน อย่างมีสติ - ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก เมื่อตา เห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้น ลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบใจรับรู้ ธรรมมารมณ - ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม การเขียน
	๗. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตน นับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์	◆ หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ◦ เบญจศีล – เบญจธรรม ◦ ทุจรีต ๓ – สุจรีต ๓ ◦ พรหมวิหาร ๔ ◦ มงคล ๓๘ - เคารพ - ถ่อมตน - ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน ◦ พุทธศาสนสุภาษิต : ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข : เมตตาธรรมค้ำจุนโลก : กตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติ
	๘. อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป	◆ ประวัติศาสดา ◦ พระพุทธเจ้า ◦ มุฮัมมัด ◦ พระเยซู

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๕	๑. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธรูปหรือศาสนาสถานที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย	➢ มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากพระพุทธรูปศาสนา ○ มรดกทางด้านรูปธรรม เช่น ศาสนสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม ○ มรดกทางด้านจิตใจ เช่น หลักธรรม คำสั่งสอน ความเชื่อ และคุณธรรมต่าง ๆ ◆ การนำพระพุทธรูปไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชาติไทย ○ พัฒนาด้านกายภาพ และสิ่งแวดล้อม เช่น ถาวนา ๔ (กาย ศีล จิต ปัญญา) ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และอริยสัจสี่ ○ พัฒนาจิตใจ เช่น หลักโอวาท ๓ (ละความชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์) และการบริหารจัดการและเจริญปัญญา
	๒. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ สรุปพุทธประวัติ (ทบทวน) ◆ โปรดพระพุทธรูปดา (เสด็จกรุง กบิลพัสดุ์) ◆ พุทธกิจสำคัญ ได้แก่ โลกัตถจริยา ญาตัตถจริยา และพุทธัตถจริยา
	๓. เห็นคุณค่า และประพัตติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและ ศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	◆ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระโสณโกฬิวิสะ ◆ ชาดก - จูฬเสนสิริชาดก - วัฒนโรชาชาดก ◆ ศาสนิกชนตัวอย่าง - สมเด็จพระสังฆราช (สา) - อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. อธิบายองค์ประกอบ และความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ องค์ประกอบของพระไตรปิฎก ◆ พระสุตตันตปิฎก ◆ พระวินัยปิฎก ◆ พระอภิธรรมปิฎก ➢ ความสำคัญของพระไตรปิฎก
	๕. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรม โอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือ หลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	➢ พระรัตนตรัย ◦ ศรัทธา ๔ ◆ พระพุทธ ◦ พุทธจริยา ๓ ◆ พระธรรม ◦ อริยสัจ ๔ ◦ หลักกรรม ◆ พระสงฆ์ ➢ ไตรสิกขา ◆ ศีล สมาธิ ปัญญา ➢ โอวาท ๓ ◆ ไม่ทำชั่ว ◦ เบญจศีล ◦ อปายมุข ๔ ◆ ทำความดี ◦ เบญจธรรม ◦ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ◦ อคติ ๔ ◦ อิทธิบาท ๔ ◦ กตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา ◦ มงคล ๓๘ - ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน - การงานไม่อาภูล - อดทน ◆ ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) ➢ พุทธศาสนสุภาษิต ◆ วิริเยน ทุกขมจเจติ คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร ◆ ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต ปัญญา คือ แสงสว่างในโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➤ สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา ◆ รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิและปัญญา ◆ รู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา ◆ ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอน อย่างมีสติ ◆ ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบใจรับรู้ธรรมารมณ์ ◆ ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน
	๗. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม	◆ โอวาท ๓ (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๕)
ป.๖	๑. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ หรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ เช่น เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมไทย เป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย และเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย
	๒. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเวชนียสถาน หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ สรุปรูปพุทธประวัติ (ทบทวน) - ปลงอายุสังขาร - ปิณธุมาส - ปริณิพพาน - การถวายพระเพลิง - แจกพระบรมสารีริกธาตุ - สังเวชนียสถาน ๔
	๓. เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติศาสดา ขาดก/เรื่องเล่า และ ศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	◆ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระราชนะ ◆ ขาดก - ทีฆิตโกศลขาดก - สัพพทาฐิขาดก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		◆ ศาสนิกชนตัวอย่าง - พ่อขุนรามคำแหงมหาราช - สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรม-พระปรมานุชิตชิโนรส
	๔. วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพ พระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและ หลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด	➤ พระรัตนตรัย ○ ศรัทธา ๔ ◆ พระพุทธ ○ พุทธกิจ ๕ ◆ พระธรรม ○ อริยสัจ ๔ ○ หลักกรรม ◆ พระสงฆ์ ➤ ไตรสิกขา ◆ ศีล สมาธิ ปัญญา ➤ โอวาท ๓ ◆ ไม่ทำชั่ว ○ เบญจศีล ○ อบายมุข ๖ ○ อกุศลมูล ๓ ◆ ทำความดี ○ เบญจธรรม ○ กุศลมูล ๓ ○ พละ ๔ ○ คารวะ ๖ ○ กตัญญูกตเวทีต่อพระมหากษัตริย์ ○ มงคล ๓๘ - มีวินัย - การงานไม่มีโทษ - ไม่ประมาทในธรรม ◆ ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) ➤ พุทธศาสนสุภาษิต - สจฺเจน กิตฺติ ปโปติ คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ - ยถาวาที ตถาการี พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น
	๕. ชื่นชมการทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	◆ ตัวอย่างการทำความดีของบุคคลในประเทศ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา และบริหารจัดการเจริญปัญญา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	♦ สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา - รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิและปัญญา - รู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา - ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ - ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึกเมื่อตา เห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้น ลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบ ใจ รับรู้ธรรมารมณ์ - ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน
	๗. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือ เพื่อแก้ปัญหาอบายมุขและสิ่งเสพติด	♦ หลักธรรม : อริยสัจ ๔ หลักกรรม ♦ โอวาท ๓ : เบญจศีล – เบญจธรรม อบายมุข ๖ อกุศลมูล ๓ กุศลมูล ๓
	๘. อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป	➤ หลักธรรมสำคัญของศาสนาต่าง ๆ ♦ พระพุทธศาสนา : อริยสัจ ๔ โอวาท ๓ ฯลฯ ♦ ศาสนาอิสลาม : หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม ♦ คริสต์ศาสนา : บัญญัติ ๑๐ ประการ
	๙. อธิบายลักษณะสำคัญของศาสนพิธี พิธีกรรมของศาสนาอื่นๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพิธี	◦ ศาสนพิธีของศาสนาต่าง ◦ พระพุทธศาสนา : ศาสนพิธีที่เป็นพุทธบัญญัติ เช่น บรรพชา อุปสมบท : ศาสนพิธีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญพิธีเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา ◦ ศาสนาอิสลาม เช่น การละหมาด การถือศีลอด การบำเพ็ญฮัจญ์ ฯลฯ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		๐ คริสต์ศาสนา เช่น ศิลาล้างบาป ศิลอภัยบาป ศิลกำล้ง ศิลมหาสนิท ฯลฯ ๐ ศาสนาฮินดู เช่น พิธีศราท พิธีบูชาเทวดา
ม.๑	๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศไทย	◆ การสังคายนา ◆ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาตนและครอบครัว	➢ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น ◆ ศาสนาประจำชาติ ◆ สถาบันหลักของสังคมไทย ◆ สภาพแวดล้อมที่กว้างขวาง และครอบคลุมสังคมไทย ◆ การพัฒนาตนและครอบครัว
	๓. วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยา หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ สรุปและวิเคราะห์ พุทธประวัติ ○ ประสูติ ○ เทวทูต ๔ ○ การแสวงหาความรู้ ○ การบำเพ็ญทุกรกิริยา
	๔. วิเคราะห์และประพจน์ติดตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	➢ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ◆ พระมหากัสสปะ ◆ พระอุบาลี ◆ อนาถปิณฑิกะ ◆ นางวิสาขา ➢ ชาดก ◆ อัมพชาดก ◆ ติตติรชาดก
	๕. อธิบายพุทธคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของ ตนเอง และครอบครัว	➢ พระรัตนตรัย ◆ พุทธคุณ ๙ ➢ อริยสัจ ๔ ◆ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ○ ชั้น ๕ ○ ชาติ ๔ ◆ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ○ หลักกรรม ○ ความหมายและคุณค่า ○ อปายมุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		◆ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ◦ สุข ๒ (กายิก, เจตสิก) ◦ คิหิสุข ◆ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ◦ ไตรสิกขา ◦ กรรณฐาน ๒ ◦ ปธาน ๔ ◦ โภทศ ๓ ◦ มงคล ๓๘ - ไม่คบคนพาล - คบบัณฑิต - บูชาผู้ควรบูชา ➤ พุทธศาสนสุภาษิต ◆ ยัม เว เสวติ ตาปิโส คบคน เช่นใดเป็นคนเช่นนั้น ◆ อุตตนา โจทยุตตนา จง เตือนตน ด้วยตน ◆ นิสมม กรณัม เสยโย ใคร่ครวญก่อน ทำจึงดี ◆ ทูราวาสา ฆรา ทุกขา เรือนที่ครองไม่ดีนำทุกข์มาให้
	๖. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ และทางออก หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	➤ โยนิโสมนสิการ ◆ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม ◆ วิธีคิดแบบคุณ – โทษและทางออก
	๗. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา - วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา การฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานเน้นอานาปานสติ - นำวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๘. วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และดูแลรักษาสีงแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข	◆ หลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๕)
	๙. วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ	◆ ศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ มีการประพฤติปฏิบัติตนและวิธีการดำเนินชีวิตแตกต่างกันตามหลักความเชื่อและคำสอน ของศาสนาที่ตนนับถือ
	๑๐. ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม	◆ การปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ
	๑๑. วิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเอง	◆ ตัวอย่างบุคคลในท้องถิ่นหรือประเทศที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์หรือมีผลงานด้านศาสนสัมพันธ์
ม.๒	๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	◆ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านและการนับถือพระพุทธ - ศาสนาของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน	◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน
	๓. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ	➢ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น ◆ รากฐานของวัฒนธรรม ◆ เอกลักษณ์และ มรดกของชาติ
	๔. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือกับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม	◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม
	๕. วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ สรุปและวิเคราะห์ พุทธประวัติ ○ การผจญมาร ○ การตรัสรู้ ○ การสั่งสอน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๖. วิเคราะห์และประพจน์ตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก/เรื่องเล่าและ ศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	◆ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระสารีบุตร - พระโมคคัลลานะ - นางชุชชุตตรา - พระเจ้าพิมพิสาร ◆ ชาดก - มิตตวินทุกชาดก - ราโชวาทชาดก ◆ ศาสนิกชนตัวอย่าง - พระมหาธรรมราชาลิไท - สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส
	๗. อธิบายโครงสร้าง และสาระสังเขปของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ โครงสร้าง และสาระสังเขปของพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก
	๘. อธิบายธรรมคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม	➢ พระรัตนตรัย ◆ ธรรมคุณ ๖ ➢ อริยสัจ ๔ ◆ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ◦ ชั้น ๕ - อายตนะ ◆ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ◦ หลักกรรม - สมบัติ ๔ - วิบัติ ๔ ◦ อกุศลกรรมบถ ๑๐ ◦ อบายมุข ๖ ◆ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ◦ สุข ๒ (สามิส, นิรามิส) ◆ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ◦ บุญพรมิตของมัชฌิมาปฏิปทา ◦ ตรุณธรรม ๖ ◦ กุลจิรัฏฐิติธรรม ๔ ◦ อกุศลกรรมบถ ๑๐ ◦ สติปัฏฐาน ๔ ◦ มงคล ๓๘

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- ประพฤติธรรม - เว้นจากความชั่ว - เว้นจากการดื่มน้ำเมา ➢ พุทธศาสนสุภาษิต ◆ กมมุนา วตตตี โลโก สัตว์โลก ย่อมเป็นไปตามกรรม ◆ กลยาณการี กลยาณํ ปาปการี จ ปापกํ ทำดีได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว ◆ สุขุ ปุณฺณสฺส อจฺจโย การสั่งสมบุญนำสุขมาให้ ◆ ปุชโก ลมเต ปุชํ วนทโก ปฏิวนทํ ผู้บูชาเขา ย่อมได้รับการบูชาตอบ ผู้ไหว้เขา ย่อมได้รับการไหว้ตอบ
	๙.เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโส มนสิการคือ วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้า คุณธรรม และวิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโส-มนสิการ ๒ วิธี คือ วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์
	๑๐. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา - รู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา - ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน เน้นอานาปานสติ - นำวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน
	๑๑.วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	➢ การปฏิบัติตนตามหลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ ข้อ ๘.)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. ๓	๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก	♦ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเหล่านั้นในปัจจุบัน
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขแก่โลก	♦ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขให้แก่โลก
	๓. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน	♦ สัมมนาพระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ที่สอดคล้องกับหลักธรรมในสาระการเรียนรู้ ข้อ ๖)
	๔. วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่างๆ หรือประวัติศาสตร์ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ ศึกษาพุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่าง ๆ เช่น ◦ ปางมารวิชัย ◦ ปางปฐมเทศนา ◦ ปางลีลา ◦ ปางประจำวันเกิด ♦ สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติ ◦ ปฐมเทศนา ◦ โอวาทปาฏิโมกข์
	๕. วิเคราะห์และประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	♦ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระอัญญาโกณฑัญญะ - พระมหาปชาบดีเถรี - พระเขมาเถรี - พระเจ้าปเสนทิโกศล ♦ ชาดก - นันทวิสาลชาดก - สุวัณณหังสชาดก ♦ ศาสนิกชนตัวอย่าง - หม่อมเจ้าพูนพิสมัย ดิสกุล - ศาสตราจารย์ สัณญาณธรรมศักดิ์
	๖. อธิบายสังฆคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➢ พระรัตนตรัย ♦ สังฆคุณ ๙ ➢ อริยสัจ ๔ ♦ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ◦ ชันธ์ ๕

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		-ไตรลักษณ์ ◆ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ◆ หลักธรรม - วัฏฏะ ๓ - ปฏิจจธรรม ๓ (ตัณหา มานะ ทิฏฐิ) ◆ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ○ อตถะ ๓ ◆ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ○ มรรคมืองค์ ๘ ○ ปัญญา ๓ ○ สัมปยุตธรรม ๗ ○ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ○ อุบาสกธรรม ๗ ○ มงคล ๓๘ - มีศิลปวิทยา - พบสมณะ - ฟังธรรมตามกาล - สนทนาธรรมตามกาล ➤ พุทธศาสนสุภาษิต ◆ อตตาทเว ชิตํ เสยโย ชนะตนนั้นแลดีกว่า ◆ ธมมจารี สุขํ เสติ ผู้ประพฤติ ธรรมย่อมอยู่เป็นสุข ◆ ปมาโท มจฺจุโน ปทํ ความ ประมาทเป็นทางแห่ง ความตาย ◆ สุตฺตํ ลกฺเต ปณฺญํ ผู้ฟังด้วยดีย่อมได้ปัญญา ◆ เรื่องน่ารู้จา พระไตรปิฎก : พุทธ ปณิธาน ๔ ในมหา ปรินิพพานสูตร
	๗. เห็นคุณค่า และวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการพัฒนาตน เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงาน และการมีครอบครัว	◆ การปฏิบัติตนตามหลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ ข้อ ๖.)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๘. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิด แบบสืบสาวเหตุปัจจัย หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ๒ วิธี คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
	๙. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา - รู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา - ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานเน้นอานาปานสติ - นำวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน
	๑๐. วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ	◆ วิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนศาสนาอื่นๆ
ม.๔-ม.๖	๑.วิเคราะห์สังคัมขมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า หรือสังคัมสมัยของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ ลักษณะของสังคัมขมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า
	๒. วิเคราะห์ พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด (การตรัสรู้) ◆ การก่อตั้งพระพุทธศาสนา วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแนวพุทธจริยา
	๓.วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหาร และการดำรงรักษาศาสนา หรือ วิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ พุทธประวัติด้านการบริหารและการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
	๔. วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ พระพุทธศาสนามีทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากลและมีข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลาง
	๕. วิเคราะห์การพัฒนาศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ พระพุทธศาสนาเน้นการพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง
	๖. วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๗. วิเคราะห์หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ ◆ การคิดตามนัยแห่งพระพุทธศาสนา และการคิดแบบวิทยาศาสตร์
	๘. วิเคราะห์การฝึกฝนและพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ พระพุทธศาสนาเน้นการฝึกหัดอบรมตนการพึ่งตนเองและการมุ่งอิสรภาพ
	๙. วิเคราะห์พระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษาซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยกับวิธีการแก้ปัญหา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา ◆ พระพุทธศาสนาเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและวิธีการแก้ปัญหา
	๑๐. วิเคราะห์พระพุทธศาสนาในการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพบุคคล สังคมและโลก หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ พระพุทธศาสนาฝึกตนไม่ให้ประมาท ◆ พระพุทธศาสนามุ่งประโยชน์สุขและสันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลก
	๑๑. วิเคราะห์พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาประเทศ แบบยั่งยืน หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแบบยั่งยืน
	๑๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ การเมืองและสันติภาพ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการศึกษาที่สมบูรณ์ ◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการเมือง ◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับสันติภาพ
	๑๓. วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ พระรัตนตรัย ◆ วิเคราะห์ความหมายและคุณค่า ของพุทธะ ธรรมะ สังฆะ ➢ อริยสัจ ๔ ◆ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ◦ ชั้นที่ ๕ - นามรูป

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- โลกธรรม ๘ - จิต, เจตสิก ◆ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ◦ หลักกรรม - นิยาม ๕ - กรรมนิยาม (กรรม ๑๒) - ธรรมนิยาม(ปฏิบัติสมบูรณ์) ◦ วิตก ๓ ◦ มิจฉาวณิชา ๕ ◦ นิ वर्ณ ๕ ◦ อุปาทาน ๔ ◆ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ◦ ภาวนา ๔ ◦ วิมุตติ ๕ ◦ นิพพาน ◆ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ◦ พระสัทธรรม ๓ ◦ ปัญญาวิมุตติธรรม ๔ ◦ พละ ๕ ◦ อุบาสกธรรม ๕ ◦ อปริหานิยธรรม ๗ ◦ ปาปณิกธรรม ๓ ◦ ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม ๔ ◦ โภคอาทิยะ ๕ ◦ อริยวัฑฒิ ๕ ◦ อธิปไตย ๓ ◦ สาราณียธรรม ๖ ◦ ทศพิรชาชธรรม ๑๐ ◦ วิปัสสนาญาณ ๙ ◦ มงคล ๓๘ - สงเคราะห์บุตร

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- สงเคราะห์ภรรยา - สันโดษ - ถูกโลกธรรมจิตไม่หวั่นไหว - จิตไม่เศร้าโศก - จิตไม่มัวหมอง - จิตเกษม - ความเพียรเพื่อกิเลส - ประพฤติพรหมจรรย์ - เห็นอริยสัจ - บรรลุนิพพาน ➤ พุทธศาสนสุภาษิต ◆ จิตต์ ทนฺตํ สุขาวหํ จิตฺ ที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้ ◆ นอจฺจาวจํ ปณฺธิตา ทสฺสยฺนติ บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการขึ้น ๆ ลง ๆ ◆ นตฺถิ โลเก อนินฺทิตํ คนที่ไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก ◆ โกธํ ฆตฺวา สุขํ เสติ ฆํหา ความ โกรธได้ย่อมอยู่เป็นสุข ◆ ปฏฺริฐปการี ฐรฺวา อฏฺฐาตา วินฺทเต ธนํ คนขยันเอาการเอางาน กระทำ เหมาะสม ย่อมหาทรัพย์ได้ ◆ วายเมถว ปุริโส ยาว อตฺถสฺส นิปฺปทา เกิดเป็นคนควรจะพยายาม จนกว่า จะประสบความสำเร็จ ◆ สนตฺถุจฺ्ञี ปรมํ ธนํ ความสันโดษ เป็นทรัพย์อย่างยิ่ง ◆ อธิณาทานํ ทุกฺขํ โลเก การเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		♦ ราชา มุขิ มนุสสานิ พระราชาเป็นประมุขของ ประชาชน ♦ สติ โลกสมิ ชาคโร สติเป็นเครื่องต้นในโลก ♦ นตถิ สนติปรี สุขุ สุขอื่นยัง กว่าความสงบไม่มี ♦ นิพพานํ ปรมํ สุขํ นิพพานเป็นสุข อย่างยิ่ง
	๑๔. วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่าง การ ดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่ กำหนด	➤ พุทธสาวก พุทธสาวิก ♦ พระอัสสชิ ♦ พระกัศยปโคตมเถรี ♦ พระนางมัลลิกา ♦ หมอชีวก โกมารภัจ ♦ พระอนนรุทธะ ♦ พระองคุลิมาล ♦ พระธัมมทินนาเถรี ♦ จิตตคหบดี ♦ พระอานนท์ ♦ พระปฎาจาราเถรี ♦ จูฬสุภัททา ♦ สุมนมัลลการ ➤ ชาดก ♦ เวสสันดรชาดก ♦ มโหสถชาดก ♦ มหาชนกชาดก ➤ ศาสนิกชนตัวอย่าง ♦ พระนาคเสน - พระยามิลินท์ ♦ สมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี) ♦ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ♦ สุขีพิ ปุณฺณานุภาพ ♦ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ♦ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		◆ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ◆ ดร.เอ็มเบดการ์ ◆ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ◆ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ◆ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ◆ อนุคาริก ธรรมปาละ
	๑๕. วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนา พระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่	◆ วิธีการศึกษาและค้นคว้าพระไตรปิฎก และคัมภีร์ของศาสนาอื่น ๆ การสังคายนาและการเผยแผ่พระไตรปิฎก ◆ ความสำคัญและคุณค่าของพระไตรปิฎก
	๑๖. เชื่อมั่นต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่ต้องเผชิญ และตัดสินใจเลือกดำเนินการหรือปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรมจริยธรรม และกำหนดเป้าหมาย บทบาทการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์	◆ ตัวอย่างผลที่เกิดจากการทำความดี ความชั่ว ◆ โยนิโสมนสิการด้วยวิธีคิดแบบอริยสัจ ◆ หลักธรรมตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๑๓
	๑๗. อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป	◆ ประวัติพระพุทธรูปเจ้า มุฮัมมัด พระเยซู
	๑๘. ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของค่านิยม จริยธรรมที่เป็นตัวกำหนดความเชื่อและพฤติกรรมที่แตกต่างกันของศาสนิกชนศาสนาต่างๆ เพื่อจัดความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข	◆ คุณค่าและความสำคัญของค่านิยมและจริยธรรม ◆ การจัดความขัดแย้งเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
	๑๙. เห็นคุณค่า เชื่อมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิต ด้วยการพัฒนาจิตและการเรียนรู้ด้วย วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ๑๐ วิธี (เน้น วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ แบบสามัญลักษณะ แบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน และแบบ วิภังขาท) 1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ 3) วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		4) วิธีคิดแบบอริยสัจ 5) วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ 6) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม 7) วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก 8) วิธีคิดแบบอุบาย ปลุกเร้าคุณธรรม 9) วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน 10) วิธีคิดแบบวิวัชชีวา
	๒๐. สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	➤ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา รู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติและประโยชน์ ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา ◆ ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน ◆ นำวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ คุณภาพชีวิตและสังคม
	๒๑. วิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของศาสนาอื่นๆ และชักชวน ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคลอื่นเห็นความสำคัญของการทำความดี ต่อกัน	◆ หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ◦ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่น สาราณียธรรม ๖ อธิปไตย ๓ มิจฉาวณิชา ๕ อริยวัฑฒิ ๕ โภคอาทิยะ ๕ ◆ คริสต์ศาสนา ได้แก่ บัญญัติ ๑๐ ประการ (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง) ◆ ศาสนาอิสลาม ได้แก่ หลักจริยธรรม (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)
	๒๒. เสนอแนวทางการจัดกิจกรรม ความร่วมมือของทุกศาสนาในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม	◆ สภาพปัญหาในชุมชน และสังคม

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัด หรือศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อวัด หรือศาสนสถาน ◆ การพัฒนาทำความสะอาด ◆ การบริจาค ◆ การร่วมกิจกรรมทางศาสนา
	๒. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ◆ ชั้นเตรียมการ ◆ ชั้นพิธีการ
	๓. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	➢ ประวัติโดยสังเขปของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ◆ วันมาฆบูชา ◆ วันวิสาขบูชา ◆ วันอาสาฬหบูชา ◆ วันอัฐมีบูชา ➢ การบูชาพระรัตนตรัย
ป.๒	๑. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	➢ การฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ ◆ การพนมมือ ◆ การไหว้ ◆ การกราบ ◆ การนั่ง ◆ การยืน การเดิน
	๒. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	◆ การเข้าร่วมกิจกรรมและพิธีกรรม ที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ◆ ระเบียบพิธีการบูชาพระรัตนตรัย ◆ การทำบุญตักบาตร
ป.๓	๑. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก ศาสนสถาน ศาสนวัตถุของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	➢ ฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ ◆ การลุกขึ้นยืนรับ ◆ การต้อนรับ ◆ การรับ – ส่งสิ่งของแก่พระภิกษุ ◆ มรรยาทในการสนทนา ◆ การสำรวมกิริยามรรยาท

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		การแต่งกายที่เหมาะสมเมื่อ ♦ อยู่ในวัดและพุทธสถาน ♦ การดูแลรักษาศาสนวัตถุและศาสนสถาน
	๒. เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	♦ การอาราธนาศีล ♦ การสมาทานศีล ♦ เครื่องประกอบบิเฒะหมุ่บูชา การจัดโต๊ะหมุ่บูชา
	๓. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ ความเป็นมาของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ➢ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ♦ ขั้นตอนเตรียมการ ♦ ขั้นตอนพิธีการ
ป.๔	๑. อภิปรายความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	♦ ความรู้เบื้องต้นและความสำคัญของศาสนสถาน ♦ การแสดงความเคารพต่อศาสนสถาน ♦ การบำรุงรักษาศาสนสถาน
	๒. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด	♦ การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ ♦ การยืน การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ
	๓. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	♦ การอาราธนาศีล ♦ การอาราธนาธรรม ♦ การอาราธนาพระปริตร ♦ ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ
ป.๕	๑. จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง	♦ การจัดพิธีกรรมที่เรียบง่าย ประหยัด มีประโยชน์ และถูกต้องตามหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ
	๒. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนด และ อภิปรายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม กิจกรรม	♦ การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา ♦ พิธีถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทาน ♦ ระเบียบพิธีในการทำบุญงานมงคล ♦ ประโยชน์ของ การเข้าร่วมศาสนพิธี

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		พิธีกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา
	๓. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด	◆ การกราบพระรัตนตรัย ◆ การไหว้บิดา มารดา ครู/อาจารย์ ผู้ที่เคารพนับถือ ◆ การกราบศพ
ป.๖	๑. อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่างๆในศาสนสถาน และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม	◆ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัด เช่น เขตพุทธาวาส สังฆาวาส ◆ การปฏิบัติตนที่เหมาะสมภายในวัด
	๒. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด	◆ การถวายของแก่พระภิกษุ ◆ การปฏิบัติตนในขณะฟังธรรม ◆ การปฏิบัติตนตามแนวทางของพุทธศาสนิกชน เพื่อประโยชน์ต่อศาสนา
	๓. อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมใน ศาสนพิธี พิธีกรรม และกิจกรรมใน วันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนด และ ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	◆ ทบทวนการอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร ◆ พิธีทอดผ้าป่า ◆ พิธีทอดกฐิน ◆ ระเบียบพิธีในการทำบุญงานอวมงคล ◆ การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะ ◆ ประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี/พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา
	๔. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ - ขึ้นเตรียมการ - ขึ้นพิธีการ
ม.๑	๑. บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานของ ศาสนาที่ตนนับถือ	◆ การบำเพ็ญประโยชน์ และการบำรุงรักษาวัด

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๒	๒. อธิบายจริยวัตรของสาวกเพื่อเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตน นับถือ	♦ วิธีชีวิตของพระภิกษุ ♦ บทบาทของพระภิกษุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น การแสดงธรรม ปาฐกถาธรรม การประพฤติตนให้เป็นแบบอย่าง ♦ การเข้าพบพระภิกษุ ♦ การแสดงความเคารพ การประนมมือ การไหว้ การกราบ การเคารพ พระรัตนตรัย การฟังเจริญพระพุทธมนต์ การฟังสวด พระอภิธรรม การฟังพระธรรมเทศนา
	๓. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	♦ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อเพื่อนตามหลักพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
	๔. จัดพิธีกรรม และปฏิบัติตนใน ศาสนพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง	♦ การจัดโต๊ะหมู่บูชา แบบ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๗ หมู่ ๙ ♦ การจัดรูปเทียน การจัดเครื่องประกอบโต๊ะหมู่บูชา ♦ คำอาราธนาต่างๆ
	๕. อธิบายประวัติ ความสำคัญ และ ปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา ที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	♦ ประวัติและความสำคัญของวันธรรมสวนะ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเทโวโรหณะ ♦ ระเบียบพิธี พิธีเวียนเทียน การปฏิบัติตนในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะ และเทศกาลสำคัญ
	๑. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคล ต่าง ๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	♦ การเป็นลูกที่ดี ตามหลักทิศเบื้องหน้าในทิศ ๖
	๒. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด	♦ การต้อนรับ (ปฏิสันถาร) ♦ มรรยาทของผู้เป็นแขก ♦ ฝึกปฏิบัติระเบียบพิธี ปฏิบัติต่อพระภิกษุ การยืน การให้ที่นั่ง การเดินสวน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		การสนทนา การรับสั่งของ ♦ การแต่งกายไปวัด การแต่งกายไปงานมงคล งานอวมงคล
	๓. วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธี และปฏิบัติ ตนได้ถูกต้อง	♦ การทำบุญตักบาตร ♦ การถวายภัตตาหารสิ่งของที่ควรถวาย และสิ่งของต้องห้ามสำหรับพระภิกษุ ♦ การถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทาน ♦ การถวายผ้าอาบน้ำฝน ♦ การจัดเครื่องไทยธรรม เครื่องไทยทาน ♦ การกรวดน้ำ ♦ การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า
	๔. อธิบายคำสอนที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	♦ หลักธรรมเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา ♦ วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ ♦ ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเทโวโรหณะ
	๕. อธิบายความแตกต่างของศาสนพิธี พิธีกรรม ตาม แนวปฏิบัติของศาสนาอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การยอมรับ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน	♦ ศาสนพิธี/พิธีกรรม แนวปฏิบัติของศาสนาอื่น ๆ
ม.๓	๑. วิเคราะห์หน้าที่และบทบาทของสาวก และปฏิบัติตนต่อสาวก ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	♦ หน้าที่ของพระภิกษุในการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย และจริยวัตรอย่างเหมาะสม ♦ การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุในงาน ศาสนพิธีที่บ้าน การสนทนา การแต่งกาย มรรยาทการพูดกับพระภิกษุตามฐานะ
	๒. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคล ต่าง ๆ ตามหลักศาสนา ตามที่กำหนด	♦ การเป็นศิษย์ที่ดี ตามหลักทศเปื้องขวาในทศ ๖ ของพระพุทธศาสนา
	๓. ปฏิบัติหน้าที่ของศาสนิกชนที่ดี	♦ การปฏิบัติหน้าที่ชาวพุทธตามพุทธปณิธาน ๔ ในมหาปริณิพพานสูตร
	๔. ปฏิบัติตนในศาสนพิธีพิธีกรรมได้ถูกต้อง	♦ พิธีทำบุญ งานมงคล งานอวมงคล

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		◆ การนิมนต์พระภิกษุ การเตรียมที่ตั้งพระพุทธรูปและเครื่องบูชา การวางด้ายสายสิญจน์ การปลุกเสกอาสนะ การเตรียมเครื่องรับรอง การจัดรูปเทียน ◆ ข้อปฏิบัติในวันเลี้ยงพระ การถวายข้าวพระพุทธ การถวายไทยธรรม การกรวดน้ำ
	๕. อธิบายประวัติวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	➢ ประวัติวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ◆ วันวิสาขบูชา (วันสำคัญสากล) ◆ วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ ➢ หลักปฏิบัติตน : การฟังพระธรรมเทศนา การแต่งกายในการประกอบศาสนพิธีที่วัด การงดเว้นอบายมุข ➢ การประพฤติปฏิบัติในวันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ
	๖. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือ แสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนา ที่ตนนับถือ	➢ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ◆ ขึ้นเตรียมการ ◆ ขึ้นพิธีการ
	๗. นำเสนอแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ	◆ การศึกษาเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบของพระพุทธศาสนา นำไปปฏิบัติและเผยแพร่ตามโอกาส ◆ การศึกษาการรวมตัวขององค์กรชาวพุทธ ◆ การปลูกจิตสำนึกในด้านการบำรุงรักษาวัดและพุทธสถานให้เกิดประโยชน์
ม.๔-ม.๖	๑. ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัว และคนรอบข้าง	➢ ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ ◆ การเข้าใจในกิจของพระภิกษุ เช่น การศึกษา การปฏิบัติธรรม และ การเป็นนักรบที่ดี ◆ คุณสมบัติทายกและปฏิคาหก ◆ หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุ ในฐานะพระนักเทศก์ พระธรรมทูต พระธรรมจาริก พระ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		วิทยาการ พระวิปัสสนาจารย์ และพระนักพัฒนา ◆ การปกป้องคุ้มครองพระพุทธรูปของพุทธบริษัทในสังคมไทย ◆ การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุทางกาย วาจา และใจ ที่ประกอบด้วยเมตตา ◆ การปฏิสันถารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ ในโอกาสต่าง ๆ ➤ ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม ◆ การรักษาศีล ๘ ◆ การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิก ขององค์กรชาวพุทธ ◆ การเป็นชาวพุทธที่ดี ตามหลักทศเปื้องบน ในทศ ๖ ◆ การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในฐานะผู้ปกครองและ ผู้อยู่ในปกครอง ตามหลักทศเปื้องล่าง ในทศ ๖ ◆ การปฏิสันถารตามหลักปฏิสันถาร ๒ ◆ หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน ◆ การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ตามหลักทศเปื้องหลัง ในทศ ๖ ◆ การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก
	๒. ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธีพิธีกรรม ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ	➤ ประเพณีของศาสนพิธีในพระพุทธศาสนา ◆ ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		พิธีเวียนเทียน ถวายสังฆทาน ถวายผ้าอาบน้าฝน พิธีทอดกฐิน พิธีปวารณา เป็นต้น ◆ ศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวเนื่อง เช่น การทำบุญเลี้ยงพระในโอกาสต่างๆ ➢ ความหมาย ความสำคัญ คติธรรมในพิธีกรรม บทสวดมนต์ของนักเรียนงานพิธี คุณค่าและประโยชน์ ➢ พิธีบรรพชาอุปสมบท คุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท เครื่อง อัฐฐบริขาร ประโยชน์ของการ บรรพชาอุปสมบท ➢ บุญพิธี ทานพิธี กุศลพิธี ➢ คุณค่าและประโยชน์ของศาสนาพิธี
	๓. แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ◆ ขึ้นเตรียมการ ◆ ขึ้นพิธีการ
	๔. วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และเทศกาลที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	◆ หลักธรรม/คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ และเทศกาลที่สำคัญในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น ◆ การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในวันสำคัญและเทศกาลที่สำคัญในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น
	๕. สัมมนาและเสนอแนะแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ อันส่งผลถึงการพัฒนาตน พัฒนาชาติและโลก	◆ การปกป้อง ค้ำครอง ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย ◆ การปลูกจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. บอกประโยชน์และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน	◆ การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน เช่น - กตัญญูกตเวทีและเคารพรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ และครู - รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การไหว้ผู้ใหญ่ - ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กติกา กฎระเบียบ ของครอบครัวและโรงเรียน - มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและโรงเรียน - มีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - มีระเบียบ วินัย มีน้ำใจ ◆ ประโยชน์ของการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน
	๒. ยกตัวอย่างความสามารถและความดีของตนเอง ผู้อื่นและบอกผลจากการกระทำนั้น	◆ ลักษณะความสามารถและลักษณะ ความดีของตนเองและผู้อื่น เช่น - ความกตัญญูกตเวที - ความมีระเบียบวินัย - ความรับผิดชอบ - ความขยัน - การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้อื่น - ความซื่อสัตย์สุจริต - ความเมตตากรุณา ◆ ผลของการทำความดี เช่น - ภาควุมมีใจ - มีความสุข - ได้รับการชื่นชม ยกย่อง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๒	๑. ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	♦ ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในครอบครัว โรงเรียน สถานที่สาธารณะ เช่น โรงภาพยนตร์ โบราณสถาน ฯลฯ
	๒. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย	♦ กิริยามารยาทไทยเกี่ยวกับการทำความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การพูด การทักทาย การแต่งกาย
	๓. แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิดเห็น เชื่อและการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ	♦ การยอมรับความแตกต่างของคนในสังคม ในเรื่อง ความคิด ความเชื่อ ความสามารถและการปฏิบัติตนของบุคคลอื่นที่ แตกต่างกัน เช่น - บุคคลย่อมมีความคิดที่มีเหตุผล - การปฏิบัติตนตามพิธีกรรมตามความเชื่อของบุคคล - บุคคลย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน - ไม่พูดหรือแสดงอาการดูถูกรังเกียจผู้อื่น ในเรื่องของรูปร่างหน้าตา สีผิว สีสัน ที่แตกต่างกัน
	๔. เคารพในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น	♦ สิทธิส่วนบุคคล เช่น - สิทธิแสดงความคิดเห็น - สิทธิเสรีภาพในร่างกาย - สิทธิในทรัพย์สิน
ป.๓	๑. สรุประโยชน์และปฏิบัติตนตาม ประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น	♦ ประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว เช่น การแสดงความเคารพและการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การกระทำกิจกรรมร่วมกัน ในครอบครัว ♦ ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๒. บอกพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของตนเอง และผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย	◆ พฤติกรรมของตนเองและเพื่อน ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การทำความเคารพ การปฏิบัติตาม ศาสนพิธี การรับประทานอาหาร การใช้ ภาษา (ภาษาถิ่นกับภาษาราชการ และ ภาษาอื่นๆ ฯลฯ) ◆ สาเหตุที่ทำให้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตในปัจจุบันของนักเรียน และผู้อื่นแตกต่างกัน
	๓. อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ	◆ วันหยุดราชการที่สำคัญ เช่น - วันหยุดเกี่ยวกับชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น วันจักรี วันรัฐธรรมนูญ วันฉัตรมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา - วันหยุดราชการเกี่ยวกับศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา - วันหยุดราชการเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม เช่น วันสงกรานต์ วันพืชมงคล
	๔. ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน	◆ บุคคลที่มีผลงานเป็นประโยชน์แก่ชุมชน และท้องถิ่นของตน ◆ ลักษณะผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่น
ป.๔	๑. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน	◆ การเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยของชุมชน เช่น การรณรงค์การเลือกตั้ง ◆ แนวทางการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน เช่น อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สาธารณสมบัติ โบราณวัตถุและโบราณสถาน การพัฒนาชุมชน
	๒. ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	◆ การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี - บทบาทและความรับผิดชอบของผู้นำ - บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ตามหรือสมาชิก - การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่ม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย	สิทธิพื้นฐานของเด็ก เช่น สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะมีส่วนร่วม
	๔. อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น	วัฒนธรรมในภาคต่างๆ ของไทย ที่แตกต่างกัน เช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร
	๕. เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน	- ปัญหาและสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน - แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
ป.๕	๑. ยกตัวอย่างและปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี	- สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ - หน้าที่ของพลเมืองดี เช่น เคารพ เติบโต สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย - คุณลักษณะของพลเมืองดี เช่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความรับผิดชอบ เสียสละ
	๒. เสนอวิธีการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก	- เหตุการณ์ที่ละเมิดสิทธิเด็กในสังคมไทย - แนวทางการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก - การปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กในสังคมไทย
	๓. เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย	- วัฒนธรรมไทย ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย - คุณค่าของวัฒนธรรมกับการดำเนินชีวิต
	๔. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	- ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น - ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตน - การอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๖	๑. ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน	◆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเช่น - กฎหมายจราจร - กฎหมายทะเบียนราษฎร - กฎหมายยาเสพติดให้โทษ - เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ อบต. อบจ. ◆ ประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว
	๒. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาและธำรงรักษาวัฒนธรรม อันดีงาม	◆ ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม ◆ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาที่มีผลต่อตนเองและสังคมไทย ◆ แนวทางการธำรงรักษาวัฒนธรรมไทย
	๓. แสดงออกถึงมารยาทไทยได้เหมาะสมถูกกาลเทศะ	◆ ความหมายและสำคัญของมารยาทไทย ◆ มารยาทไทยและมารยาทสังคม เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด
	๔. อธิบายคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย	◆ ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม ◆ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่างๆ ในสังคมไทย ◆ แนวทางการรักษาวัฒนธรรม
	๕. ติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้ได้เหมาะสม	◆ ข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แหล่งข่าวต่างๆ สถานการณ์จริง ◆ ประโยชน์จากการติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ ◆ หลักการเลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสาร จากสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดน
ม.๑	๑. ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครอง สิทธิของบุคคล	◆ กฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล - กฎหมายการคุ้มครองเด็ก - กฎหมายการศึกษา - กฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภค - กฎหมายลิขสิทธิ์ ◆ ประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎหมายการคุ้มครองสิทธิของบุคคล

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๒. ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ	♦ บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ โดยเน้นจิตสาธารณะ เช่น เคารพกติกาสังคม ปฏิบัติตนตามกฎหมาย มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาสาธารณประโยชน์
	๓. อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	♦ ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ♦ วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน
	๔. แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น	♦ วิธีปฏิบัติตนในการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น ♦ ผลที่ได้จากการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น
ม.๒	๑. อธิบายและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ	♦ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว เช่น - กฎหมายเกี่ยวกับความสามารถของผู้เยาว์ - กฎหมายบัตรประจำตัวประชาชน - กฎหมายพ่งเกี่ยวกับครอบครัวและมรดก เช่น การหมั้น การสมรส การรับรองบุตร การรับบุตรบุญธรรม และมรดก ♦ กฎหมายเกี่ยวกับชุมชนและประเทศ - กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม - กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร และกรอกแบบแสดงรายการ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา - กฎหมายแรงงาน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- กฎหมายปกครอง
	๒. เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	◆ สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ◆ แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
	๓. วิเคราะห์บทบาท ความสำคัญ และความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม	◆ บทบาท ความสำคัญและความสัมพันธ์ ของสถาบันทางสังคม เช่น สถาบัน ครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบัน ศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันทางการเมืองการปกครอง
	๔.อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และ วัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	◆ ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของ วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียวัฒนธรรม เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน
ม.๓	๑. อธิบายความแตกต่างของการกระทำ ความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง	◆ ลักษณะการกระทำความผิดทางอาญา และโทษ ◆ ลักษณะการกระทำความผิดทางแพ่ง และโทษ ◆ ตัวอย่างการกระทำความผิดทางอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ◆ ตัวอย่างการกระทำความผิดทางแพ่ง เช่น การทำผิดสัญญา การทำละเมิด
	๒. มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน	◆ ความหมาย และความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ◆ การมีส่วนร่วมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม
	๓. อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม	◆ ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมสากล ◆ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทยที่เหมาะสม ◆ การเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง	◆ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อ ◆ สาเหตุปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทุจริต ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ ◆ แนวทางความร่วมมือในการลดความขัดแย้งและการสร้างความสมานฉันท์
	๕. เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก	◆ ปัจจัยที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข เช่น การอยู่ร่วมกันอย่างมี ขันติธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักมอง โลกในแง่ดี สร้างทักษะทางอารมณ์ รู้จัก บริโภคด้วยปัญญา เลือก รับ-ปฏิเสธข่าว และวัตถุต่างๆ ปรับปรุงตนเองและสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
ม.๔-ม.๖	๑. วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก	◆ กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญา เช่น ซื้อขาย ขายฝาก เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ กู้ยืม เงิน จำนำ จำนอง ◆ กฎหมายอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ◆ กฎหมายอื่นที่สำคัญ เช่น รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน กฎหมายการรับราชการทหาร กฎหมายภาษีอากร กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ◆ ข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของโครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาทางสังคม และ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม	◆ โครงสร้างทางสังคม - การจัดระเบียบทางสังคม - สถาบันทางสังคม ◆ การขัดเกลาทางสังคม ◆ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ◆ การแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนาทางสังคม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. ปฏิบัติตนและมีส่วนสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย และสังคมโลก	◆ คุณลักษณะพลเมืองดีของประเทศไทยและสังคมโลก เช่น - เคารพกฎหมาย และกติกาสังคม - เคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่น - มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - มีความรับผิดชอบต่องาน สังคม ชุมชน ประเทศไทยและสังคม - เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การปกครอง - มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม - มีคุณธรรมจริยธรรม ใช้เป็น ○ ตัวกำหนดความคิด
	๔. ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา	◆ ความหมาย ความสำคัญ แนวคิดและหลักการของสิทธิมนุษยชน ◆ บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศในเวทีโลกที่มีผลต่อประเทศไทย ◆ สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ◆ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ◆ ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนา
	๕. วิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากล	◆ ความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรม ◆ ลักษณะและความสำคัญของวัฒนธรรมไทยที่สำคัญ ◆ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ◆ ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับ วัฒนธรรมสากล ◆ แนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยที่ดีงาม ◆ วิธีการเลือกรับวัฒนธรรมสากล

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษา ไว้ซึ่ง การปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. บอกโครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและโรงเรียน	◆ โครงสร้างของครอบครัวและความสัมพันธ์ของบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ◆ โครงสร้างของโรงเรียน ความสัมพันธ์ของบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในโรงเรียน
	๒. ระบุบทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเองในครอบครัวและโรงเรียน	◆ ความหมายและความแตกต่างของอำนาจตามบทบาท สิทธิ หน้าที่ในครอบครัวและโรงเรียน ◆ การใช้อำนาจในครอบครัวตามบทบาท สิทธิหน้าที่
	๓. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและทำกิจกรรมในครอบครัวและโรงเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย	◆ กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในครอบครัว เช่น การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัว การรับฟังและแสดงความคิดเห็น ◆ กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น เลือกหัวหน้าห้อง ประธานชุมนุม ประธานนักเรียน
ป.๒	๑. อธิบายความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	◆ ความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัวกับชุมชน เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน
	๒. ระบุผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน	◆ ผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ป.๓	๑. ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย	◆ บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน ◆ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย
	๒. วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	◆ การออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม	♦ การตัดสินใจของบุคคลและกลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน - การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน เช่น การเลือกหัวหน้าห้อง การเลือก คณะกรรมการห้องเรียน - การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน เช่น เลือก ♦ ประธานนักเรียน เลือกคณะกรรมการนักเรียน ♦ การเปลี่ยนแปลงในชุมชน เช่น การเลือกผู้ให้ยืมบ้าน กำนัน สมาชิก อบต. อบจ.
ป.๔	๑. อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย	♦ อำนาจอธิปไตย ♦ ความสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
	๒. อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง	♦ บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง หลังการเลือกตั้ง
	๓. อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	♦ สถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย ♦ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย
ป.๕	๑. อธิบายโครงสร้าง อำนาจ หน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น	♦ โครงสร้างการปกครองในท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. เทศบาล และการปกครองพิเศษ เช่น พัทยา กทม. ♦ อำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น
	๒. ระบุบทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น	♦ บทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น เช่นนายก อบต. นายกเทศมนตรี นายก อบจ. ผู้ว่าราชการ กทม.
	๓. วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชน จะได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	♦ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริการสาธารณประโยชน์ในชุมชน
ป.๖	๑. เปรียบเทียบบทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล	♦ บทบาท หน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล
	๒. มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ	♦ กิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริม ประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. อภิปรายบทบาท ความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	◆ การมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย ระเบียบ กติกา การเลือกตั้ง ◆ สอดส่องดูแลผู้มีพฤติกรรมกระทำความผิด การเลือกตั้ง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ◆ ตรวจสอบคุณสมบัติ ◆ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย
ม.๑	๑. อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันโดยสังเขป	◆ หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน
	๒. วิเคราะห์บทบาทการถ่วงดุลของอำนาจอธิปไตยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน	◆ การแบ่งอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจอธิปไตยทั้ง ๓ ฝ่าย คือนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน
	๓. ปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง	◆ การปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่
ม.๒	๑. อธิบายกระบวนการในการตรากฎหมาย	◆ กระบวนการในการตรากฎหมาย - ผู้มีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย - ขั้นตอนการตรากฎหมาย - การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมาย
	๒. วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารทางการเมืองการปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน	◆ เหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย ◆ หลักการเลือกข้อมูล ข่าวสาร
ม.๓	๑. อธิบายระบอบการปกครองแบบต่างๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน	◆ ระบอบการปกครอง แบบต่างๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน เช่น การปกครองแบบ ◆ เผด็จการ การปกครองแบบประชาธิปไตย ◆ เกณฑ์การตัดสินใจ
	๒. วิเคราะห์ เปรียบเทียบระบอบการปกครองของไทยกับประเทศอื่นๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย	◆ ความแตกต่าง ความคล้ายคลึงของการปกครองของไทย กับประเทศอื่นๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. วิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย	◆ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ◆ อำนาจอธิปไตยของรัฐบาล ◆ บทบาทสำคัญของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ◆ ความจำเป็นในการมีรัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตย
	๔. วิเคราะห์ประเด็น ปัญหาที่เป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของ ประเทศไทยและเสนอแนวทางแก้ไข	◆ ประเด็น ปัญหาและผลกระทบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย ◆ แนวทางการแก้ไขปัญหา
ม.๔-ม.๖	๑. วิเคราะห์ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศไทย จากแหล่งข้อมูลต่างๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข	◆ ปัญหาการเมืองสำคัญที่เกิดขึ้นภายในประเทศ ◆ สถานการณ์การเมืองการปกครองของสังคมไทย และสังคมโลก และการประสานประโยชน์ร่วมกัน ◆ อิทธิพลของระบบการเมืองการปกครอง ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
	๒. เสนอแนวทาง ทางการเมืองการปกครองที่นำไปสู่ความเข้าใจ และ การประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่าง ประเทศ	◆ การประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ เช่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ ◆ การแลกเปลี่ยนเพื่อช่วยเหลือ และส่งเสริมด้านวัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม
	๓. วิเคราะห์ความสำคัญและ ความจำเป็นที่ต้องดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	◆ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข - รูปแบบของรัฐ - ฐานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	♦ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การตรวจสอบโดยองค์กรอิสระ การตรวจสอบโดยประชาชน

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. ระบุสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	♦ สินค้าและบริการที่ซื้อขายในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ กระดาษ ยาสีฟัน ♦ สินค้าและบริการที่ได้มาโดยไม่ใช้เงิน เช่น มีผู้ให้หรือการใช้ของแลกของ ♦ สินค้าและบริการที่ได้มาจากการใช้เงินซื้อ ♦ ใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการให้คุ้มค่า
	๒. ยกตัวอย่างการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันที่ไม่เกินตัวและเห็นประโยชน์ของการออม	♦ การใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันเพื่อซื้อสินค้าและบริการ ♦ ประโยชน์ของการใช้เงินที่ไม่เกินตัว ♦ ประโยชน์ของการออม ♦ โทษของการใช้เงินเกินตัว ♦ วางแผนการใช้จ่าย
	๓. ยกตัวอย่างการใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด	♦ ทรัพยากรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ กระดาษ เสื้อผ้า อาหาร ♦ ทรัพยากรส่วนรวม เช่น โต๊ะ เก้าอี้ นักเรียน สาธารณูปโภคต่าง ๆ ♦ วิธีการใช้ทรัพยากรทั้งของส่วนตัวและส่วนรวมอย่างถูกต้อง และประหยัดและคุ้มค่า
ป.๒	๑. ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	♦ ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในครอบครัวและโรงเรียน เช่น

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		ดินสอและกระดาษที่ผลิตจากไม้ รวมทั้งเครื่องจักรและแรงงานการผลิต ◆ ผลของการใช้ทรัพยากรในการผลิตที่หลากหลายที่มีต่อราคา คุณค่าและประโยชน์ของสินค้าและบริการ รวมทั้งสิ่งแวดล้อม
	๒. บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว	◆ การประกอบอาชีพของครอบครัว ◆ การแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสม ◆ รายได้และรายจ่ายในภาพรวมของครอบครัว ◆ รายได้และรายจ่ายของตนเอง
	๓. บันทึกการรับรายจ่ายของตนเอง	◆ วิธีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองอย่างง่าย ๆ ◆ รายการของรายรับที่เป็นรายได้ที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม ◆ รายการของรายจ่ายที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม
	๔. สรุปผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม	◆ ที่มาของรายได้ที่สุจริต ◆ การใช้จ่ายที่เหมาะสม ◆ ผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้ ◆ การออมและผลดีของการออม ◆ การนำเงินที่เหลือมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การช่วยเหลือสาธารณกุศล
ป.๓	๑. จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต	◆ สินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่ เรียกว่าปัจจัย ๔ ◆ สินค้าที่เป็นความต้องการของมนุษย์อาจเป็นสินค้าที่จำเป็นหรือไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ◆ ประโยชน์และคุณค่าของสินค้าและบริการที่สนองความต้องการของมนุษย์ ◆ หลักการเลือกสินค้าที่จำเป็น ◆ ความหมายของผู้ผลิตและผู้บริโภค

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๒. วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง	◆ ใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็นและเหมาะสม ◆ วางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง ◆ วางแผนการแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสม ◆ วางแผนการนำเงินที่เหลือจ่ายมาใช้อย่างเหมาะสม
	๓. อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริการสินค้าและบริการ	◆ ความหมายของผู้ผลิตและผู้บริโภค ◆ ความหมายของสินค้าและบริการ ◆ ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความหายากของทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด
ป.๔	๑. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	◆ สินค้าและบริการที่มีอยู่หลากหลายในตลาดที่มีความแตกต่างด้านราคาและคุณภาพ ◆ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีมากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ ผู้ขาย และ ตัวสินค้า เช่น ความพึงพอใจของผู้ซื้อ ราคาสินค้า การโฆษณา คุณภาพของสินค้า
	๒. บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค	◆ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค ◆ สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ ◆ หลักการและวิธีการเลือกบริโภค
	๓. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง	◆ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ◆ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต เช่น การแต่งกาย การกินอาหาร การใช้จ่าย
ป.๕	๑. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ	◆ ความหมายและประเภทของปัจจัยการผลิตประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน ทุนและผู้ประกอบการ ◆ เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ ◆ ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ราคาน้ำมัน วัตถุดิบ ◆ พฤติกรรมของผู้บริโภค

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		♦ ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือแหล่งผลิตสินค้าและบริการในชุมชน
	๒. ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน	♦ หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ♦ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน เช่น การประหยัดพลังงานและค่าใช้จ่ายในบ้าน โรงเรียน การวางแผนการผลิตสินค้าและบริการเพื่อลดความสูญเสียทุกประเภท การใช้แก้ปัญหาท้องถิ่น ♦ ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการในชุมชน เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือโอท็อป
	๓. อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์	♦ หลักการและประโยชน์ของสหกรณ์ ♦ ประเภทของสหกรณ์โดยสังเขป ♦ สหกรณ์ในโรงเรียน (เน้นฝึกปฏิบัติจริง) ♦ การประยุกต์หลักการของสหกรณ์มาใช้ในชีวิตประจำวัน
ป.๖	๑. อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบ	♦ บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ เช่น คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม มีจรรยาบรรณ รับผิดชอบต่อสังคม วางแผนก่อนเริ่ม ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดความผิดพลาดและการสูญเสีย ฯลฯ ♦ ทักษะคติในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ♦ ประโยชน์ของการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ
	๒. อธิบายบทบาทของผู้บริโภค ที่รู้เท่าทัน	♦ คุณสมบัติของผู้บริโภคที่ดี ♦ พฤติกรรมของผู้บริโภคที่บกพร่อง ♦ คุณค่าและประโยชน์ของผู้บริโภคที่รู้เท่าทันที่มีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม
	๓. บอกวิธีและประโยชน์ของการใช้ ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	♦ ความหมาย และความจำเป็นของทรัพยากร ♦ หลักการและวิธีใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ลดการสูญเสียทุกประเภท)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		◆ วิธีการสร้างจิตสำนึกให้คนในชาติรู้คุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ◆ วางแผนการใช้ทรัพยากร โดยประยุกต์เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ และทันกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
ม.๑	๑. อธิบายความหมายและความสำคัญของเศรษฐกิจศาสตร์	◆ ความหมายและความสำคัญของเศรษฐกิจศาสตร์เบื้องต้น ◆ ความหมายของคำว่าทรัพยากรมีจำกัด กับ ความต้องการมีไม่จำกัด ความขาดแคลน การเลือกและค่าเสียโอกาส
	๒. วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรมการบริโภคของคนในสังคมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ	◆ ความหมายและความสำคัญของการบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ ◆ หลักการในการบริโภคที่ดี ◆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภค ◆ ค่านิยมและพฤติกรรมของการบริโภคของคนในสังคมปัจจุบัน รวมทั้งผลดีและผลเสียของพฤติกรรมดังกล่าว
	๓. อธิบายความเป็นมาหลักการและความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย	◆ ความหมายและความเป็นมาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ◆ ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรวมทั้งโครงการตามพระราชดำริ ◆ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ◆ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ◆ ความสำคัญ คุณค่าและประโยชน์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย
ม.๒	๑. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนและการออม	◆ ความหมายและความสำคัญของการลงทุนและการออมต่อระบบเศรษฐกิจ ◆ การบริหารจัดการเงินออมและการลงทุนภาคครัวเรือน ◆ ปัจจัยของการลงทุนและการออมคือ อัตรา

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		ดอกเบี้ย รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น ค่าของเงิน เทคโนโลยี การคาดเดาเกี่ยวกับอนาคต ♦ ปัญหาของการลงทุนและการออมในสังคมไทย
	๒. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตสินค้าและบริการ	♦ ความหมาย ความสำคัญ และหลักการผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ♦ สำรวจการผลิตสินค้าในท้องถิ่น ว่ามีการผลิตอะไรบ้าง ใช้วิธีการผลิตอย่างไร มีปัญหาในด้านใดบ้าง ♦ มีการนำเทคโนโลยีอะไรมาใช้ที่มีผลต่อการผลิตสินค้าและบริการ ♦ นำหลักการผลิตมาวิเคราะห์การผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
	๓. เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	♦ หลักการและเป้าหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ♦ สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น ♦ ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น
	๔. อภิปรายแนวทางการคุ้มครองสิทธิของตนเองในฐานะผู้บริโภค	♦ การรักษาและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค ♦ กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ♦ การดำเนินกิจกรรมพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ตามกฎหมายในฐานะผู้บริโภค ♦ แนวทางการปกป้องสิทธิของผู้บริโภค
ม.๓	๑. อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ	♦ ความหมายและประเภทของตลาด ♦ ความหมายและตัวอย่างของอุปสงค์และอุปทาน ♦ ความหมายและความสำคัญของกลไกราคา และการกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจ ♦ หลักการปรับและเปลี่ยนแปลงราคาราคาสินค้าและบริการ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๒. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	♦ สสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาท้องถิ่นทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ♦ วิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ♦ แนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
	๓. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์	♦ แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาในระดับต่าง ๆ ♦ หลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ ♦ ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักการและระบบของสหกรณ์เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
ม.๔-ม.๖	๑. อภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ	♦ ระบบเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบัน ผลดีและผลเสียของระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ ♦ ตลาดและประเภทของตลาด ข้อดีและข้อเสียของตลาดประเภทต่าง ๆ ♦ การกำหนดราคาตามอุปสงค์ และอุปทาน การกำหนดราคาในเชิงกลยุทธ์ที่มีในสังคมไทย ♦ การกำหนดค่าจ้าง กฎหมายที่เกี่ยวข้องและอัตราค่าจ้างแรงงานในสังคมไทย ♦ บทบาทของรัฐในการแทรกแซงราคา และการควบคุมราคาเพื่อการแจกจ่าย และจัดสรรในทางเศรษฐกิจ
	๒. ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจสังคมของประเทศ	♦ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของตนเอง และครอบครัว ♦ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตร อุตสาหกรรม การค้าและบริการ ♦ ปัญหาการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา โดยการศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ผ่านมา ♦ การพัฒนาประเทศที่น่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมฉบับปัจจุบัน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. ตระหนักถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนและประเทศ	◆ วิวัฒนาการของสหกรณ์ในประเทศไทย ◆ ความหมายความสำคัญ และหลักการของระบบสหกรณ์ ◆ ตัวอย่างและประเภทของสหกรณ์ในประเทศไทย ◆ ความสำคัญของระบบสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนและประเทศ
	๔. วิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจ ในชุมชนและเสนอแนวทางแก้ไข	◆ ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชน ◆ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ◆ ตัวอย่างของการรวมกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของชุมชน

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่คนต้องทำงานอย่างสุจริต	◆ ความหมาย ประเภทและความสำคัญของการทำงาน ◆ เหตุผลของการทำงาน ◆ ผลของการทำงานประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อครอบครัวและสังคม ◆ การทำงานอย่างสุจริตทำให้สังคมสงบสุข
ป.๒	๑. อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและ บริการโดยวิธีต่าง ๆ	◆ ความหมายและความสำคัญของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ◆ ลักษณะของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยไม่ใช้เงิน รวมทั้ง การแบ่งปัน การช่วยเหลือ ◆ ลักษณะการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยการใช้เงิน
	๒. บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย	◆ ความหมายและบทบาทของผู้ซื้อและผู้ขาย ผู้ผลิตและผู้บริโภคพอสังเขป

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		◆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายในการกำหนดราคาสินค้าและบริการ ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายทำให้สังคมสงบสุข และประเทศมั่นคง
ป.๓	๑. บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน	◆ สินค้าและบริการที่ภาครัฐทุกระดับจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน เช่น ถนน โรงเรียน สวนสาธารณะ การสาธารณสุข การบรรเทาสาธารณภัย
	๒. บอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี	◆ ความหมายและความสำคัญของภาษีที่รัฐนำมาสร้างความเจริญและให้บริการแก่ประชาชน ◆ ตัวอย่างของภาษี เช่น ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม ฯลฯ ◆ บทบาทหน้าที่ของประชาชนในการเสียภาษี
	๓. อธิบายเหตุการณ์แข่งขันทางการค้า ที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง	◆ ความสำคัญและผลกระทบของการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง
ป.๔	๑. อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน	◆ อาชีพ สินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตในชุมชน ◆ การพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชนทาง ด้านเศรษฐกิจ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อผู้ขาย การกู้หนี้ยืมสิน ◆ การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วยการใช้สิ่งที่ผลิตในชุมชน
	๒. อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน	◆ ความหมายและประเภทของเงิน ◆ หน้าที่เบื้องต้นของเงินในระบบเศรษฐกิจ ◆ สกุลเงินสำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ
ป.๕	๑. อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร	◆ บทบาทหน้าที่ของธนาคารโดยสังเขป ◆ ดอกเบี้ยเงินฝาก และดอกเบี้ยกู้ยืม ◆ การฝากเงิน / การถอนเงิน
	๒. จำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืม	◆ ผลดีและผลเสียของการกู้ยืมเงินทั้งนอกระบบและในระบบที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		เช่น การเสียดอกเบี้ย การลงทุน การซื้อของ อุปโภคเพิ่มขึ้น ที่นำไปสู่ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เป็นต้น
ป.๖	๑. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาकार และรัฐบาล	◆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาकार และรัฐบาล ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ อย่างสังเขป เช่นการแลก เปลี่ยนสินค้าและ บริการ รายได้และรายจ่าย การออมกับ ธนาकार การลงทุน ◆ แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของหน่วย เศรษฐกิจ ◆ ภาษีและหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี ◆ สิทธิของผู้บริโภค และสิทธิของผู้ใช้แรงงาน ในประเทศไทย ◆ การหารายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน ซึ่งแสดง ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ผลิต ผู้บริโภค และรัฐบาล
	๒. ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ภายในท้องถิ่น	◆ การรวมกลุ่มเชิงเศรษฐกิจเพื่อประสาน ประโยชน์ในท้องถิ่น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน
ม.๑	๑. วิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความ แตก ต่างของสถาบันการเงินแต่ละประเภท และ ธนาकारกลาง	◆ ความหมาย ประเภท และความสำคัญของ สถาบันการเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ ◆ บทบาทหน้าที่และความสำคัญของธนาकार กลาง ◆ การหารายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และสถาบันการเงิน
	๒. ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพา อาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ ในประเทศ	◆ ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัย กันและกัน การแข่งขันกันทางเศรษฐกิจใน ประเทศ ◆ ปัญหาเศรษฐกิจในชุมชน ประเทศ และเสนอ แนวทางแก้ไข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน	◆ ความหมายและกฎอุปสงค์ อุปทาน ◆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน
	๔. อภิปรายผลของการมีกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา	◆ ความหมายและความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญา ◆ กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาพอสังเขป ◆ ตัวอย่างการละเมิดแห่งทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภท
ม.๒	๑. อภิปรายระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ	◆ ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ
	๒. ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็น การพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย	◆ หลักการและผลกระทบการพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย
	๓. วิเคราะห์การกระจายของทรัพยากร ในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจระหว่างประเทศ	◆ การกระจายของทรัพยากรในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น น้ำมัน ป่าไม้ ทองคำ ถ่านหิน แร่ เป็นต้น
	๔. วิเคราะห์การแข่งขันทางการค้า ในประเทศและต่างประเทศส่งผลต่อ คุณภาพสินค้า ปริมาณการผลิต และราคาสินค้า	◆ การแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่างประเทศ
ม.๓	๑. อธิบายบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ	◆ บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ◆ บทบาทและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาล เช่น การผลิตสินค้าและบริการสาธารณะที่เอกชนไม่ดำเนินการ เช่น ไฟฟ้า ถนน โรงเรียน - บทบาทการเก็บภาษีเพื่อพัฒนาประเทศของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ - บทบาทการแทรกแซงราคาและ การควบคุมราคาเพื่อการแจกจ่ายและการจัดสรรในทางเศรษฐกิจ ◆ บทบาทอื่นของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจในสังคมไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๒. แสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย และกิจกรรมทาง เศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อบุคคล กลุ่มคน และประเทศชาติ	● นโยบาย และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาล
	๓. อภิปรายบทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	◆ บทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ◆ ลักษณะของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ◆ กลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ
	๔. อภิปรายผลกระทบที่เกิดจากภาวะ เงินเฟ้อ เงินฝืด	◆ ผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ความหมายสาเหตุและแนวทางแก้ไขภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด
	๕. วิเคราะห์ผลเสียจากการว่างงาน และแนวทางแก้ปัญหา	◆ สภาพและสาเหตุปัญหาการว่างงาน ◆ ผลกระทบจากปัญหาการว่างงาน ◆ แนวทางการแก้ไขปัญหาการว่างงาน
	๖. วิเคราะห์สาเหตุและวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ	◆ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ◆ สาเหตุและวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ
ม.๔-ม.๖	๑. อธิบายบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	◆ บทบาทของนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลในด้าน - การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ - การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ - การรักษาดุลการค้าระหว่างประเทศ - การแทรกแซงราคาและการควบคุมราคา ◆ รายรับและรายจ่ายของรัฐที่มีผลต่องบประมาณ หนี้สาธารณะ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชน - นโยบายการเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ และการใช้จ่ายของรัฐ - แนวทางการแก้ปัญหาการว่างงาน ◆ ความหมาย สาเหตุ และผลกระทบที่เกิดจากภาวะทางเศรษฐกิจ เช่น เงินเฟ้อ เงินฝืด ◆ ตัวชี้วัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น GDP , GNP รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล ◆ แนวทางการแก้ปัญหาของนโยบายการเงินการคลัง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๒. วิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรี ทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อสังคมไทย	♦ วิวัฒนาการของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ของไทย ♦ ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของประเทศ ♦ ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีต่อภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้าและบริการ ♦ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ♦ บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศในเวทีการเงินโลกที่มีผลกับประเทศไทย
	๓. วิเคราะห์ผลดี ผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ	♦ แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่าง ประเทศ ♦ บทบาทขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เช่น WTO , NAFTA , EU , IMF , ADB , OPEC , FTA , APEC ในระดับต่าง ๆ เขต สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ♦ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การพึ่งพา การแข่งขัน การขัดแย้ง และการประสานประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ ♦ ตัวอย่างเหตุการณ์ที่นำไปสู่การพึ่งพาทาง เศรษฐกิจ ♦ ผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมทาง เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ♦ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การพึ่งพาการแข่งขัน การขัดแย้ง และการประสานประโยชน์ทาง เศรษฐกิจวิถีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. บอกวัน เดือน ปี และการนับช่วงเวลาตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	◆ ชื่อ วัน เดือน ปี ตามระบบสุริยคติที่ปรากฏ ในปฏิทิน ◆ ชื่อ วัน เดือน ปี ตามระบบจันทรคติในปฏิทิน ◆ ช่วงเวลาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เช้าวันนี้ ตอนเย็น
	๒. เรียงลำดับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ตามวันเวลาที่เกิดขึ้น	◆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น รับประทานอาหาร ตื่นนอน เข้านอน เรียนหนังสือ เล่นกีฬา ฯลฯ ◆ ใช้คำบอกช่วงเวลา แสดงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้
	๓. บอกประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัวโดยสอบถามผู้เกี่ยวข้อง	◆ วิธีการสืบค้นประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัวอย่างง่าย ๆ ◆ การบอกเล่าประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัวอย่างสั้น ๆ
ป.๒	๑. ใช้คำระบุเวลาที่แสดงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	◆ คำที่แสดงช่วงเวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เช่น วันนี้ เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ เดือนนี้ เดือนหน้า เดือนก่อน ◆ วันสำคัญที่ปรากฏในปฏิทินที่แสดงเหตุการณ์สำคัญในอดีตและปัจจุบัน ◆ ใช้คำบอกช่วงเวลา อดีต ปัจจุบัน อนาคต แสดงเหตุการณ์ได้
	๒. ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือในชีวิตของตนเองโดยใช้หลักฐาน ที่เกี่ยวข้อง	◆ วิธีการสืบค้นเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้ว ที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว โดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาพถ่าย ◆ สื่อบัตร ทะเบียนบ้าน ◆ ใช้คำที่บอกช่วงเวลาแสดงเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวหรือในชีวิตตนเอง ◆ ใช้เส้นเวลา (Time Line) ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๓	๑. เทียบศักราชที่สำคัญตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	- ที่มาของศักราชที่ปรากฏในปฏิทิน เช่น พุทธศักราช คริสต์ศักราชอย่างสังเขป (ถ้าเป็นมุสลิมควรเรียนฮิจเราะห์ศักราชด้วย) - วิธีการเทียบ พ.ศ. เป็น ค.ศ. หรือ ค.ศ. เป็น พ.ศ. - ตัวอย่างการเทียบศักราช ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ปีเกิดของนักเรียน เป็นต้น
	๒. แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียน และชุมชนโดยระบุหลักฐานและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	- วิธีการสืบค้นเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียน และชุมชนโดยใช้หลักฐาน และแหล่งข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง - ใช้เส้นเวลา (Time Line) ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชุมชน
ป.๔	๑. นับช่วง เวลา เป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ	- ความหมายและช่วงเวลาของทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ - การใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ เพื่อทำความเข้าใจช่วงเวลาในเอกสารเช่น หนังสือพิมพ์
	๒. อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป	- เกณฑ์การแบ่งยุคสมัยในการศึกษาประวัติศาสตร์ที่แบ่งเป็นยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ - ยุคสมัยที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย เช่น สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์
	๓. แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น	- ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่แบ่งเป็นหลักฐานชั้นต้น และหลักฐานชั้นรอง - ตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นของตน - การจำแนกหลักฐานของท้องถิ่นเป็นหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๕	๑. สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย	◆ วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ◆ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามช่วงเวลาต่างๆ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ อาวุธ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ◆ การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่นโดยอ้างอิงหลักฐานที่หลากหลายด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเล่าเรื่องการเขียนอย่างง่าย ๆ การจัดนิทรรศการ
	๒. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ อย่างมีเหตุผล	◆ การตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นมาของท้องถิ่น เช่น มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด เพราะสาเหตุใด และมีผลกระทบอย่างไร ◆ แหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นเพื่อตอบคำถามดังกล่าว เช่น เอกสาร เรื่องเล่า ตำนานท้องถิ่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ฯลฯ ◆ การใช้ข้อมูลที่พบเพื่อตอบคำถามได้อย่างมีเหตุผล
	๓. อธิบายความแตกต่างระหว่าง ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราว ในท้องถิ่น	◆ ตัวอย่างเรื่องราวจากเอกสารต่างๆ ที่สามารถแสดงนัยของความคิดเห็นกับข้อมูล เช่น หนังสือพิมพ์ บทความจากเอกสารต่างๆ เป็นต้น ◆ ตัวอย่างข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในท้องถิ่นที่แสดงความจริงกับข้อเท็จจริง ◆ สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับข้อมูลในท้องถิ่น
ป.๖	๑. อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ	◆ ความหมายและความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับนักเรียน ◆ การนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่น เช่น ความเป็นมาของภูมินามของสถานที่ในท้องถิ่น
	๒. นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต	◆ ตัวอย่างหลักฐานที่เหมาะสมกับนักเรียนที่นำมาใช้ในการศึกษาเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย สมัยรัตนโกสินทร์ เช่น พระราชหัตถเลขาของรัชกาลที่ ๔ หรือ รัชกาลที่ ๕ กฎหมายสำคัญ ฯลฯ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		(เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓) ◆ สรุปข้อมูลที่ได้จากหลักฐานทั้งความจริงและข้อเท็จจริง ◆ การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง การจัดนิทรรศการ การเขียนรายงาน
ม.๑	๑. วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์	◆ ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลาและยุคสมัยที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย ◆ ความสำคัญของเวลา และช่วงเวลาสำหรับ การศึกษาประวัติศาสตร์ ◆ ความสัมพันธ์และความสำคัญของอดีตที่มีต่อปัจจุบันและอนาคต
	๒. เทียบศักราชตามระบบต่างๆที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์	◆ ที่มาของศักราชที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย ได้แก่ จ.ศ. / ม.ศ. / ร.ศ./ พ.ศ. / ค.ศ. และ ฮ.ศ. ◆ วิธีการเทียบศักราชต่างๆ และตัวอย่างการเทียบ ◆ ตัวอย่างการใช้ศักราชต่าง ๆ ที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย
	๓. นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	◆ ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ และวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ◆ ตัวอย่างหลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัย ทั้งหลักฐานขั้นต้น และหลักฐานขั้นรอง (เชื่อมโยงกับ มฐ.ส ๔.๓) เช่น ข้อความ ในศิลาจารึก สมัยสุโขทัย เป็นต้น ◆ นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองในสมัยใดก็ได้ (สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์) และเหตุการณ์สำคัญในสมัยสุโขทัย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๒	๑. ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ	♦ วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือของ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะ ต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ เช่น การศึกษาภูมิหลังของ ผู้ทำ หรือผู้เกี่ยวข้อง สาเหตุ ช่วงระยะเวลา รูปแบบของหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ เป็นต้น ♦ ตัวอย่างการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยที่อยู่ ในท้องถิ่นของตนเอง หรือหลักฐานสมัยอยุธยา (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓)
	๒. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	♦ ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ในสมัยอยุธยา และธนบุรี (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓) เช่น ข้อความบางตอน ในพระราชพงศาวดารอยุธยา / จดหมายเหตุชาวต่างชาติ
	๓. เห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ	♦ ตัวอย่างการตีความข้อมูลจากหลักฐานที่แสดงเหตุการณ์สำคัญในสมัยอยุธยาและธนบุรี ♦ การแยกแยะระหว่างข้อมูลกับความคิดเห็น รวมทั้งความจริงกับข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ♦ ความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความทางประวัติศาสตร์
ม.๓	๑. วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์	♦ ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์สำหรับการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง
	๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ	♦ วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ♦ นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๔ -ม. ๖	๑. ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ	◆ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยและประวัติศาสตร์สากล ◆ ตัวอย่างเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ที่มีปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓) ◆ ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
	๒. สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	◆ ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยนำเสนอตัวอย่างที่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน ◆ คุณค่าและประโยชน์ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ◆ ผลการศึกษาหรือโครงการทางประวัติศาสตร์

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. บอกความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สิ่งของ เครื่องใช้ หรือการดำเนินชีวิตของตนเองกับสมัยของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย	◆ ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สิ่งของ เครื่องใช้ หรือการดำเนินชีวิตของอดีตกับปัจจุบันที่เป็นรูปธรรมและใกล้ตัวเด็ก เช่น การใช้ควาย ไถนา รถไถนา เตาไร้ด ถนน เหวียน - รถอีแต๋น ◆ สาเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ ตามกาลเวลา
	๒. บอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่มีผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบัน	◆ เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น การย้ายบ้าน การหย่าร้าง การสูญเสียบุคคลในครอบครัว

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๒	๑. สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลง ในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชน ของ ตนจากอดีตถึงปัจจุบัน	◆ วิธีการสืบค้นข้อมูลอย่างง่าย ๆ เช่น การสอบถามพ่อแม่ ผู้รู้ ◆ วิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การประกอบอาชีพ การแต่งกาย การสื่อสาร ประเพณีในชุมชนจากอดีต ถึงปัจจุบัน ◆ สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน
	๒. อธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง ที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน	◆ การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของคนในชุมชนทางด้านต่าง ๆ ◆ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน
ป.๓	๑. ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐาน และพัฒนาการของชุมชน	◆ ปัจจัยการตั้งถิ่นฐานของชุมชนซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยทางภูมิศาสตร์และปัจจัยทางสังคม เช่น ความเจริญทางเทคโนโลยี การคมนาคม ความปลอดภัย ◆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของชุมชน ทั้งปัจจัยทางภูมิศาสตร์ และปัจจัยทางสังคม
	๒. สรุปลักษณะที่สำคัญของขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน	◆ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ชุมชนของตนที่เกิดจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์และปัจจัยทางสังคม
	๓. เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเองกับชุมชนอื่น ๆ	◆ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน อื่น ๆ ที่มีความเหมือนและความต่างกับชุมชนของตนเอง
ป. ๔	๑. อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป	◆ พัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย โดยสังเขป ◆ หลักฐานการตั้งหลักแหล่งของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย โดยสังเขป
	๒. ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ	◆ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติในดินแดนไทยโดยสังเขป

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๕	๑. อธิบายอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีนที่มีต่อไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสังเขป	◆ การเข้ามาของอารยธรรมอินเดียและจีนในดินแดนไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยสังเขป ◆ อิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีน ที่มีต่อไทย และคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ศาสนาและความเชื่อ ภาษา การแต่งกาย อาหาร
	๒. อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบันโดยสังเขป	◆ การเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติในสังคมไทย เช่น อาหาร ภาษา การแต่งกาย ดนตรี โดยระบุลักษณะ สาเหตุและผล ◆ อิทธิพลที่หลากหลายในกระแสของวัฒนธรรมต่างชาติต่อสังคมไทยในปัจจุบัน
ป.๖	๑. อธิบายสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน	◆ ใช้แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของประเทศเพื่อนบ้าน ◆ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของประเทศเพื่อนบ้าน โดยสังเขปเพื่อให้เข้าใจสภาพปัจจุบันของประเทศเหล่านั้น ◆ สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านของไทยในปัจจุบันโดยสังเขป ◆ ตัวอย่างความเหมือนและความต่างระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ภาษา ศาสนา การปกครอง
	๒. บอกความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป	◆ ความเป็นมาของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป ◆ สมาชิกของอาเซียนในปัจจุบัน ◆ ความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนทางเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบันโดยสังเขป
ม.๑	๑. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	◆ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีผลต่อพัฒนาการทางด้านต่างๆ ◆ พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๒. ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- ที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น แหล่งมรดกโลกในประเทศต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ - อิทธิพลของอารยธรรมโบราณในดินแดนไทยที่มีต่อการพัฒนาการของสังคมไทยในปัจจุบัน
ม.๒	๑. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย	- ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคต่างๆในทวีปเอเชีย (ยกเว้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ที่มีผลต่อการพัฒนาการโดยสังเขป - พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย (ยกเว้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)
	๒. ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย	- ที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย เช่น แหล่งมรดกโลกในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย - อิทธิพลของอารยธรรมโบราณที่มีต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน
ม.๓	๑. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่างๆ ในโลก โดยสังเขป	- ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคต่างๆของโลก (ยกเว้นเอเชีย) ที่มีผลต่อการพัฒนาการโดยสังเขป - พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่างๆของโลก (ยกเว้นเอเชีย)โดยสังเขป - อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกที่มีผลต่อการพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก - ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เช่น สงครามโลกครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ สงครามเย็น องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ
	๒. วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความร่วมมือ และความขัดแย้ง ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ตลอดจนความพยายามในการขจัดปัญหาความขัดแย้ง	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๔-ม.๖	๑.วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก	♦ อารยธรรมของโลกยุคโบราณ ได้แก่ อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริส-ยูเฟรทีส ในลุ่มฮิสโต ลินธุ และอารยธรรมกรีก-โรมัน ♦ การติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตก และอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่มีต่อกันและกัน ♦ เหตุการณ์สำคัญต่างๆที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เช่น ระเบิดอักษิตินา สวามิภักดิ์ สงครามครูเสด การฟื้นฟูศิลปวิทยาการการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ การสำรวจทางทะเล การปฏิรูปศาสนา การปฏิวัติอุตสาหกรรม แนวคิดเสรีนิยม แนวคิดจักรวรรดินิยม แนวคิดชาตินิยม ♦ การขยาย การล่าอาณานิคม และผลกระทบ ♦ ความร่วมมือและความขัดแย้งของมนุษยชาติในโลกคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ♦ สถานการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ เช่น - เหตุการณ์ ๑๑ กันยายน ๒๐๐๑ (Nine Eleven) - การขาดแคลนทรัพยากร - การก่อการร้ายและการต่อต้านการก่อการร้าย - ความขัดแย้งทางศาสนา
	๒. วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่างๆที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน	
	๓.วิเคราะห์ผลกระทบของการขยายอิทธิพลของประเทศในยุโรปไปยังทวีปอเมริกา แอฟริกา และเอเชีย	
	๔.วิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑	

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. อธิบายความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	♦ ความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์ที่สำคัญของชาติไทย ที่เป็นความภาคภูมิใจและการมีส่วนร่วมที่จะอนุรักษ์ไว้ ได้แก่

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ธงชาติ เพลงชาติ พระพุทธรูป พระบรมฉายาลักษณ์ ภาษาไทย อักษรไทย) ◆ การเคารพธงชาติ การร้องเพลง ชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี การเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ การเคารพศาสนวัตถุ ศาสนสถาน ◆ เอกลักษณ์อื่น ๆ เช่น ศาสนา การแต่งกาย วัฒนธรรม ประเพณีไทย เงินตรา แผนที่ ประเทศไทย อาหารไทย (อาหารไทยที่ ต่างชาติดูแปลก เช่น ต้มยำกุ้ง ผัดไทย)
	๒. บอกสถานที่สำคัญซึ่งเป็นแหล่ง วัฒนธรรมในชุมชน	◆ ตัวอย่างของแหล่งวัฒนธรรมในชุมชน ที่ใกล้ตัวนักเรียน เช่น วัด ตลาด พิพิธภัณฑ์ มัสยิด โบสถ์คริสต์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ◆ คุณค่าและความสำคัญของแหล่ง วัฒนธรรมในชุมชนในด้านต่างๆ เช่น เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้
	๓. ระบุสิ่งที่ตนรัก และภาคภูมิใจใน ท้องถิ่น	◆ ตัวอย่างสิ่งที่เป็นความภาคภูมิใจใน ท้องถิ่น เช่น สิ่งของ สถานที่ ภาษาถิ่น ประเพณี และวัฒนธรรม ฯลฯ ที่เป็น สิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียน และเป็นรูปธรรม ชัดเจน ◆ คุณค่าและประโยชน์ของสิ่งต่างๆเหล่านั้น
ป.๒	๑. ระบุบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่น หรือประเทศชาติ	◆ บุคคลในท้องถิ่นที่ทำคุณประโยชน์ต่อการ สร้างสรรค์วัฒนธรรม และความมั่นคง ของท้องถิ่น และประเทศชาติ ในอดีต ที่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง ◆ ผลงานของบุคคลในท้องถิ่นที่น่า ภาคภูมิใจ
	๒. ยกตัวอย่างวัฒนธรรม ประเพณี และ ภูมิปัญญาไทยที่ภาคภูมิใจและควร อนุรักษ์ไว้	◆ ตัวอย่างของวัฒนธรรมประเพณีไทย เช่น การทำความเคารพ อาหารไทย ภาษาไทย ประเพณีสงกรานต์ ฯลฯ ◆ คุณค่าของวัฒนธรรม และประเพณีไทย ที่มีต่อสังคมไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		◆ ภูมิปัญญาของคนไทยในท้องถิ่นของนักเรียน
ป.๓	๑. ระบุพระนามและพระราชกรณียกิจ โดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่ เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย	◆ พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ โดยสังเขปของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย สุโขทัย อโยธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ ตามลำดับ ◆ อาณาจักรไทยอื่นๆที่ผนวกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชาติไทย เช่น ล้านนา นครศรีธรรมราช
	๒. อธิบายพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในรัชกาลปัจจุบัน โดยสังเขป	◆ พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระบรมราชินีนาถโดยสังเขป
	๓. เล่าวีรกรรมของบรรพบุรุษไทย ที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ	◆ วีรกรรมของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ เช่น ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร ขาวบ้านบางระจัน พระยาพิชัยดาบหัก สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
ป.๔	๑. อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป	◆ การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป ◆ พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยทางด้านการเมืองการปกครอง และเศรษฐกิจโดยสังเขป
	๒. บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย	◆ ประวัติ และผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย เช่น พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระมหาธรรมราชา ที่ ๑ (พระยาลิไทยโดยสังเขป)
	๓. อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญ สมัยสุโขทัยที่นำภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์	◆ ภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัย เช่น ภาษาไทย ศิลปกรรมสุโขทัย ที่ทำให้สุโขทัยได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		คุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดถึงปัจจุบันที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์
ป.๕	๑. อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีโดยสังเขป	- การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา โดยสังเขป - ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และการปกครองของอาณาจักรอยุธยา
	๒. อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของอาณาจักรอยุธยา	พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา การเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ โดยสังเขป
	๓. บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจ	ผลงานของบุคคลสำคัญในสมัยอยุธยา เช่น สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ขาวบ้านบางระจัน
	๔. อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญ สมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้	- ภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยาโดยสังเขป เช่น ศิลปกรรม การค้า วรรณกรรม - การกอบกู้เอกราชและการสถาปนาอาณาจักรธนบุรีโดยสังเขป - พระราชประวัติ และผลงานของพระเจ้าตากสินมหาราชโดยสังเขป - ภูมิปัญญาไทยสมัยธนบุรี โดยสังเขป เช่น ศิลปกรรม การค้า วรรณกรรม
ป.๖	๑. อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยสังเขป	การสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์ โดยสังเขป
	๒. อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์	ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์
	๓. ยกตัวอย่างผลงานของบุคคลสำคัญด้านต่างๆสมัยรัตนโกสินทร์	พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยสังเขป ตามช่วงเวลาต่างๆ เช่น สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยปฏิรูปประเทศ และสมัยประชาธิปไตย
	๔. อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้	ผลงานของบุคคลสำคัญทางด้านต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช - สมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท - พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ◆ ภูมิปัญญาไทยสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น ศิลปกรรม วรรณกรรม
ม.๑	๑. อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยโดยสังเขป	◆ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยโดยสังเขป ◆ รัฐโบราณในดินแดนไทย เช่น ศรีวิชัย ตามพรลิงค์ ทวารวดี ◆ รัฐไทยในดินแดนไทย เช่น ล้านนา นครศรีธรรมราช สุพรรณภูมิ ◆ การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก) ◆ พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย ในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ◆ วัฒนธรรมสมัยสุโขทัย เช่น ภาษาไทย วรรณกรรม ประเพณีสำคัญ ศิลปกรรมไทย ◆ ภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัย เช่น การชลประทาน เครื่องสังคโลก ◆ ความเสื่อมของอาณาจักรสุโขทัย
	๒. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่าง ๆ	
	๓. วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและสังคมไทยในปัจจุบัน	
ม.๒	๑. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา และธนบุรีในด้านต่างๆ	◆ การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา ◆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ◆ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ◆ การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ และการกู้เอกราช ◆ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยา เช่น การควบคุมกำลังคน และศิลปวัฒนธรรม
	๒. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	
	๓. ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าว ต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		♦ การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ การกู้เอกราช และการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี ♦ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยธนบุรี ♦ วิถีกรรมของบรรพบุรุษไทย ผลงานของบุคคลสำคัญของไทยและต่างชาติที่มีส่วนสร้างสรรค์ชาติไทย เช่น - สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ - พระสุริโยทัย - พระนเรศวรมหาราช - พระนารายณ์มหาราช - สมเด็จพระเจ้าตากมหาราช - พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ด้วง) - สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท (บุญมา)
ม.๓	๑. วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ	♦ การสถาปนากรุงเทพมหานครเป็นราชธานีของไทย ♦ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ♦ บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในราชวงศ์จักรีในการสร้างสรรค์ความเจริญและความมั่นคงของชาติ ♦ พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ทางด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามช่วงสมัยต่างๆ ♦ เหตุการณ์สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลต่อการพัฒนาชาติไทย เช่น การทำสนธิสัญญาเบาว์ริงในสมัยรัชกาลที่ ๔ การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๕ การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ โดยวิเคราะห์สาเหตุปัจจัย และผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ ♦ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา
	๒. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์	
	๓. วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย	
	๔. วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		ชาติชาติไทยจนถึงปัจจุบันโดยเฉพาะ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ◆ บทบาทของไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลง การปกครองจนถึงปัจจุบันในสังคมโลก
ม.๔ – ม.๖	๑. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย	◆ ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย เช่น แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของชาติไทย อาณาจักรโบราณในดินแดนไทย และอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทยปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนาอาณาจักรไทยในช่วงเวลาต่างๆ สาเหตุและผลของการปฏิรูปการปกครองบ้านเมือง การเลิกทาส การเลิกไพร่ การเสด็จประพาสยุโรป และหัวเมืองสมัยรัชกาลที่ ๕ แนวคิดประชาธิปไตย ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ จนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ สมัยรัชกาลที่ ๗ บทบาทของสตรีไทย
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย	
	๓. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน	
	๔. วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย	◆ บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการพัฒนาชาติไทยในด้านต่างๆ เช่น การป้องกันและรักษาเอกราชของชาติ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย ◆ อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก และตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย ◆ ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย เช่น - พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย - พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว - พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว - สมเด็จพระมหาสมณเจ้า - กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท - สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ - สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ - หม่อมราโชทัย หม่อมราชวงศ์กระต่าย อิศรางกูร - สมเด็จพระเจ้าบรมมหาราชศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) - บาทหลวงปา เลอแก้วซ์ - พระยาภิรมย์ภักดี (Dr. Francis B. Sayre ดร.ฟรานซิส บี แซร์) - ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี - พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ◆ ปัจจัยและบุคคลที่ส่งเสริมสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน เช่น - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช - สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ - สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี - สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
	๕. วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย	◆ สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ◆ วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยต่างๆ ◆ การสืบทอดและเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทย ◆ แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ◆ วิธีการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน
ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตาม
กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. จำแนกสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น	♦ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นที่บ้านและที่โรงเรียน
	๒. ระบุความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่างๆ รอบตัว	♦ ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น ที่อยู่อาศัย บ้านของเพื่อนบ้าน ถนน ต้นไม้ พุ่มไม้ ไร่ สวน ที่ราบ ภูเขา แหล่งน้ำ ♦ ทิศหลัก (เหนือ ตะวันออก ใต้ ตะวันตก) และ ที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
	๓. ใช้แผนผังง่าย ๆ ในการแสดงตำแหน่งของสิ่งต่างๆในห้องเรียน	♦ แผนผังแสดงตำแหน่งสิ่งต่างๆในห้องเรียน
	๔. สังเกตและบอกการเปลี่ยนแปลง ของสภาพอากาศในรอบวัน	♦ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในรอบวัน เช่น กลางวัน กลางคืน ความร้อนของอากาศ ฝน-เมฆ-ลม
ป.๒	๑. ระบุสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างบ้านกับโรงเรียน	♦ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างบ้านกับโรงเรียน
	๒. ระบุตำแหน่งและลักษณะทางกายภาพ ของสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏในแผนที่ แผนที่ รูปถ่าย และลูกโลก	♦ ตำแหน่งและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่างๆที่ปรากฏในแผนที่ แผนที่ รูปถ่าย และ ลูกโลก เช่น ภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ ต้นไม้ ทะเล
	๓. สังเกตและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์	♦ ความสัมพันธ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ เช่น ข้างขึ้น ข้างแรม ฤดูกาลต่างๆ
ป.๓	๑. สืบ รวบรวม ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในโรงเรียนและ ชุมชนโดยใช้แผนที่ แผนผัง ที่ และรูปถ่าย เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง	♦ ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในชุมชน ♦ แผนที่ แผนผัง และรูปถ่าย ♦ ความสัมพันธ์ ของตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง
	๒. วาดแผนที่เพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน	♦ ตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน เช่น สถานที่ราชการ ตลาด โรงพยาบาล ไปรษณีย์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๔	๑. สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพ ในจังหวัดของตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย	◆ ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดตนเอง
	๒. ระบุแหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญ ในจังหวัดของตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย	◆ แหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญในจังหวัด ของตน
	๓. อธิบายลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่ง ทรัพยากรและสถานที่สำคัญในจังหวัด	◆ ลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อ แหล่ง ทรัพยากรและสถานที่สำคัญในจังหวัด
ป.๕	๑. สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพ ในภูมิภาคของตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย	◆ ลักษณะทางกายภาพในภูมิภาคของตน
	๒. อธิบายลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อ แหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญ ในภูมิภาคของตน	◆ ลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อ แหล่ง ทรัพยากรและสถานที่สำคัญ ในภูมิภาคของตน
ป.๖	๑. สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพ ของประเทศไทย ด้วยแผนที่ รูปถ่ายทางอากาศ และภาพจากดาวเทียม	◆ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (แผนที่ รูปถ่ายทางอากาศ ภาพจากดาวเทียม) ที่แสดงลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย
	๒. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับภัยพิบัติในประเทศไทย เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ	◆ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับภัยพิบัติของประเทศไทย เช่น อุทกภัย แผ่นดินไหว วาตภัย สึนามิ ภัยแล้ง ดินถล่ม และโคลนถล่ม ◆ การเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ
ม.๑	๑. วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย โดยใช้ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ สืบค้นข้อมูล	◆ ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขตของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ◆ การใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ เช่น แผนที่ รูปถ่ายทางอากาศ ภาพจากดาวเทียมในการ สืบค้นลักษณะทางกายภาพของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
	๒. อธิบายพิกัดภูมิศาสตร์ (ละติจูด และลองจิจูด) เส้นแบ่งเวลา และเปรียบเทียบวัน เวลา ของโลก	◆ พิกัดภูมิศาสตร์ (ละติจูด และลองจิจูด) ◆ เส้นแบ่งเวลา ◆ การเปรียบเทียบวัน เวลาของโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติ และผลกระทบในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	สาเหตุการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
ม.๒	๑.วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา โดยใช้เครื่องมือ ทางภูมิศาสตร์ สืบค้นข้อมูล	- ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขตของทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา - การใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ เช่น แผนที่รูปถ่ายทางอากาศ ภาพจากดาวเทียมในการ สืบค้น ลักษณะทางกายภาพของทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา
	๒. อธิบายมาตราส่วน ทิศและสัญลักษณ์	การแปลความหมาย มาตราส่วน ทิศ และสัญลักษณ์ในแผนที่
	๓. วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา	สาเหตุการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบ ในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา
ม.๓	๑.วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ โดยเลือกใช้แผนที่เฉพาะเรื่องและเครื่องมือ ทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล	- ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขตของทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ - การเลือกใช้แผนที่เฉพาะเรื่องและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้
	๒. วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบในทวีปอเมริกาเหนือและ ทวีปอเมริกาใต้	สาเหตุการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบ ในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้
ม.๔ – ม.๖	๑. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ในประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์	- การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ (ประกอบด้วย ๑. ธรณีภาค ๒. บรรยากาศภาค ๓. อุทกภาค ๔. ชีวภาค) ของพื้นที่ใน ประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ - การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่ส่งผลต่อภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ
	๒.วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพซึ่งทำให้เกิด ปัญหาและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ในประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก	ปัญหาทางกายภาพและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ในประเทศและภูมิภาคต่างๆ ของโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์และนำภูมิสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	◆ แผนที่และองค์ประกอบ ◆ การอ่านแผนที่เฉพาะเรื่อง ◆ การแปลความหมายรูปถ่ายทางอากาศและภาพจากดาวเทียม ◆ การนำภูมิสารสนเทศไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการ สร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๑	๑. บอกสิ่งแวดล้อมที่เกิดตามธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์	◆ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ เช่น ภูมิอากาศมีผลต่อลักษณะ ที่อยู่อาศัยและเครื่องแต่งกาย
	๒. สังเกตและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมเพื่อการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม	◆ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ◆ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติ ตนอย่างเหมาะสม
	๓. มีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมที่บ้านและชั้นเรียน	◆ การปฏิบัติตนในการรักษาสิ่งแวดล้อมในบ้านและห้องเรียน
ป.๒	๑.อธิบายความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น	◆ ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นในการดำเนินชีวิต
	๒. แยกแยะและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไปและที่ใช้แล้วหมดไปได้อย่างคุ้มค่า	◆ ประเภททรัพยากรธรรมชาติ - ใช้แล้วไม่หมด เช่น อากาศ แสงอาทิตย์ - ใช้แล้วหมดไป เช่น แร่ ถ่านหิน น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ - สร้างทดแทนขึ้นใหม่ได้ เช่น น้ำ ดิน ป่า ไม้สัตว์ป่า ◆ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า
	๓. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์	◆ ความสัมพันธ์ระหว่างฤดูกาลกับการดำเนินชีวิต ของมนุษย์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน	◆ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่มีต่อโรงเรียน ◆ การรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
ป.๓	๑. เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ของชุมชนในอดีตกับปัจจุบัน	◆ สิ่งแวดล้อมของชุมชนในอดีตกับปัจจุบัน ◆ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ - สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น
	๒. อธิบายการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติในการสนอง ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และ การประกอบอาชีพ	◆ การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในการดำเนิน ชีวิตของมนุษย์ เช่น การคมนาคม บ้านเรือน และการประกอบอาชีพในชุมชน ◆ การประกอบอาชีพที่เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน
	๓. อธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดมลพิษโดยมนุษย์	◆ ความหมายและประเภทของมลพิษ โดยมนุษย์ ◆ สาเหตุของการเกิดมลพิษที่เกิดจาก การกระทำของมนุษย์
	๔. อธิบายความแตกต่างของลักษณะเมืองและ ชนบท	◆ ลักษณะของเมืองและชนบท เช่น สิ่งปลูกสร้าง การใช้ที่ดิน การประกอบอาชีพ
	๕. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน	◆ ภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่มีผลต่อ การดำเนินชีวิตของคนในชุมชน
	๖. มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ในชุมชน	◆ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่มีต่อชุมชน ◆ การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
ป.๔	๑. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด	◆ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อ การดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด
	๒. อธิบายการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ในจังหวัด และผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง	◆ การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในจังหวัด และผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง เช่น การตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น
	๓. นำเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม ในจังหวัด	◆ การจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัด
ป.๕	๑. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพล ต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่น ของประชากรในภูมิภาคของตน	◆ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของ ประชากรในภูมิภาคของตน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๒. วิเคราะห์อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตในภูมิภาคของตน	♦ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตในภูมิภาคของตน
	๓. นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและทำลายสิ่งแวดล้อม และ เสนอแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม ในภูมิภาคของตน	♦ ผลจากการรักษาและทำลายสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน ♦ แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน
ป.๖	๑. วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมในประเทศไทย	♦ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะกิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคม (ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) ในประเทศไทย ♦ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
	๒. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของ ประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบัน และผลที่เกิด ขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง	♦ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของประเทศไทย ♦ ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม (ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) ของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบัน
	๓. นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและทำลายทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม และเสนอแนวทาง ในการจัดการที่ยั่งยืนในประเทศไทย	♦ ผลจากการรักษาและทำลายทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย - แนวทางการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนโดยมีจิตสำนึกรู้คุณค่า
ม.๑	๑. สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	♦ ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น พื้นที่เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ แหล่งประมง การกระจายของภาษาและศาสนา ในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
	๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมใน ทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	♦ ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคม ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
	๓. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	♦ ประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นใน ทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติ และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และ โอเชียเนีย ที่ยั่งยืน	♦ แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมใน ทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ที่ยั่งยืน
ม.๒	๑. สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของ กิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมใน ทวีปยุโรป และ ทวีปแอฟริกา	♦ ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและ สังคม เช่น พื้นที่เพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ แหล่งประมง การกระจายของภาษาและ ศาสนา ในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา
	๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและ ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของ กิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมใน ทวีป ยุโรป และทวีปแอฟริกา	♦ ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคม ที่ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ทาง ประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในทวีปยุโรป และทวีป แอฟริกา
	๓. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจาก ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา	♦ ประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้น ในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา
	๔. วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติ และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกาที่ ยั่งยืน	♦ แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการ จัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีป ยุโรป และทวีปแอฟริกาที่ยั่งยืน
ม.๓	๑. สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกา เหนือ และทวีปอเมริกาใต้	♦ ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและ สังคม เช่น พื้นที่เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ แหล่งประมง การกระจายของภาษาและ ศาสนา ในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีป อเมริกาใต้
	๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและ ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของ กิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมใน ทวีป อเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้	♦ ปัจจัยกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผล ต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ทาง ประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในทวีปอเมริกาเหนือ และ ทวีปอเมริกาใต้
	๓. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจาก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีป อเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้	♦ ประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้น ในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติ และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีป อเมริกาเหนือ และทวีป อเมริกาใต้ที่ยั่งยืน	♦ แนวทางการจัดการภัยพิบัติและ การ จัด การทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในทวีป อเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ที่ยั่งยืน
	๕. ระบุความร่วมมือระหว่างประเทศที่มี ผลต่อ การจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม	♦ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ♦ ความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีผลต่อการ จัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
ม.๔ -ม.๖	๑. วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมของมนุษย์ ในการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิตของ ท้องถิ่น ทั้งในประเทศไทยและภูมิภาค ต่างๆ ของโลก และเห็นความสำคัญของ สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อ การดำรงชีวิตของ มนุษย์	♦ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กับวิถีการดำเนินชีวิตภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ได้แก่ - ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน (การ กระจาย และการเปลี่ยนแปลงประชากร ชุมชนเมือง และชนบท และการกลาย เป็นเมือง - การกระจายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (เกษตรกรรม อุตสาหกรรมการผลิต การ บริการ และการท่องเที่ยว)
	๒.วิเคราะห์สถานการณ์ สาเหตุ และ ผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลงด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ของ ประเทศไทยและ ภูมิภาคต่างๆ ของ โลก	♦ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความ เสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ความ หลากหลายทางชีวภาพ และภัยพิบัติ ♦ สาเหตุ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง ดานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก การจัดการภัยพิบัติ
	๓.ระบุมাত্রการป้องกันและแก้ไขปัญหา กฎหมายและนโยบายด้าน ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม บทบาทของ องค์การ ที่เกี่ยวข้อง และ การประสาน ความร่วมมือ ทั้งใน ประเทศและระหว่าง ประเทศ	♦ มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน ประเทศและ ระหว่างประเทศ ตามแนวทาง การพัฒนาที่ ยั่งยืน ความมั่นคงของมนุษย์ และการบริโภคอย่างรับผิดชอบ ♦ กฎหมายและนโยบายด้าน ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทั้งใน ประเทศ และระหว่างประเทศ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		♦ บทบาทขององค์กร และการประสานความร่วมมือทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
	๔. วิเคราะห์แนวทางและมีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	♦ แนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ♦ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และการดำเนินชีวิตตามแนวทางการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
	๕. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและ การดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	♦ การแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

รายวิชาที่เปิดสอน

รายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รายวิชาพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ม.๑ - ม.๖							
ภาคเรียนที่ ๑							
ม.๑	ส ๒๑๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๑	๑.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๖๐	ชั่วโมง
	ส ๒๑๑๐๓	ประวัติศาสตร์ ๑	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
	ส ๒๑๒๒๑	ด้านทุจริต ๑	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
ม.๒	ส ๒๒๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๓	๑.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๖๐	ชั่วโมง
	ส ๒๒๑๐๓	ประวัติศาสตร์ ๓	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
	ส ๒๒๒๒๑	ด้านทุจริต ๓	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
ม.๓	ส ๒๓๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕	๑.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๖๐	ชั่วโมง
	ส ๒๓๑๐๓	ประวัติศาสตร์ ๕	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
	ส ๒๓๒๒๑	ด้านทุจริต ๕	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
ม.๔	ส ๓๑๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๑ (หน้าที่พลเมือง)	๑.๐	หน่วยกิต	จำนวน	๔๐	ชั่วโมง
	ส ๓๑๒๒๑	ด้านทุจริต ๑	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
ม.๕	ส ๓๒๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๓ (ภูมิศาสตร์)	๑.๐	หน่วยกิต	จำนวน	๔๐	ชั่วโมง
	ส ๓๒๑๐๓	ประวัติศาสตร์ไทย	๑.๐	หน่วยกิต	จำนวน	๔๐	ชั่วโมง
	ส ๓๒๒๒๑	ด้านทุจริต ๓	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
ม.๖	ส ๓๓๑๐๑	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕ (เศรษฐศาสตร์)	๑.๐	หน่วยกิต	จำนวน	๔๐	ชั่วโมง
	ส ๓๓๒๒๑	ด้านทุจริต ๕	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๑๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๑

เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง (๓ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ การเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตนตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก กฎหมายการศึกษา กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายลิขสิทธิ์ ศึกษาหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับตนเองและบทบัญญัติเกี่ยวกับการถ่วงดุลอำนาจอัยการในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย วิเคราะห์ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกันในการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning กระบวนการคิดวิเคราะห์และการคิดขั้นสูงตามสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการกลุ่มเพื่อการปฏิบัติตนได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

ศึกษา วิเคราะห์ ความสำคัญของเศรษฐกิจศาสตร์ ค่านิยมและพฤติกรรมการบริโภคของคนในสังคมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ ความเป็นมา หลักการ และความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิตและสังคมไทย บทบาทหน้าที่และความแตกต่างของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง การพึ่งพาและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในประเทศ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน และกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning กระบวนการสืบค้นข้อมูล คิดวิเคราะห์และการคิดขั้นสูง กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการคิด การใช้ทักษะชีวิตในการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า เป็นผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน มีคุณธรรมและน้อมนำหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และเข้าใจลักษณะทางเศรษฐกิจของไทย การแข่งขัน การพึ่งพาทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและบทบาทของสถาบันการเงินในระบบเศรษฐกิจ

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส.๒.๑ ม.๑/๑, ม.๑/๒, ม.๑/๓, ม.๑/๔

ส.๒.๒ ม.๑/๑, ม.๑/๒, ม.๑/๓

ส ๓.๑ ม.๑/๑

ส ๓.๒ ม.๑/๑, ม.๑/๓, ม.๑/๔

รวมทั้งหมด ๑๑ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๑๑๐๑ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๖๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ บทบาทและหน้าที่ ของเยาวชนที่มีต่อ สังคมและ ประเทศชาติ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๑/๒ ระบุความสามารถของ ตนเองในการทำ ประโยชน์ต่อสังคมและ ประเทศชาติ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๑/๔ แสดงออกถึงการ เคารพในสิทธิเสรีภาพ ของตนเองและผู้อื่น	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	เยาวชนเป็นกลุ่มคนที่ มีความสำคัญในการ สร้างสรรค์และพัฒนา สังคม การรับรู้และการ ปฏิบัติตนของเยาวชนให้ เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ ของตนเองนั้น จึงมีความ สำคัญ สภาพสังคมที่คน ในสังคมนั้น ๆ ต้องการ จะเป็นปัจจัยสำคัญในการ กำหนดบทบาทหน้าที่ ของสมาชิก ซึ่งสะท้อน ผ่านรัฐธรรมนูญ และการ ที่คนในสังคมปฏิบัติตน ตามหน้าที่รวมถึง การเคารพในสิทธิและ เสรีภาพของตนเองและไม่ กระทำการที่เป็นการ ละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ของผู้อื่นจะส่งผลให้สามารถ อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข	๑๒

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ รัฐธรรมนูญกับการเมืองการปกครองของไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๒ ม.๑/๑ อธิบายหลักการเจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันโดยสังเขป ส ๒.๒ ม.๑/๒ วิเคราะห์บทบาทการถ่วงดุลอำนาจอริปไตยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๒ ม.๑/๓ ปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นกฎหมาย สูงสุดในการปกครองประเทศ มีบทบัญญัติสำคัญเกี่ยวกับหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง สาระสำคัญ เกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตย บทบัญญัติหน้าที่ และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนไทย โดยทุกคนต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ	๙
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๑/๑ ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล มีบทบัญญัติสำคัญเพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในชีวิตและร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในชุมชน ทำให้บุคคลเคารพสิทธิของตนเองและสิทธิผู้อื่น รวมถึงการปฏิบัติต่อกันได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้การดำรงชีวิตของบุคคลเป็น ไปอย่างปกติและอยู่ร่วมกัน อย่างสงบสุข	๘
หน่วย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	๑) สมรรถนะที่ ๑	วัฒนธรรมเป็นแบบ	๑๐

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
การเรียนรู้ที่ ๔ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๑/๓ อธิบายเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	แผนการดำเนินชีวิตที่ดีงามมีคุณค่าและความ เป็นอัตลักษณ์ การศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อเรียนรู้ทำความเข้าใจและปฏิบัติต่อกันด้วยความเข้าใจ ย่อมเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๑/๑ อธิบายความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	เศรษฐศาสตร์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ช่วยในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อตอบสนองความต้องการที่มีไม่จำกัด ความขาดแคลน การเลือกและค่าเสียโอกาส มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า	๘
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ พฤติกรรมกรรมการบริโภค	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๑/๓ ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๑/๒ วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรมกรรมการบริโภคของคนในสังคมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ค่านิยมและพฤติกรรมกรรมการบริโภคของ คนในสังคม มีความสัมพันธ์กับอุปสงค์ และอุปทาน มีผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ ในปัจจุบันมีกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภค	๗

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ส ๓.๒ ม.๑/๔ อภิปรายผลของการมี กฎหมายเกี่ยวกับ ทรัพย์สินทางปัญญา			
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๗ สถาบันการเงิน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๑/๑ วิเคราะห์บทบาท หน้าที่และความต่าง ต่างของสถาบันการเงิน แต่ละประเภทและ ธนาคารกลาง	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	สถาบันการเงินเป็น ตัวกลางระดมเงินทุนและ จัดสรรทรัพยากรทาง เศรษฐกิจไปสู่ภาค เศรษฐกิจ รวมทั้งให้ บริการทางการเงินและ ชำระเงินหลากหลาย รูปแบบแตกต่างกัน และมีความสำคัญต่อ เศรษฐกิจของประเทศ	๖
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๖๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๑๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน เวลา ๖๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
ส ๒.๑ ม.๑/๒ ม.๑/๔	๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๑/๒ ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๑/๔ แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น	๒	๒	๓	๖		๑๓
ส ๒.๒ ม.๑/๑ ม.๑/๒ ม.๑/๓	๒	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๒ ม.๑/๑ อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันโดยสังเขป ส ๒.๒ ม.๑/๒ วิเคราะห์บทบาทการถ่วงดุลอำนาจอภิไธย ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๒ ม.๑/๓ ปฏิบัติตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง	๒	๒	๒	๗		๑๓
ส ๒.๑ ม.๑/๑	๓	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๑/๑ ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล	๓	๓	๓	๗		๑๖
ส ๒.๑ ม.๑/๓	๔	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๑/๓ อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	๓	๒	๓		๗	๑๕
ส ๓.๑ ม.๑/๑	๕	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๑/๑ อธิบายความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์	๒	๒	๓		๗	๑๔

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
ส ๓.๑ ม.๑/๒ ส ๓.๒ ม.๑/๓ ม.๑/๔	๖	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๑/๓ ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๑/๒ วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรมผู้บริโภคของคนในสังคมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ ส ๓.๒ ม.๑/๔ อภิปรายผลของการมีกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา	๒	๒	๒		๘	๑๔
ส ๓.๒ ม.๑/๑	๗	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๑/๑ วิเคราะห์บทบาท หน้าที่และความแตกต่างของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง	๓	๒	๓		๘	๑๕
		รวม	๑๖	๑๖	๑๘	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๑๐๓ ประวัติศาสตร์ ๑

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาประวัติศาสตร์กับเวลามีความเกี่ยวพันกัน โดยประวัติศาสตร์เป็นการ ศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตที่เกิดขึ้นในเวลาต่าง ๆ และด้วยเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตครอบคลุม ระยะเวลายาวนาน รวมทั้งในแต่ละพื้นที่เรื่องราวของมนุษย์ ก็เกิดขึ้นไม่พร้อมกัน จึงต้องมีการกำหนดยุคสมัยและนับเวลาเป็นศักราช เพื่อให้การศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มีความง่ายขึ้น มีความชัดเจน และเกิดความเข้าใจตรงกัน ไม่สับสน รวมทั้งเห็นความต่อเนื่องของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตได้ดียิ่งขึ้น

เรื่องราวทางประวัติศาสตร์หรือเรื่องราวในอดีตของมนุษย์ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติ ศาสตร์อย่างเป็นระบบที่เรียกว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากวิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานทางประวัติ ศาสตร์ประกอบกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล และการวิเคราะห์ตีความข้อมูลหลักฐานของเรื่องราว เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ

ดินแดนประเทศไทยในปัจจุบันมีผู้คนอาศัยอยู่มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติ- ศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชุมชนโบราณกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ต่อมาชุมชนได้ขยายตัวขึ้น และได้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนทางการค้าขายและรับอิทธิพลทางอารยธรรมจากภายนอกเข้ามา เช่น อินเดีย จีน โรมัน จากจำนวนผู้คนที่มากขึ้นและการเจริญเติบโตของบ้านเมืองจึงได้พัฒนาไปสู่รัฐหรืออาณาจักรในที่สุด ซึ่งแต่ละอาณาจักรก็ได้มีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้นและรับวัฒนธรรมภายนอกผ่านการติดต่อค้าขายเข้ามาผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส ๔.๑ ม.๑/๑, ม. ๑/๒, ม.๑/๓

ส ๔.๒ ม.๑/๑, ม. ๑/๒

รวมทั้งหมด ๕ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๑๑๐๓ วิชา ประวัติศาสตร์ ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ เวลาและการแบ่ง ยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๑ ม.๑/๑ วิเคราะห์ความสำคัญ ของเวลาในการศึกษา ประวัติศาสตร์ ส ๔.๑ ม.๑/๒ เทียบศักราชตามระบบ ต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษา ประวัติศาสตร์ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ประวัติศาสตร์กับเวลา มีความเกี่ยวพันกัน โดย ประวัติศาสตร์เป็นการ ศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ ในอดีตที่เกิดขึ้นในเวลา ต่าง ๆ และด้วยเรื่องราว ของมนุษย์ในอดีต ครอบคลุม ระยะเวลา ยาวนาน รวมทั้งในแต่ละ พื้นที่เรื่องราวของมนุษย์ ก็เกิดขึ้นไม่พร้อมกัน จึง ต้องมีการกำหนดยุคสมัย และนับเวลาเป็นศักราช เพื่อให้การศึกษาเรื่องราว ทางประวัติศาสตร์มีความ ง่ายขึ้น มีความชัดเจน และเกิดความเข้าใจ ตรงกัน ไม่สับสน รวมทั้ง เห็นความต่อเนื่องของ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีต ได้ดียิ่งขึ้น	๔

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๒ วิธีการทาง ประวัติศาสตร์	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๑ ม.๑/๓ นำวิธีการ ทางประวัติศาสตร์มา ใช้ศึกษาเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การศึกษาเรื่องราว ทางประวัติศาสตร์หรือ เรื่องราวในอดีตของ มนุษย์ จำเป็นต้องอาศัย กระบวนการในการแสวง หาข้อเท็จจริงทางประวัติ ศาสตร์อย่างเป็นระบบ ที่เรียกว่า วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจาก วิธีวิจัยเอกสารและ หลักฐานทางประวัติ ศาสตร์ประกอบกัน เพื่อ ให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ ทางประวัติศาสตร์บน พื้นฐานของความเป็นเหตุ เป็นผล และการวิเคราะห์ ตีความข้อมูลหลักฐาน ของเรื่องราว เหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ	๘
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๓ สมัยก่อนสุโขทัยใน ดินแดนไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๑/๑ อธิบายเรื่องราว ทางประวัติศาสตร์ สมัยก่อนสุโขทัย ในดินแดนไทย โดยสังเขป	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ดินแดนประเทศไทย ในปัจจุบันมีผู้คนอาศัยอยู่ มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติ- ศาสตร์ ดังจะเห็นได้จาก ร่องรอยการตั้งถิ่นฐาน ของชุมชนโบราณกระจ่า ยอยู่ทั่วทุกภาคของ ประเทศไทย ต่อมาชุมชน ได้ขยายตัวขึ้นและได้มี การติดต่อแลกเปลี่ยน ทางการค้าขายและรับ อิทธิพลทางอารยธรรม จากภายนอกเข้ามา เช่น อินเดีย จีน โรมัน จาก จำนวนผู้คนที่มากขึ้นและ การเจริญเติบโตของ บ้านเมืองจึงได้พัฒนาไปสู่ รัฐหรืออาณาจักรในที่สุด ซึ่งแต่ละอาณาจักรก็ได้มี	๘

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
			การสร้างสรรค์วัฒนธรรม ขึ้นและรับวัฒนธรรม ภายนอกผ่านการติดต่อ ค้าขายเข้ามาผสมผสาน เข้ากับวัฒนธรรมดั้งเดิม ของตนเองจนกลายเป็น วัฒนธรรมที่มีความเป็น เอกลักษณ์	
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๑๑๐๓ ประวัติศาสตร์ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๔.๑ ม.๑/๑ ม.๑/๒	๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๑ ม.๑/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์ ส ๔.๑ ม.๑/๒ เทียบศักราชตามระบบต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์	๖	๘	๓	๑๐		๒๗
ส ๔.๑ ม.๑/๓	๒	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๑ ม.๑/๓ นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	๕	๘	๓	๑๐	๑๕	๔๑
ส ๔.๓ ม.๑/๑	๓	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๑/๑ อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย โดยสังเขป	๖	๗	๔		๑๕	๓๒
		รวม	๑๗	๒๓	๑๐	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๑๒๒๑ วิชา ด้านทุจริต ๑

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๑๒๒๑ วิชา ด้านพุทธจิต ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	การคิดแยกแยะระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม	๑. การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม ๒. ทฤษฎี ความหมายของการขัดกันระหว่างประโยชน์ ส่วนตน และประโยชน์ส่วนรวม ๓. การแก้ปัญหาการทุจริตในชุมชน ๔. กรณีศึกษาเกี่ยวกับการทุจริต ๕. การวิเคราะห์ ผลประโยชน์ส่วนตนออกจากประโยชน์ ส่วนรวม โดยใช้ระบบคิดฐานสองที่ส่งผลกระทบต่อประเทศ ๖. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระบบคิดฐานสิบ และ ระบบคิดฐานสอง ๗. ความตระหนักและความสำคัญของการต่อต้านและ ป้องกัน การทุจริต ๘. ความแตกต่างระหว่างจริยธรรมและการทุจริต (ในชุมชน สังคม) ๘.๑ การทุจริตที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ๘.๒ จริยธรรมที่ใช้ในการป้องกันการทุจริตในชุมชน ๙. ประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม (ชุมชน สังคม) ๙.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างการขัดกันของประโยชน์ ส่วน ตนและประโยชน์ส่วนรวมกับการทุจริต ๙.๒ การแก้ปัญหาการทุจริตที่เกิดจากการไม่แยกแยะ ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ๑๐. การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ ส่วนรวม (ชุมชน สังคม) ๑๐.๑ ทฤษฎี ความหมายและรูปแบบของการขัดกัน ๑๑. ผลประโยชน์ทับซ้อน และรูปแบบของผลประโยชน์ ทับ ซ้อน (ชุมชน สังคม) ๑๑.๑ สาเหตุการเกิดของผลประโยชน์ทับซ้อนระดับ สังคม ๑๑.๒ รูปแบบผลประโยชน์ทับซ้อนระดับสังคม ๑๑.๓ แนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนระดับ สังคม	๑๒

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๒	ความละเอียดและ ความไม่ ทนต่อ การทุจริต	๑. ลักษณะความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริตใน ชุมชน ๒. การลงโทษทางสังคมในชุมชน ๓. กรณีตัวอย่างความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ของ ชุมชน	๘
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๑๒๒๑ วิชา ด้านพุทธิต ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๑	๑ - ๒	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม	๕	๔	๑	๑๐		๒๐
๒		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต	๕	๔	๑	๑๐		๒๐
๓		สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ ส่วนรวมได้	๕	๔	๒	๑๐		๒๑
๔		ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ	๕	๔	๒		๑๐	๒๑
๕		ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต	๔	๓	๑		๑๐	๑๘
		รวม	๒๔	๑๙	๗	๓๐	๒๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๒๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๓

เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง (๓ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

อธิบายการเผยแพร่พุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน วิเคราะห์ความสำคัญ ของ พระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ในฐานะ ที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์และมรดกของชาติ การพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม พุทธประวัติหรือประวัติศาสตร์ของศาสนาที่ตนนับถือ การดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง

ศึกษาวิเคราะห์การใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทาง กายภาพและสังคมของทวีปยุโรปและแอฟริกา การเปลี่ยนแปลงประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของ ทวีปยุโรปและแอฟริกา รวมทั้งการอนุรักษ์ ปัญหา ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมต่อ ประเทศไทย โดยใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูล ทักษะการใช้อุปกรณ์ทางด้านภูมิศาสตร์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูล เกี่ยวกับ ลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปยุโรปและแอฟริกา การเปลี่ยนแปลงประชากร เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ของทวีปยุโรปและแอฟริกา รวมทั้งวิเคราะห์แนวทางการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมใน ทวีปยุโรป และ ทวีปแอฟริกา อย่างยั่งยืน

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส.๒.๑ ม.๒/๑, ม.๒/๒, ม.๒/๔

ส.๒.๒ ม.๒/๑, ม.๒/๒, ม.๒/๓

ส.๓.๑ ม.๑/๑, ม.๒/๒

รวมทั้งหมด ๘ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๑ วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๖๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ พลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๒/๒ เห็นคุณค่าในการ ปฏิบัติตนตาม สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ใน ฐานะพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การปฏิบัติตนตาม สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ใน ฐานะพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตยย่อมส่งผลดี ต่อความสงบเรียบร้อย และการพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้าอย่าง มั่นคง	๑๐
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๒ กฎหมายกับ การดำเนิน ชีวิตประจำวัน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๒ ม.๒/๑ อธิบายกระบวนการใน การตรากฎหมาย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๒/๑ อธิบายและปฏิบัติตน ตามกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และ ประเทศ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การตรากฎหมายนั้น จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอน ของกระบวนการตรา กฎหมายและประชาชน ทุกคนจะต้องปฏิบัติตน ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับตนเอง ชุมชน และ ประเทศชาติ	๑๒
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๓ เหตุการณ์และ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร	การใช้หลักการเลือก รับข้อมูล ข่าวสารอย่าง ถูกต้องนั้น ย่อมส่งผลดี	๑๐

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๒ ม.๒/๒ วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองการปกครองที่มีผลกระทบต่องสังคมไทยสมัยปัจจุบัน	๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ต่อการวิเคราะห์สถานการณ์การเมืองการปกครองไทยได้ถูกต้อง	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ สถาบันทางสังคม	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๒ ม.๒/๓ วิเคราะห์บทบาทความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	สถาบันทางสังคมต่างก็มีบทบาทความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคมและมีความสัมพันธ์กัน	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ วัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๑/๑ - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๒/๔ อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในประเทศภูมิภาคเอเชีย มีทั้งความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	๘
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ การออมและการลงทุน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๒/๑ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนและการออม	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด	ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการออมและการลงทุนมีหลายประการ ซึ่งการออมและการลงทุนล้วนมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ	๘

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ตัวชี้วัดปลายทาง -	๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต		
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๗ การผลิตสินค้าและ บริการ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๒/๒ การผลิตสินค้าและ บริการ และปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการผลิต สินค้าและบริการ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การผลิตสินค้าและ บริการอย่างมี ประสิทธิภาพนั้น ย่อมมี หลักการผลิตและใช้ เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ซึ่งปัจจัยการผลิตและ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ ผลิตสินค้าและบริการมี หลายประการ	๖
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๖๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน เวลา ๖๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๒.๑ ม.๒/๒	๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๒/๒ เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	๓	๓	๑	๕		๑๒
ส ๒.๒ ม.๒/๑ ส ๒.๑ ม.๒/๑	๒	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๒ ม.๒/๑ อธิบายกระบวนการในการตรากฎหมาย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๒/๑ อธิบายและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ	๓	๓	๒	๕		๑๓
ส ๒.๒ ม.๒/๒	๓	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๒ ม.๒/๒ วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารทางการเมืองการปกครองที่มีผลกระทบต่อ สังคมไทยสมัยปัจจุบัน	๒	๓	๒	๕		๑๒
ส ๒.๒ ม.๒/๓	๔	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๒ ม.๒/๓ วิเคราะห์บทบาท ความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม	๓	๒	๑	๕	๗	๑๘
ส ๒.๑ ม.๒/๔	๕	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๒/๔ อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดี ระหว่างกัน	๓	๒	๒		๗	๑๔

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
ส ๓.๑ ม.๒/๑	๖	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๒/๑ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนและการออม	๒	๓	๒		๘	๑๕
ส ๓.๑ ม.๒/๒	๗	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๒/๒ การผลิตสินค้าและบริการ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตสินค้าและบริการ	๓	๓	๒		๘	๑๖
		รวม	๑๙	๑๙	๑๒	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ส ๒๒๑๐๓ ประวัติศาสตร์ ๓
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑
จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาวิเคราะห์วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือ ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลจากเอกสารและตีความจากหลักฐานในสมัยอยุธยาและธนบุรี การสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี พัฒนาการทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจของไทยสมัยอยุธยาและกรุงธนบุรี ภูมิภาคเอเชีย ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี ผลงานของบุคคลสำคัญของไทย และต่างชาติต่างมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชาติไทย แหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย โดยใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์และการอภิปราย

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจวิธีการประเมินความน่าเชื่อถือ ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลจากเอกสารและการตีความจากหลักฐานในสมัยอยุธยาและธนบุรี การสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี พัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจของไทยสมัยอยุธยาและกรุงธนบุรี ภูมิภาคเอเชีย วัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี ผลงานของบุคคลสำคัญของไทย และต่างชาติต่างมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชาติไทย แหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส.๔.๑ ม.๒/๑, ม.๒/๒, ม.๒/๓

ส.๔.๓ ม.๒/๑, ม.๒/๒, ม.๒/๓

รวมทั้งหมด ๖ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๓ วิชา ประวัติศาสตร์ ๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๑ ม.๒/๑ ส ๔.๑ ม.๒/๒ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๑ ม.๒/๓	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์จะทำให้ ผลการศึกษามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ	๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๒/๓ ระบอบปัญหาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๒/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ในด้าน ต่าง ๆ ส ๔.๓ ม.๒/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาที่มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเจริญ รุ่งเรืองของอาณาจักร ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของสมัยอยุธยายังมีอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา	๘

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๓ พัฒนาการของ อาณาจักรธนบุรี	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๒/๓ ระบุนิยามปัญหาและ วัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยา และธนบุรี และอิทธิพล ของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อ การพัฒนาชาติไทยในยุค ต่อมา ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๒/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของ อาณาจักรอยุธยาและ ธนบุรี ในด้านต่าง ๆ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะชีวิต	พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรีมีปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักร ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของสมัยธนบุรี ยังมีอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา	๗
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๓ ประวัติศาสตร์ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๔.๑ ม.๒/๑ ม.๒/๒ ม.๒/๓	๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๑ ม.๒/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์ ส ๔.๑ ม.๒/๒ เทียบศักราชตามระบบต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษา ประวัติศาสตร์ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๑ ม.๒/๓ นำวิธีการ ทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษา เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	๖	๘	๓	๑๐		๒๗
ส ๔.๓ ม.๒/๓ ม.๒/๑ ม.๒/๒	๒	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๒/๓ ระบุนิยามปัญหาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของ ภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๒/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ในด้านต่าง ๆ ส ๔.๓ ม.๒/๒ วิเคราะห์ปัจจัย ที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	๕	๘	๓	๑๐	๑๕	๔๑
ส ๔.๓ ม.๒/๓ ม.๒/๑	๓	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๒/๓ ระบุนิยามปัญหาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของ ภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๒/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ในด้านต่าง ๆ	๖	๗	๔		๑๕	๓๒
		รวม	๑๗	๒๓	๑๐	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๒๒๒๑ วิชา ด้านทุจริต ๓

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๒๒๒๑ วิชา ด้านพุทธศต ๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	การคิดแยกแยะระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม	๑. สาเหตุของการทุจริตและทิศทางการป้องกันการทุจริต ใน สังคม ๒. การวิเคราะห์ วิจารณ์ สังเคราะห์ ผลประโยชน์ส่วนตน ออก จากผลประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้ระบบคิดฐานสอง ที่ส่งผล กระทบต่อประเทศในระดับอาเซียน ๓. การทุจริตที่เกิดจากระบบการคิดฐานสิบ ในอาชีพต่าง ๆ ที่ ส่งผลต่อประเทศ และอาเซียน ๔. รูปแบบการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และ ผลประโยชน์ส่วนรวม ๕. การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ ส่วนรวม (ชุมชน สังคม) ๖. การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์การขัดกันระหว่าง ผลประโยชน์ ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมต่อประเทศ และอาเซียน ๗. การทุจริตที่เกิดขึ้นภายในระดับประเทศ ๘. จริยธรรมที่ใช้ในการป้องกันการทุจริตในระดับประเทศ ๙. สาเหตุการเกิดของผลประโยชน์ทับซ้อนระดับประเทศ ๑๐. รูปแบบผลประโยชน์ทับซ้อนระดับประเทศ ๑๑. แนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ระดับประเทศ	๑๒
๒	ความละเอียดและ ความไม่ ทนต่อ การทุจริต	๑. ลักษณะความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ใน ระดับประเทศ ๒. การลงโทษทางสังคมในระดับประเทศ ๓. กรณีตัวอย่าง ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ใน กลุ่มประเทศอาเซียน	๘
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๒๒๒๑ วิชา ด้านพุทธจริต ๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๑	๑ - ๒	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม	๕	๔	๒	๑๐		๒๑
๒		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต	๕	๔	๑	๑๐		๒๐
๓		สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ ส่วนรวมได้	๔	๔	๑	๑๐		๑๙
๔		ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ	๔	๔	๒		๑๐	๒๐
๕		ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต	๔	๔	๒		๑๐	๒๐
		รวม	๒๒	๒๐	๘	๓๐	๒๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๓๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕

เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง (๓ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง การมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก ระบอบการปกครองต่าง ๆ ที่ใช้ในปัจจุบัน เปรียบเทียบการปกครองของไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและแนวทางแก้ไข โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการกลุ่ม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ในด้านการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

ศึกษา วิเคราะห์กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ นโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐที่มีต่อบุคคล กลุ่มคนและประเทศชาติ ความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ผลเสียจากการว่างงานและแนวทางการแก้ปัญหา สาเหตุและวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านวินัย ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์สุจริต มุ่งมั่นในการทำงาน มีจิตสาธารณะ อยู่อย่างพอเพียง

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส.๒.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔, ม.๓/๕

ส.๒.๒ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔

ส.๓.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓

รวมทั้งหมด ๙ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๑ วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๖๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ กฎหมายแพ่งและ กฎหมายอาญา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๓/๑ อธิบายความแตกต่าง ของการกระทำ ความผิดระหว่าง คดีอาญา และคดีแพ่ง	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การกระทำความผิด ทางอาญาและทางแพ่ง มีความแตกต่างกันใน ลักษณะของการกระทำ ความผิดและบทลงโทษ	๙
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๒ กฎหมายกับ การดำเนิน ชีวิตประจำวัน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๓/๒ มีส่วนร่วมในการ ปกป้องคุ้มครองผู้อื่น ตามหลักสิทธิมนุษยชน ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	สิทธิมนุษยชนมีความ สำคัญต่อการดำรงชีวิต ของมนุษย์ ดังนั้น ทุกคน จึงต้องมีส่วนร่วมในการ คุ้มครองผู้อื่นตามหลัก สิทธิมนุษยชน โดยเป็น ไปตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยตาม วาระและโอกาส ที่เหมาะสม	๙

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๓ วัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมสากล	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๓/๓ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรม สากลที่เหมาะสม ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๓ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	วัฒนธรรมมี ความสำคัญต่อวิถีการ ดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นทุกคนจึงต้อง ร่วมมือกันอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยและเลือก รับวัฒนธรรมสากลอย่าง เหมาะสม	๗
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๔ สังคมไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๓/๔ วิเคราะห์ปัจจัยที่ ก่อให้เกิดปัญหาความ ขัดแย้งในประเทศ และ เสนอแนวคิดในการลด ความขัดแย้ง ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๓/๕ เสนอแนวคิดในการ ดำรงชีวิตอย่างมี ความสุขในประเทศ และสังคมโลก	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๓ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การขัดแย้งในประเทศ ส่งผลกระทบต่อความ มั่นคงและการพัฒนา ประเทศ ซึ่งทุกคนควรให้ ความร่วมมือกันหา แนวทางเพื่อลดความ ขัดแย้ง	๙

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๕ การเมืองการ ปกครองในปัจจุบัน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๒ ม.๓/๒ วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ระบอบการปกครอง ของไทยกับประเทศ อื่น ๆ ที่มีการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย ส ๒.๒ ม.๓/๓ วิเคราะห์รัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันในมาตรา ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม ร่วม และการ ตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๒ ม.๓/๑ อธิบายระบอบการ ปกครองแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในปัจจุบัน ส ๒.๒ ม.๓/๔ วิเคราะห์ประเด็น ปัญหาที่เป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนา ประชาธิปไตยของ ประเทศไทยและเสนอ แนวทางแก้ไข	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การปกครองระบอบ เผด็จการ และระบอบ ประชาธิปไตย เป็น ระบอบการปกครอง ที่ใช้อยู่ในยุคปัจจุบัน ประเทศไทยมีการ ปกครองระบอบ ประชาธิปไตยที่มีความ คล้ายคลึงและแตกต่าง กับประเทศอื่น โดยมี รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมาย สูงสุดในการปกครอง ประเทศ มีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การ มีส่วนร่วม การตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐเป็นไป ตามรัฐธรรมนูญ ปัจจุบัน มีปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อ การพัฒนาประชาธิปไตย ของประเทศ จึงต้อง ร่วมกันเสนอแนว ทางแก้ไข	๑๐
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๖ กลไกราคาในระบบ เศรษฐกิจ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๓/๑ อธิบายกลไกราคาใน ระบบเศรษฐกิจ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	กลไกราคาเป็น เครื่องมือ ในระบบ เศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงใน ระดับราคาสินค้าเกิดจาก แรงผลักดันของ อุปสงค์ และอุปทาน	๖
หน่วย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	๑) สมรรถนะที่ ๑	ปัจจุบันมีปัญหา	๑๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
การเรียนรู้ที่ ๗ เศรษฐกิจพอเพียง กับการพัฒนา ประเทศ	ส ๓.๑ ม.๓/๓ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงกับ ระบบสหกรณ์ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๓/๒ มีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาและพัฒนา ท้องถิ่นตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ท้องถิ่นทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม ซึ่งทุกคนควร มีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ซึ่งระบบ สหกรณ์มีแนวคิดที่ สัมพันธ์กับปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๖๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน เวลา ๖๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๒.๑ ม.๓/๑	๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๓/๑ อธิบายความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญา และคดีแพ่ง	๓	๓	๑	๕		๑๒
ส ๒.๑ ม.๓/๒	๒	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๓/๒ มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน	๓	๓	๒	๕		๑๓
ส ๒.๑ ม.๓/๓	๓	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๓/๓ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม	๓	๓	๒	๕		๑๓
ส ๒.๑ ม.๓/๔ ม.๓/๕	๔	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๓/๔ วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๓/๕ เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก	๓	๓	๒	๕	๗	๒๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
ส ๒.๒ ม.๓/๒ ม.๓/๓ ม.๓/๑ ม.๓/๔	๕	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๒ ม.๓/๒ วิเคราะห์ เปรียบเทียบระบอบการปกครองของไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส ๒.๒ ม.๓/๓ วิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๒ ม.๓/๑ อธิบายระบอบการปกครองแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในปัจจุบัน ส ๒.๒ ม.๓/๔ วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและเสนอแนวทางแก้ไข	๓	๒	๒		๗	๑๔
ส ๓.๑ ม.๓/๑	๖	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๓/๑ อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ	๒	๓	๑		๘	๑๔
ส ๓.๑ ม.๓/๓ ม.๓/๒	๗	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๓/๓ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๓/๒ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๓	๒	๑		๘	๑๔
รวม			๒๐	๑๙	๑๑	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ส ๒๓๑๐๓ ประวัติศาสตร์ ๕
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑
จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาวิเคราะห์วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือ ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลจากเอกสาร และตีความจากหลักฐานในสมัยอยุธยาและธนบุรี การสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี พัฒนาการทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจของไทยสมัยอยุธยาและกรุงธนบุรี ภูมิภาคเอเชีย ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี ผลงานของบุคคลสำคัญของไทย และต่างชาติต่างมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชาติไทย แหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย โดยใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์และการอภิปราย

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจวิธีการประเมินความน่าเชื่อถือ ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลจากเอกสารและการตีความจากหลักฐานในสมัยอยุธยาและธนบุรี การสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี พัฒนาการทางการเมืองสังคม เศรษฐกิจของไทยสมัยอยุธยาและกรุงธนบุรี ภูมิภาคเอเชีย วัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี ผลงานของบุคคลสำคัญของไทย และต่างชาติต่างมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชาติไทย แหล่งอารยธรรมโบราณ ในภูมิภาคเอเชีย

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส.๔.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒

ส.๔.๓ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๔

รวมทั้งหมด ๕ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๓ วิชา ประวัติศาสตร์ ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ ในการศึกษา เรื่องราว ทางประวัติศาสตร์	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๑ ม.๓/๑ วิเคราะห์เรื่องราว เหตุการณ์สำคัญทาง ประวัติศาสตร์ได้อย่าง มีเหตุผลตามวิธีการ ทางประวัติศาสตร์ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๑ ม.๓/๒ ใช้วิธีการ ทางประวัติศาสตร์ใน การศึกษาเรื่องราว ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การนำวิธีการทาง ประวัติศาสตร์มาใช้ใน การศึกษาเหตุการณ์ สำคัญทางประวัติศาสตร์ อย่างมีเหตุผลจะทำให้ เหตุการณ์นั้น ๆ มีความ น่าเชื่อถือ	๒
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๒ พัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ไทย สมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผล ต่อความมั่นคงและ ความเจริญรุ่งเรืองของ ไทยในสมัย รัตนโกสินทร์ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการ ของไทยสมัย รัตนโกสินทร์ในด้าน ต่าง ๆ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในด้านต่าง ๆ นั้น มี ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ ความมั่นคงและความ เจริญรุ่งเรืองของไทย ทำให้ราชธานีมีความ มั่นคงและเจริญรุ่งเรือง และส่งผลความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรือง มาจนถึงปัจจุบัน	๗

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยปรับปรุงและปฏิรูปประเทศ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	พัฒนาการของไทยในสมัยปรับปรุง และปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ทำให้ราชธานีมีความมั่นคงและเจริญรุ่งเรือง และส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองมาจนถึงปัจจุบัน	๙
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ส ๔.๓ ม.๓/๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	พัฒนาการของไทยในสมัยประชาธิปไตยในด้านต่าง ๆ ทำให้ราชธานีมีความมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองและส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองมาจนถึงปัจจุบัน	๖
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๓ ประวัติศาสตร์ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๔.๑ ม.๓/๑ ม.๓/๒	๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๑ ม.๓/๑ วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์	๕	๕	๒	๑๐		๒๒
		ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๑ ม.๓/๒ ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ						
ส ๔.๓ ม.๓/๒ ม.๓/๑	๒	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์	๖	๔	๓	๑๐		๒๓
		ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ						
ส ๔.๓ ม.๓/๒ ม.๓/๑	๓	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์	๔	๕	๓		๑๕	๒๗
		ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ						

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๔.๓ ม.๓/๒ ม.๓/๔ ม.๓/๑	๔	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์ ส ๔.๓ ม.๓/๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้าน ต่าง ๆ	๖	๔	๓		๑๕	๒๘
		รวม	๒๑	๑๘	๑๑	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๓๒๒๑ วิชา ด้านทุจริต ๕

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๓๒๒๑ วิชา ด้านพุทธจริต ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	การคิดแยกแยะระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม	๑. การวิเคราะห์สถานการณ์ การขัดกันระหว่างประโยชน์ ส่วน ตนและประโยชน์ส่วนรวม ๒. การวิเคราะห์ วิจารณ์ สังเคราะห์ ผลประโยชน์ส่วนตน ออก จากผลประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้ระบบคิดฐานสอง ที่ส่งผล กระทบต่อประเทศในระดับสังคมโลก ๓. การพุทธจริตที่เกิดจากระบบการคิดฐานสิบ ในสถานการณ์ ต่างๆ ที่ส่งผลต่อประเทศ และสังคมโลก ๔. การพุทธจริตที่เกิดขึ้นในโลกและจริยธรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหา การพุทธจริตที่เกิดขึ้นในโลก ๕. ผลกระทบที่เกิดจากการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวมที่เกิดขึ้นในประเทศ ๖. รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อนและแนวทางการป้องกัน ผลประโยชน์ทับซ้อนในกลุ่มประเทศอาเซียนความละเอียดและ ความไม่ทนต่อ การพุทธจริต	๑๒
๒	ความละเอียดและ ความไม่ ทนต่อ การพุทธจริต	๑. ลักษณะความละเอียดและความไม่ทนต่อการพุทธจริต ในระดับ โลก ๒. การลงโทษทางสังคมในระดับโลก ๓. ตัวอย่างความละเอียดและความไม่ทนต่อการพุทธจริต ของ ประเทศต่างๆ ในระดับโลก	๘
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๓๒๒๑ วิชา ด้านพุทธ ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๑	๑ - ๒	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม	๔	๔	๑	๑๐		๑๙
๒		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต	๔	๕	๒	๑๐		๒๑
๓		สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ ส่วนรวมได้	๔	๕	๑	๑๐		๒๐
๔		ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ	๔	๔	๒		๑๐	๒๐
๕		ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต	๔	๔	๒		๑๐	๒๐
		รวม	๒๐	๒๒	๘	๓๐	๒๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายวิชาพื้นฐาน

ส ๓๑๐๑๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๑ (หน้าที่พลเมือง)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ ความสำคัญของโครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนาทางสังคม การปฏิบัติตนและสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก วัฒนธรรมไทยที่สำคัญ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากล สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและแนวทางการพัฒนา บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศไทย การเมือง การปกครอง การประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมด้านวัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับตนเองและครอบครัว กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญา กฎหมายอาญาในเรื่องความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย กฎหมายอื่นที่สำคัญ ข้อตกลงระหว่างประเทศ

โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ปฏิบัติในการดำเนินชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ สามารถดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มฐ. ส ๒.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๔, ม.๔-๖/๓, ม.๔-๖/๕

มฐ. ส ๒.๒ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, ม.๔-๖/๔

รวมทั้งหมด ๙ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

ส ๓๑๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๑ (หน้าที่พลเมือง)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ สังคมมนุษย์	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของ โครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ทักษะ ชีวิต	โครงสร้างทางสังคมมี สถาบันทางสังคมเป็นส่วน สำคัญที่ทำหน้าที่ในการ ชัด เกลาทางสังคม และมีส่วนใน การแก้ปัญหาและพัฒนา สังคม	๕

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ วัฒนธรรมไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๔-๖/๕ วิเคราะห์ความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากล	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	วัฒนธรรมไทย มีคุณค่าและความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของชาวไทย ซึ่งจะต้องรู้จักการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พลเมืองของประเทศไทยและสังคมโลก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๔-๖/๓ ปฏิบัติตนและมีส่วนสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติ ปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศไทยและสังคมโลก	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศไทยและสังคมโลกนั้น ย่อมส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ สิทธิมนุษยชน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๔-๖/๔ ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและเสนอแนวทางพัฒนา ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ปัจจุบันนี้องค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนให้เป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ระบอบการเมืองการปกครอง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๒ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข ส ๒.๒ ม.๔-๖/๒ เสนอแนวทางทางการเมือง	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	การร่วมมือกันแก้ปัญหาการเมืองการปกครอง และประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ เป็นส่วนสำคัญในการดำรงรักษาไว้ซึ่ง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น	๖

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	เมืองการปกครอง ที่นำไปสู่ความเข้าใจ และ การประสานประโยชน์ ร่วมกัน ระหว่างประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๒ ม.๔-๖/๓ วิเคราะห์ความสำคัญ และ ความจำเป็นที่ต้องดำรง รักษาไว้ซึ่งการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข	ในการใช้ทักษะ ชีวิต	ประมุข	
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๖ การตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราช- อาณาจักรไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๒ ม.๔-๖/๔ เสนอแนวทางและมีส่วน ร่วมในการตรวจสอบ การ ใช้อำนาจรัฐ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ทักษะ ชีวิต	การตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยนั้น สามารถตรวจสอบได้โดย องค์กรอิสระและตรวจสอบ โดยประชาชน ดังนั้น ประชาชนทุกคนจึงควรมี ส่วนร่วมในการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ	๕
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๗ กฎหมายใน ชีวิตประจำวัน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์และปฏิบัติตน ตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและสังคมโลก ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ทักษะ ชีวิต	การปฏิบัติตาม กฎหมายที่เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว กฎหมายแพ่ง เกี่ยวกับนิติกรรมสัญญา กฎหมายอาญา กฎหมาย ที่ สำคัญของประเทศ และ ข้อตกลงระหว่างประเทศ ย่อมส่งผลดีต่อความสงบ เรียบร้อยในสังคมระดับ ประเทศ และสังคมโลก	๘

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๑๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๑ (หน้าที่พลเมือง)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน เวลา ๔๐ ชั่วโมง ๑.๐ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๒.๑ ม.๔-๖/๒	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของโครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	๓	๓	๑	๖		๑๓
ส ๒.๑ ม.๔-๖/๕	๒.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๔-๖/๕ วิเคราะห์ความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากล	๓	๓	๒	๗		๑๕
ส ๒.๑ ม.๔-๖/๓	๓.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๑ ม.๔-๖/๓ ปฏิบัติตนและ มีส่วนสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติ ปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมือง ดีของประเทศชาติ และสังคมโลก	๓	๔	๒	๗		๑๖
ส ๒.๑ ม.๔-๖/๔	๔.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๔-๖/๔ ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทาง พัฒนา	๓	๓	๑		๗	๑๔

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๒.๒ ม.๔-๖/๑ ม.๔-๖/๒ ม.๔-๖/๓	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๒ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข ส ๒.๒ ม.๔-๖/๒ เสนอแนวทางทางการเมืองการปกครองที่นำไปสู่ความเข้าใจ และการประสานประโยชน์ร่วมกัน ระหว่างประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๒ ม.๔-๖/๓ วิเคราะห์ความสำคัญ และความจำเป็นที่ต้องธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	๓	๓	๑		๗	๑๔
ส ๒.๒ ม.๔-๖/๔	๒.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๒.๒ ม.๔-๖/๔ เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ	๒	๓	๑		๘	๑๔
ส ๒.๑ ม.๔-๖/๑	๓.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๒.๑ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและสังคมโลก	๒	๒	๒		๘	๑๔
รวม			๑๔	๒๑	๑๐	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๓๑๒๒๑ วิชา ด้านทุจริต ๑

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๓๑๒๒๑ วิชา ด้านพุทธจิต ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	การคิดแยกแยะระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม	๑. การวิเคราะห์สถานการณ์ การขัดกันระหว่างประโยชน์ ส่วน ตนและประโยชน์ส่วนรวม ๒. การวิเคราะห์ วิจารณ์ สังเคราะห์ ผลประโยชน์ส่วนตน ออก จากผลประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้ระบบคิดฐานสอง ที่ส่งผล กระทบต่อประเทศในระดับสังคมโลก ๓. การทุจริตที่เกิดจากระบบการคิดฐานสิบ ในสถานการณ์ ต่างๆ ที่ส่งผลต่อประเทศ และสังคมโลก ๔. การทุจริตที่เกิดขึ้นในโลกและจริยธรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหา การทุจริตที่เกิดขึ้นในโลก ๕. ผลกระทบที่เกิดจากการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวมที่เกิดขึ้นในประเทศ ๖. รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อนและแนวทางการป้องกัน ผลประโยชน์ทับซ้อนในกลุ่มประเทศอาเซียนความละเอียดและ ความไม่ทนต่อ การทุจริต	๑๒
๒	ความละเอียดและ ความไม่ ทนต่อ การทุจริต	๑. ลักษณะความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ในระดับ โลก ๒. การลงโทษทางสังคมในระดับโลก ๓. ตัวอย่างความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ของ ประเทศต่างๆ ในระดับโลก	๘
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๑๒๒๑ วิชา ด้านพุทธิต ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๑	๑ - ๒	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม	๔	๔	๑	๑๐		๑๙
๒		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต	๔	๕	๒	๑๐		๒๑
๓		สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ ส่วนรวมได้	๔	๕	๑	๑๐		๒๐
๔		ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ	๔	๔	๒		๑๐	๒๐
๕		ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต	๔	๔	๒		๑๐	๒๐
		รวม	๒๐	๒๒	๘	๓๐	๒๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ส ๓๒๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๓ (ภูมิศาสตร์)

รายวิชาพื้นฐาน

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑
จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์และนำภูมิสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของพื้นที่ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพซึ่งทำให้เกิดปัญหาหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมของมนุษย์ในการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิตของท้องถิ่นทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ระบุมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหากฎหมายและนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทบาทขององค์การที่เกี่ยวข้อง การประสานความร่วมมือทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ วิเคราะห์แนวทางและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดยใช้ทักษะทางภูมิศาสตร์ด้านการสังเกต การแปลข้อมูลทางภูมิศาสตร์ การใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ การคิดเชิงพื้นที่ การคิดแบบองค์รวม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้สถิติพื้นฐาน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการสืบค้น วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ รวมถึงทักษะด้านการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ทักษะภูมิศาสตร์ และมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีส่วนร่วมในการจัดการ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มฐ. ส ๕.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓

มฐ. ส ๕.๒ ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๔

รวมทั้งหมด ๗ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

ส ๓๒๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๓ (ภูมิศาสตร์)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ เครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๔-๖/๓ ใช้แผนที่และเครื่องมือ ทางภูมิศาสตร์ในการ ค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูล ตามกระบวนการทาง ภูมิศาสตร์ และนำ ภูมิสารสนเทศมาใช้ ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวัน ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต ๔) สมรรถนะที่ ๕ ความสามารถ ในการใช้ เทคโนโลยี	การใช้แผนที่และ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ตามกระบวนการทาง ภูมิศาสตร์จะช่วยให้ สามารถนำภูมิสารสนเทศ มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	๔

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ปัจจัยทางภูมิศาสตร์มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกซึ่งส่งผลต่อภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ	๑๑
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับประชากรและการตั้งถิ่นฐาน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมของมนุษย์ในการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิตของท้องถิ่นทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก และเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีวิต ของมนุษย์	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	วิถีการดำเนินชีวิตของท้องถิ่นทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมของมนุษย์ นอกจากนี้ กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและวิถีการดำเนินชีวิต	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมของมนุษย์ในการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิตของท้องถิ่นทั้งในประเทศไทย	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	กิจกรรมทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในแต่ละพื้นที่ แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การผลิต การท่องเที่ยวและบริการ ในปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ได้มีอิทธิพลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเรียนรู้	๕

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก และเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีวิต ของมนุษย์		เรื่องกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทำให้สามารถวิเคราะห์การกระจายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และผลกระทบในพื้นที่ต่าง ๆ	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพซึ่งทำให้เกิดปัญหาและภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ส ๕.๒ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์สถานการณ์สาเหตุ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ บางครั้งเกิดขึ้นซ้ำทำให้สามารถเตรียมการรับมือได้ แต่บางครั้งก็เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนไม่มีเวลาเตรียมการรองรับ ที่ทั้งระดับที่ไม่รุนแรงจนถึงระดับที่เป็นอันตรายจนทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต อาคารบ้านเรือนเสียหาย ภัยพิบัติเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตการประกอบอาชีพ และเศรษฐกิจในพื้นที่ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว	๘
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๒ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์สถานการณ์สาเหตุ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ส ๕.๒ ม.๔-๖/๓ ระบุมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหากฎหมายและนโยบายด้านทรัพยากร ธรรมชาติ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	กิจกรรมของมนุษย์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อในระดับประเทศ ภูมิภาค และโลก การแก้ไขสถานการณ์ด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องอาศัย การบังคับใช้กฎหมาย การกำหนดนโยบาย และ	๖

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	และสิ่งแวดล้อม บทบาท ขององค์การที่เกี่ยวข้อง และการประสานความ ร่วมมือ ทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์แนวทางและมี ส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม เพื่อการ พัฒนาที่ยั่งยืน		ความร่วมมือทั้งในและ ระหว่างประเทศ การ จัดการทรัพยากรธรรม ชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืนต้อง อาศัยความร่วมมือจากทุก ภาคส่วน และการมีส่วน ร่วมของทุกคนในฐานะ สมาชิกของพลเมืองโลก	

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๓ (ภูมิศาสตร์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน เวลา ๔๐ ชั่วโมง ๑.๐ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๕.๑ ม.๔-๖/๓	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๔-๖/๓ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูล ตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ และนำ ภูมิสารสนเทศมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในชีวิตประจำวัน	๒	๒	๒	๖		๑๒
ส ๕.๑ ม.๔-๖/๑	๒.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์	๓	๓	๒	๗		๑๕
ส ๕.๒ ม.๔-๖/๑	๓.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมของมนุษย์ในการสร้างสรรค์ วิธีการดำเนินชีวิตของท้องถิ่นทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก และเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อ การดำรงชีวิต ของมนุษย์	๔	๓	๒	๗		๑๖

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๕.๒ ม.๔-๖/๑	๑.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมของมนุษย์ในการสร้างสรรค์ วิธีการดำเนินชีวิตของท้องถิ่นทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก และเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อ การดำรงชีวิต ของมนุษย์	๔	๓	๒		๑๐	๑๙
ส ๕.๑ ม.๔-๖/๒ ส ๕.๒ ม.๔-๖/๒	๒.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพซึ่งทำให้เกิดปัญหาและภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ส ๕.๒ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์สถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก	๔	๓	๒		๑๐	๑๙
ส ๕.๒ ม.๔-๖/๒ ม.๔-๖/๓ ม.๔-๖/๔	๓.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๒ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์สถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ส ๕.๒ ม.๔-๖/๓ ระบุมাত্রการป้องกันและแก้ไขปัญหา กฎหมายและนโยบายด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทบาทขององค์การที่เกี่ยวข้อง และการประสานความร่วมมือ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์แนวทางและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	๔	๓	๒		๑๐	๑๙
รวม			๒๑	๑๗	๑๒	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ส ๓๒๑๐๓ ประวัติศาสตร์ไทย

รายวิชาพื้นฐาน

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑
จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ คุณค่าและประโยชน์ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่ความเป็นมาของชาติไทย สมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทยซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการพัฒนาชาติไทยในด้านต่าง ๆ อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทยและประวัติศาสตร์ไทย ปัจจัยและบุคคลที่ส่งเสริมสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย การกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย

โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจตระหนักในความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติไทย เกิดความรักความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ รักความเป็นไทย มุ่งมั่นในการทำงาน

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มฐ. ส ๔.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒

มฐ. ส ๔.๓ ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, ม.๔-๖/๔, ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๕

รวมทั้งหมด ๗ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

ส ๓๒๑๐๓ ประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๑ ม.๔-๖/๑ ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตและให้ ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม มนุษย์ที่เกิดขึ้นตามเวลา และสภาพแวดล้อม เวลาจึงมีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ และเนื่องจากเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มีเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายในอดีตที่ผ่านมา จึงมีการกำหนดช่วงเวลา และยุคสมัยขึ้นมาเพื่อให้เข้าใจตรงกัน การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเวลาและยุคสมัยจึงมีความสำคัญและจำเป็น เพื่อที่ผู้เรียนจะได้เข้าใจว่ามีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นเมื่อไร ที่ไหน เหตุการณ์ใดเกิดก่อนเกิดหลัง และแต่ละเหตุการณ์ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร และสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์เหตุการณ์ในสังคมมนุษย์ได้	๒

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๑ ม.๔-๖/๒ สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ใช้ในการศึกษาเรื่องราวในอดีตของสังคมมนุษย์ โดยอาศัยหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนควรเรียนรู้เพื่อฝึกฝนทักษะการสืบค้นอดีตของสังคมมนุษย์ตามความสนใจด้วยตนเอง ทั้งทักษะในการตรวจสอบประเมินค่าข้อมูล ทักษะในการคิดวิเคราะห์บนพื้นฐานข้อเท็จจริง ทักษะในการวินิจฉัยแยกแยะข้อเท็จจริง และทักษะในการเขียนความเรียงการนำเสนออย่างมีเหตุผล รวมทั้งใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ วิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ประวัติศาสตร์ไทยมีความเป็นมาที่ยาวนาน โดยมีประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายทั้งแนวคิดความเป็นมาของชนชาติไทย อาณาจักรโบราณในดินแดนไทยและอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนา	๑๔

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ของประวัติศาสตร์ไทย		อาณาจักรไทย การปฏิรูป บ้านเมืองในสมัยรัชกาล ที่ ๕ ไทยกับการเข้าร่วม สงครามโลกครั้งที่ ๑ การ เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ไทยกับการ เข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๒ บทบาทของสตรีไทย บทบาทของสถาบัน พระมหากษัตริย์ในการ พัฒนาชาติไทย อิทธิพล ของวัฒนธรรมตะวันตก และตะวันตกที่มีผลต่อ สังคมไทยที่ควรศึกษาและ นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการ ทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับ สถานการณ์และบริบท แวดล้อม สาเหตุหรือปัจจัย ที่ทำให้เกิดขึ้น รวมถึงผลที่ มีต่อสังคมและประเทศ ไทย ตลอดจนเห็น ความสำคัญของพัฒนาการ ของชนชาติไทยในอดีตที่ ส่งผลต่อประเทศไทยใน ปัจจุบัน	
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๔ ผลงานของ บุคคลสำคัญใน การสร้างสรรค์ ชาติไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์ผลงานของ บุคคลสำคัญ ทั้งชาวไทยและ ต่างประเทศที่มีส่วน สร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ประวัติศาสตร์ชาติไทย นับตั้งแต่สมัยสุโขทัยมา จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ได้มีบุคคลสำคัญหลาย ท่านที่มีส่วนในการ สร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย ให้กับสังคมไทยมาอย่าง ต่อเนื่อง บุคคลสำคัญ เหล่านี้มีทั้ง พระมหากษัตริย์ พระบรม- วงศานุวงศ์ ขุนนาง	๑๒

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
			ข้าราชการ และชาว ต่างประเทศ ซึ่งผู้เรียนควร ได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติ และผลงานของท่านเหล่านี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและ ความภาคภูมิใจว่ากว่าที่ ประเทศไทยจะมั่นคงเป็น ปึกแผ่น ล้วนเกิดจากการ เสียสละ กล้าหาญ ความ รักชาติของบรรพบุรุษไทย ซึ่งเป็นคุณความดีที่ควรค่า แก่การยกย่องและถือเป็น แบบอย่างในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน	
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๕ การสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๔-๖/๓ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม การสร้างสรรค์ภูมิปัญญา ไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทย ในยุคปัจจุบัน ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๔-๖/๕ วางแผนกำหนดแนวทาง และการมีส่วนร่วม การอนุรักษ์ ภูมิปัญญา ไทยและวัฒนธรรมไทย	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	วัฒนธรรมไทยและภูมิ ปัญญาไทยเป็นมรดกตก ทอดจากบรรพบุรุษสืบต่อ มาถึงคนไทยในปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ และความเจริญรุ่งเรืองของ คนไทยได้เป็นอย่างดี การ เรียนรู้ในเรื่องวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยจึงเป็น สิ่งจำเป็น เพื่อให้ตระหนัก ถึงปัจจัยและบุคคลที่มีส่วน สำคัญในการส่งเสริม สร้างสรรค์ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อ สังคมไทยปัจจุบัน เพื่อจะ ได้เป็นแบบอย่างในการ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทยสืบต่อ ๆ กันไป และจะได้เข้าไปมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ให้ คงอยู่คู่สังคมไทย	๘

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๓ ประวัติศาสตร์ไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน เวลา ๔๐ ชั่วโมง ๑.๐ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๔.๑ ม.๔-๖/๑	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๑ ม.๔-๖/๑ ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลง ของมนุษยชาติ	๓	๒	๒	๖		๑๓
ส ๔.๑ ม.๔-๖/๒	๒.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๑ ม.๔-๖/๒ สร้างองค์ความรู้ใหม่ ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	๔	๔	๒	๗		๑๗
ส ๔.๓ ม.๔-๖/๒ ม.๔-๖/๑	๓.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ ต่อชาติไทย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย	๒	๔	๑	๗	๑๐	๒๔
ส ๔.๓ ม.๔-๖/๔	๔.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และ ประวัติศาสตร์ไทย	๓	๓	๑		๑๐	๑๗

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๔.๓ ม.๔-๖/๓ ม.๔-๖/๕	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๔-๖/๓ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทย ในยุคปัจจุบัน ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๔-๖/๕ วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วม การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย	๒	๔	๑		๑๐	๑๗
		รวม	๑๔	๑๗	๗	๒๐	๓๐	๘๘

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๓๒๒๒๑ วิชา ด้านทุจริต ๓

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๓๒๒๒๑ วิชา ด้านทุจริต ๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	การคิดแยกแยะระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม	๑. การวิเคราะห์สถานการณ์ การขัดกันระหว่างประโยชน์ ส่วน ตนและประโยชน์ส่วนรวม ๒. การวิเคราะห์ วิจารณ์ สังเคราะห์ ผลประโยชน์ส่วนตน ออก จากผลประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้ระบบคิดฐานสอง ที่ส่งผล กระทบต่อประเทศในระดับสังคมโลก ๓. การทุจริตที่เกิดจากระบบการคิดฐานสิบ ในสถานการณ์ ต่างๆ ที่ส่งผลต่อประเทศ และสังคมโลก ๔. การทุจริตที่เกิดขึ้นในโลกและจริยธรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหา การทุจริตที่เกิดขึ้นในโลก ๕. ผลกระทบที่เกิดจากการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวมที่เกิดขึ้นในประเทศ ๖. รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อนและแนวทางการป้องกัน ผลประโยชน์ทับซ้อนในกลุ่มประเทศอาเซียนความละเอียดและ ความไม่ทนต่อ การทุจริต	๑๒
๒	ความละเอียดและ ความไม่ ทนต่อ การทุจริต	๑. ลักษณะความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ในระดับ โลก ๒. การลงโทษทางสังคมในระดับโลก ๓. ตัวอย่างความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ของ ประเทศต่างๆ ในระดับโลก	๘
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๒๒๒๑ วิชา ด้านทุจริต ๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๑	๑ - ๒	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม	๔	๔	๒	๑๐		๒๐
๒		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต	๔	๔	๒	๑๐		๒๐
๓		สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้	๔	๔	๒	๑๐		๒๐
๔		ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ	๔	๔	๒		๑๐	๒๐
๕		ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต	๔	๔	๒		๑๐	๒๐
		รวม	๒๐	๒๐	๑๐	๓๐	๒๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายวิชาพื้นฐาน

ส ๓๓๑๐๑ วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (เศรษฐศาสตร์)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา และอภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ และบทบาทของรัฐในการแทรกแซงราคาและการควบคุมราคา เพื่อการแจกจ่ายและจัดสรรในทางเศรษฐกิจ ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ และประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว และเห็นความสำคัญในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับปัจจุบัน อธิบายความหมายวิวัฒนาการของสหกรณ์ในประเทศไทย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนและประเทศ วิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชนและเสนอแนวทางแก้ไข อธิบายบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากภาวะทางเศรษฐกิจ และบอกแนวทางในการแก้ปัญหาของนโยบายการเงิน การคลัง ศึกษาวิวัฒนาการของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ อภิปรายเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อสังคมไทย วิเคราะห์ผลดี ผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบต่างๆ ที่นำไปสู่การพึ่งพา การแข่งขัน การขัดแย้ง และการประสานประโยชน์ทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ

โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจหลักเศรษฐศาสตร์ ปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทางการแก้ไข รู้จักใช้ทรัพยากร ธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และส่งผลให้ประเทศเจริญก้าวหน้า

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มฐ. ส ๓.๑ ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๔

มฐ. ส ๓.๒ ม.๔-๖/๓, ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒

รวมทั้งหมด ๗ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

ส ๓๓๑๐๑ วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (เศรษฐศาสตร์)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ ระบบเศรษฐกิจ ในโลกปัจจุบัน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๔-๖/๑ อธิบาย การกำหนดราคาและ ค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ระบบเศรษฐกิจของ โลกในโลกยุคปัจจุบันมีผล ต่อการกำหนดราคาและ ค่าจ้าง โดยรัฐบาล มี บทบาท ในการแทรกแซง และควบคุมราคาเพื่อการ แจกจ่ายและจัดสรรในทาง เศรษฐกิจ	๖

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๔-๖/๒ ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	เศรษฐกิจไทยมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ตามบริบทและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนการทำสนธิสัญญากับต่างชาติ และกรอบการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การวิเคราะห์ถึงความสำเร็จและปัญหาของการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงเวลาต่าง ๆ ช่วยให้เกิดการกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจไทยและการปรับตัวอย่างรู้เท่าทันเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและความอยู่ดีกินดีของประชาชน เศรษฐกิจพอเพียงเป็นอีกหนึ่งปรัชญาที่ชี้แนะทางการดำเนินชีวิตของประชาชนเพื่อให้ดำเนินชีวิตในโลกยุคโลกาภิวัตน์อย่างเท่าทันทันการเปลี่ยนแปลงตลอดจนช่วยชี้นำการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับสังคมโดยรอบ	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ สหกรณ์และการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาชุมชนของไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๔-๖/๓ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ ในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนและประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ	สหกรณ์เป็นธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน บนพื้นฐานความยุติธรรมและความเสมอภาคที่สมาชิกทุกคนร่วมกันรับผิดชอบและดำเนินงาน	๘

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ส ๓.๑ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชนและเสนอแนวทางแก้ไข	ในการใช้ทักษะชีวิต	ให้บรรลุจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นประโยชน์ ทั้งต่อสมาชิกของสหกรณ์ ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การถอดบทเรียนความสำเร็จของสหกรณ์ต้นแบบจะช่วยให้ผู้ที่ศึกษาสามารถสังเคราะห์แนวทางเพื่อความเข้มแข็งให้สหกรณ์และส่งเสริมบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ นโยบายการเงินการคลัง กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๔-๖/๑ อธิบายบทบาทของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	การกำหนดนโยบายการเงินและการคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต้องคำนึงถึงเรื่องสำคัญ ๔ ประการ คือ การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การกระจายรายได้ให้เกิดความเป็นธรรม การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ นักเรียนฐานะประชาชนคนหนึ่งต้องมีส่วนร่วมผลักดันขับเคลื่อน และเสนอแนวทางให้การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยบรรลุตามเป้าหมายทั้ง ๔ ประการ	๑๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๕ เศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๔-๖/๓ วิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ของความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์ผลกระทบของ การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ ในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีผลต่อสังคมไทย	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การร่วมมือทาง เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ในรูปแบบต่าง ๆ มีทั้งผลดี และผลเสีย ส่วนการเปิด เสรีทางเศรษฐกิจในยุค โลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อ สังคมไทยทั้งด้าน การเกษตร อุตสาหกรรม การค้าและบริการ	๑๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ๓๓๑๐๑ วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (เศรษฐศาสตร์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน เวลา ๔๐ ชั่วโมง ๑.๐ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค ๒๐	ปลาย ๓๐	รวม ๑๐๐
			K	P	A			
ส ๓.๑ ม.๔-๖/๑	๑.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๔-๖/๑ อภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ	๓	๒	๒	๖		๑๓
ส ๓.๑ ม.๔-๖/๒	๒.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๔-๖/๒ ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจสังคมของประเทศ	๔	๔	๒	๗		๑๗
ส ๓.๑ ม.๔-๖/๓ ม.๔-๖/๔	๓.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๔-๖/๓ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ ในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนและประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชนและเสนอแนวทางแก้ไข	๒	๔	๑	๗	๑๐	๒๔
ส ๓.๒ ม.๔-๖/๑	๔.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๔-๖/๑ อธิบายบทบาทของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	๓	๓	๑		๑๐	๑๗
ส ๓.๒ ม.๔-๖/๓ ม.๔-๖/๒	๕.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๔-๖/๓ วิเคราะห์ผลดี ผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีผลต่อสังคมไทย	๒	๔	๑		๑๐	๑๗
รวม			๑๔	๑๗	๗	๒๐	๓๐	๘๘

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๓๓๒๒๑ วิชา ด้านทุจริต ๕

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๓๓๒๒๑ วิชา ด้านพุทธ ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	การคิดแยกแยะระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม	๑. การวิเคราะห์สถานการณ์ การขัดกันระหว่างประโยชน์ ส่วน ตนและประโยชน์ส่วนรวม ๒. การวิเคราะห์ วิจารณ์ สังเคราะห์ ผลประโยชน์ส่วนตน ออก จากผลประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้ระบบคิดฐานสอง ที่ส่งผล กระทบต่อประเทศในระดับสังคมโลก ๓. การทุจริตที่เกิดจากระบบการคิดฐานสิบ ในสถานการณ์ ต่างๆ ที่ส่งผลต่อประเทศ และสังคมโลก ๔. การทุจริตที่เกิดขึ้นในโลกและจริยธรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหา การทุจริตที่เกิดขึ้นในโลก ๕. ผลกระทบที่เกิดจากการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวมที่เกิดขึ้นในประเทศ ๖. รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อนและแนวทางการป้องกัน ผลประโยชน์ทับซ้อนในกลุ่มประเทศอาเซียนความละเอียดและ ความไม่ทนต่อ การทุจริต	๑๒
๒	ความละเอียดและ ความไม่ ทนต่อ การทุจริต	๑. ลักษณะความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ในระดับ โลก ๒. การลงโทษทางสังคมในระดับโลก ๓. ตัวอย่างความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ของ ประเทศต่างๆ ในระดับโลก	๘
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๓๒๒๑ วิชา ด้านทุจริต ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังที่	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๑	๑ - ๒	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม	๔	๔	๒	๑๐		๒๐
๒		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต	๔	๔	๒	๑๐		๒๐
๓		สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ ส่วนรวมได้	๔	๔	๒	๑๐		๒๐
๔		ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ	๔	๔	๒		๑๐	๒๐
๕		ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต	๔	๔	๒		๑๐	๒๐
		รวม	๒๐	๒๐	๑๐	๓๐	๒๐	๑๐๐

รายวิชาพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ม.๑ - ม.๖

ภาคเรียนที่ ๒

ม.๑	ส ๒๑๑๐๒	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๒	๑.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๖๐	ชั่วโมง
	ส ๒๑๑๐๔	ประวัติศาสตร์ ๒	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
	ส ๒๑๒๒๒	ด้านทุจริต ๒	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
ม.๒	ส ๒๒๑๐๒	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๔	๑.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๖๐	ชั่วโมง
	ส ๒๒๑๐๔	ประวัติศาสตร์ ๔	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
	ส ๒๒๒๒๒	ด้านทุจริต ๔	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
ม.๓	ส ๒๓๑๐๒	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๖	๑.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๖๐	ชั่วโมง
	ส ๒๓๑๐๔	ประวัติศาสตร์ ๖	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
	ส ๒๓๒๒๒	ด้านทุจริต ๖	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
ม.๔	ส ๓๑๑๐๒	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๒	๑.๐	หน่วยกิต	จำนวน	๔๐	ชั่วโมง
		(พระพุทธศาสนา)					
	ส ๓๑๒๒๒	ด้านทุจริต ๒	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
ม.๕	ส ๓๒๑๐๒	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๔	๑.๐	หน่วยกิต	จำนวน	๔๐	ชั่วโมง
		(พระพุทธศาสนา)					
	ส ๓๒๑๐๔	ประวัติศาสตร์สากล	๑.๐	หน่วยกิต	จำนวน	๔๐	ชั่วโมง
	ส ๓๒๒๒๒	ด้านทุจริต ๔	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง
ม.๖	ส ๓๓๑๐๒	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๖	๑.๐	หน่วยกิต	จำนวน	๔๐	ชั่วโมง
		(พระพุทธศาสนา)					
	ส ๓๓๒๒๒	ด้านทุจริต ๖	๐.๕	หน่วยกิต	จำนวน	๒๐	ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๒

เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง (๓ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สำรวจ สืบค้น พิกัดภูมิศาสตร์ (ละติจูด และลองจิจูด) เส้นแบ่งเวลา และเปรียบเทียบวันเวลาของโลก ลักษณะทางกายภาพ ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย สาเหตุการเกิดภัยพิบัติ ประเด็นปัญหาจากภูมิสัมพันธ์ ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ รวมถึงแนวทางการจัดการภัยพิบัติ การจัดการทางทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการ สืบค้น วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ใช้ทักษะ ทางภูมิศาสตร์ด้านการสังเกต การแปลความข้อมูลทางภูมิศาสตร์ การคิดเชิงพื้นที่ การคิดแบบองค์รวม การใช้เทคโนโลยี การใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ การคิดเชิงภูมิสัมพันธ์ การใช้สถิติพื้นฐาน รวมถึง ทักษะด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถทาง ภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ทักษะทางภูมิศาสตร์ และมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ด้านการ สื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา มีคุณลักษณะด้านจิต สาธารณะ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีส่วนร่วมในการจัดการ ภัยพิบัติและการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส.๒.๑ ม.๑/๑, ม.๑/๒, ม.๑/๓, ม.๑/๔

ส.๒.๒ ม.๑/๑, ม.๑/๒, ม.๑/๓

ส ๓.๑ ม.๑/๑

ส ๓.๒ ม.๑/๑, ม.๑/๓, ม.๑/๔

รวมทั้งหมด ๑๑ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๑๑๐๒ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๖๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ เศรษฐกิจประเทศ ไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๑/๒ ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้ เห็นถึงการพึ่งพาอาศัย กันและการแข่งขันทาง เศรษฐกิจในประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต ๔) สมรรถนะที่ ๕ ความสามารถ ในการใช้ เทคโนโลยี	ประเทศไทยมี โครงสร้างเศรษฐกิจแบบ เกษตรกรรมและพึ่งพา การส่งออกเป็นหลัก การพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศ มีทั้งการพึ่งพา ภายใน ประเทศและ ต่างประเทศ	๖
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๒ เศรษฐกิจพอเพียง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๑/๓ อธิบายความเป็นมา หลักการและ ความสำคัญของ ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงต่อสังคมไทย	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมีหลักการที่ สำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตอย่าง มีคุณภาพ พึ่งพาตนเอง ได้อย่างมั่นคง ส่งผลต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศอย่าง ยั่งยืน	๖

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๓ เครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์และเวลา โลก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๑/๒ อธิบายพิกัดภูมิศาสตร์ (ละติจูด และลองจิจูด) เส้นแบ่งเวลา และ เปรียบเทียบวันเวลา ของโลก ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ระบบพิกัดภูมิศาสตร์ ใช้ในการอ้างอิงตำแหน่ง และการคำนวณวัน เวลา ส่วนเครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์สามารถ นำไปใช้ในการสืบค้น ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ของทวีปเอเชีย ทวีป ออสเตรเลียและ โอเชียเนีย	๔
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๔ ทวีปเอเชีย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๑/๑ วิเคราะห์ลักษณะทาง กายภาพของทวีป เอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย โดยใช้ เครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ส ๕.๒ ม.๑/๑ สำรวจและระบุทำเล ที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคม ในทวีปเอเชีย ทวีป ออสเตรเลียและ โอเชียเนีย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๑/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทาง กายภาพและปัจจัยทาง สังคมที่ส่งผลต่อทำเล ที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคม ในทวีปเอเชีย ทวีป ออสเตรเลียและ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ทวีปเอเชียมีทำเลที่ตั้ง ของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคม ของทวีปเอเชีย มีความ สัมพันธ์กับลักษณะ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจัยทางกายภาพและ ปัจจัยทางสังคมมีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงทาง ประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมใน ทวีป	๑๔

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	โอเชียเนีย			
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๕ ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๑/๑ วิเคราะห์ลักษณะทาง กายภาพของทวีป เอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย โดยใช้ เครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ส ๕.๒ ม.๑/๑ สำรวจและระบุทำเล ที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคม ในทวีปเอเชีย ทวีป ออสเตรเลียและ โอเชียเนีย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๑/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทาง กายภาพและปัจจัยทาง สังคมที่ส่งผลต่อทำเล ที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคม ในทวีปเอเชีย ทวีป ออสเตรเลียและ โอเชียเนีย	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ทวีปออสเตรเลียและ โอเชียเนียมีลักษณะเป็น เกาะขนาดใหญ่ มีทำเล ที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคม สัมพันธ์กับลักษณะ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจัยทางกายภาพและ ปัจจัยทางสังคมมีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงทาง ประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมใน ทวีป	๑๒
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๖ ภัยพิบัติทาง ธรรมชาติในทวีป เอเชีย ทวีป ออสเตรเลียและ โอเชียเนีย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๑/๓ วิเคราะห์สาเหตุ การเกิดภัยพิบัติและ ผลกระทบในทวีป เอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๑/๔	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ลักษณะทางกายภาพ ของทวีปเอเชีย ทวีป ออสเตรเลียและ โอเชียเนีย ส่งผลต่อการ เกิดภัยพิบัติที่แตกต่างกัน การจัดการภัยพิบัติและ การจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมในทวีปจะ ช่วยให้นักเรียนอาศัยอยู่ ร่วมกับธรรมชาติได้อย่าง	๙

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติ และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนียอย่างยั่งยืน	๔) สมรรถนะที่ ๕ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	ยั่งยืน	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๑/๓ สืบค้น อภิปราย ประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๑/๔ วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนียอย่างยั่งยืน	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	สิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลต่อกิจกรรมของมนุษย์ ขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและก่อให้เกิดปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย การจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปจะช่วยให้มนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้	๙
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๖๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๑๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๖๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๓.๒ ม.๑/๒ ส ๓.๑ ม.๑/๓	๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๑/๒ ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงการพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันทางเศรษฐกิจในประเทศ	๓	๒	๒	๕		๑๒
ส ๓.๑ ม.๑/๓	๒	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๑/๓ อธิบายความเป็นมาหลักการและความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย	๓	๓	๑	๕		๑๒
ส ๕.๑ ม.๑/๒	๓	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๑/๒ อธิบายพิกัดภูมิศาสตร์ (ละติจูด และลองจิจูด) เส้นแบ่งเวลา และเปรียบเทียบวันเวลาของโลก	๓	๓	๑	๕		๑๒
ส ๕.๑ ม.๑/๑ ส ๕.๒ ม.๑/๑ ม.๑/๒	๔	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๑/๑ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ส ๕.๒ ม.๑/๑ สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๑/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย	๓	๓	๑	๕	๗	๑๙

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๕.๑ ม.๑/๑ ส ๕.๒ ม.๑/๑ ม.๑/๒	๕	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๑/๑ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ส ๕.๒ ม.๑/๑ สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๑/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย	๓	๓	๑		๗	๑๔
ส ๕.๑ ม.๑/๓ ส ๕.๒ ม.๑/๔	๖	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๑/๓ วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๑/๔ วิเคราะห์แนวทาง การจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนียอย่างยั่งยืน	๓	๓	๑		๘	๑๕
ส ๕.๑ ม.๑/๓ ส ๕.๒ ม.๑/๔	๗	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๑/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๑/๔ วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนียอย่างยั่งยืน	๓	๓	๒		๘	๑๖
รวม			๒๑	๒๐	๔	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๑๑๐๔ ประวัติศาสตร์ ๒

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาค้นคว้า ข้อมูลทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัย วิเคราะห์พัฒนาการ อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออก ที่มีผลต่อคนไทยในยุคก่อนสุโขทัยและสมัยสุโขทัย ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสมัยสุโขทัย และสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษาผลงานของบุคคลสำคัญ ที่มีผลกระทบต่อประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการคิดรวบยอด กระบวนการกลุ่ม การคิด วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูลอย่างเป็นระบบ

เพื่อให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุ รักประเทศชาติ รักท้องถิ่น ตระหนักถึงความสำคัญของเหตุการณ์ ประวัติศาสตร์ รู้เท่าทันสถานการณ์ ภูมิใจในความเป็นไทย สำนึกความเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ รู้จักตนเอง ศรัทธาและเทิดทูนในบุคคลสำคัญของไทย

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส ๔.๓ ม.๑/๒, ม.๑/๓

ส ๔.๒ ม.๑/๑, ม.๑/๒

รวมทั้งหมด ๔ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๑๑๐๔ วิชา ประวัติศาสตร์ ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๑/๓ วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาไทยสมัย สุโขทัยและสังคมไทย ในปัจจุบัน ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๓ ม.๑/๒ วิเคราะห์พัฒนาการ ของอาณาจักรสุโขทัย ในด้านต่าง ๆ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต ๔) สมรรถนะที่ ๕ ความสามารถ ในการใช้ เทคโนโลยี	นับตั้งแต่บรรพบุรุษ ไทยสถาปนาอาณาจักร สุโขทัยขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๗๙๒ อาณาจักรสุโขทัย มีความมั่นคงและความ เจริญรุ่งเรืองในหลายด้าน ทั้งทางด้านการเมืองการ ปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และ ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศ สมกับเป็นอยู่ อารยธรรมที่สำคัญของ ไทย รวมทั้งมีการสร้าง สรรค์ภูมิปัญญาไทยสมัย สุโขทัยอันทรงคุณค่าที่มี ความเป็นเอกลักษณ์ และ วัฒนธรรมบางส่วนได้มี อิทธิพลต่อสังคมไทยใน ปัจจุบัน	๑๐
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ พัฒนาการของ ภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๑/๑ อธิบายพัฒนาการทาง สังคม เศรษฐกิจและ การเมืองของประเทศ ต่าง ๆ ในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียง ใต้	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นดินแดนที่มีความสำคัญมาตั้งแต่อดีต เนื่องจากมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐานและการประกอบอาชีพ มีทำเลที่ตั้งที่อยู่ระหว่างอินเดียกับจีน จึงได้รับอิทธิพลความเจริญของสองอารยธรรมให้อยู่อย่างอินเดีย	๖

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
			และเงินมาตั้งแต่สมัยโบราณ นอกจากนี้ การตั้งอยู่ในเส้นทางการค้าระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกและยังมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ทำให้ชาติตะวันตกได้ขยายอิทธิพลเข้ามาปกครอง ภายหลังจากได้รับเอกราชประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ได้รวมตัวกันเป็นอาเซียนและพัฒนาเป็นประชาคมอาเซียน โดยร่วมกันพัฒนาภูมิภาคให้เจริญก้าวหน้าไปด้วยกัน	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ แหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๒ ม.๑/๒ ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ผู้คนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้สร้างสรรค์วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ดังพบร่องรอยหลักฐานความเจริญทางวัฒนธรรมในหลายประเทศ ซึ่งได้เป็นรากฐานให้กับชุมชนเมือง แคว้นหรือรัฐ และอาณาจักรโบราณนำไปพัฒนาร่วมกับอิทธิพลของอารยธรรมต่างชาติที่เข้ามาภายหลังจนกลายเป็นมรดกทางอารยธรรมที่มีคุณค่าและมีเอกลักษณ์จนได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นแหล่งมรดกโลก	๔
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๑๑๐๔ ประวัติศาสตร์ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
ส ๔.๓ ม.๒/๓	๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๒/๓ ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา	๗	๖	๒	๑๐		๒๕
ส ๔.๒ ม.๒/๑	๒	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๒/๑ อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย	๘	๗	๒	๑๐	๑๕	๔๒
ส ๔.๒ ม.๒/๒	๓	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๒ ม.๒/๒ ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย	๘	๗	๓		๑๕	๓๓
รวม			๒๓	๒๐	๗	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๑๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๒

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๑๒๒๒ วิชา ด้านพุทธจิต ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	STRONG : จิตพอเพียงต้าน ทุจริต	๑. การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความพอเพียงบนพื้นฐานการไม่ ทุจริต ๒. การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความโปร่งใสบนพื้นฐานการไม่ทุจริต ๓. การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความตื่นรู้บนพื้นฐานการไม่ทุจริต ๔. การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมุ่งไปข้างหน้าบนพื้นฐานการไม่ ทุจริต ๕. การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความความรู้นบนพื้นฐานการไม่ทุจริต ๖. การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเอื้ออาทรบนพื้นฐานการไม่ ทุจริต	๑๐
๒	พลเมืองกับ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม	๑. ความหมายของพลเมืองศึกษา ๒. คุณลักษณะของพลเมือง ๒.๑ อีสรภาพและการพึ่งพาตนเอง ๒.๒ ความเท่าเทียมกัน ๒.๓ การยอมรับความแตกต่างของความเป็นพลเมือง ๒.๔ เคารพสิทธิผู้อื่น ๒.๕ การรับผิดชอบต่อสังคม ๒.๖ ระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม ๓. การสร้างสำนึกพลเมืองต่อสังคม	๑๐
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๑๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๓	๓ - ๔	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๕	๕	๒	๑๕		๒๗
๔		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๕	๖	๑	๑๕		๒๗
๗		ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๖	๖	๒		๑๐	๒๔
๘		ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๖	๕	๑		๑๐	๒๒
		รวม	๒๒	๒๒	๖	๓๐	๒๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๒๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๔

เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง (๓ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตสินค้าและบริการเสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การคุ้มครองสิทธิของตนเองในฐานะผู้บริโภค โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า เข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิต สามารถสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ในด้านมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีจิตสาธารณะ อยู่อย่างพอเพียง

ศึกษาการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สำรวจ สืบค้น มาตรฐาน ทิศ และสัญลักษณ์ ลักษณะทางกายภาพ ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา สาเหตุการเกิดภัยพิบัติ ประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ รวมถึงแนวทางการจัดการภัยพิบัติ การจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการสืบค้น วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ใช้ทักษะทางภูมิศาสตร์ ด้านการสังเกต การแปลความข้อมูลทางภูมิศาสตร์ การคิดเชิงพื้นที่ การคิดแบบองค์รวม การใช้เทคโนโลยี การใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ การคิดเชิงภูมิสัมพันธ์ การใช้สถิติพื้นฐาน รวมถึงทักษะด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ทักษะทางภูมิศาสตร์ และมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส.๓.๑ ม.๒/๓, ม.๒/๔

ส.๓.๒ ม.๒/๑, ม.๒/๒, ม.๒/๓, ม.๒/๔

ส.๕.๑ ม.๒/๑, ม.๒/๒, ม.๒/๓

ส.๕.๒ ม.๒/๑, ม.๒/๒, ม.๒/๓, ม.๒/๔

รวมทั้งหมด ๑๓ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๒ วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๕

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๖๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ เศรษฐกิจพอเพียงกับการ ผลิตสินค้าและบริการ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๒/๓ เสนอแนวทางการ พัฒนาการผลิตในท้องถิ่น ตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะชีวิต	ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมีหลักการและ เป้าหมายสำคัญที่สามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาการผลิตสินค้าและ บริการในท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผล ดีต่อเศรษฐกิจของชุมชนและ วิถีการดำเนินชีวิตของสมาชิก ในชุมชน	๖
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๒ การคุ้มครองผู้บริโภค	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๒/๔ อธิบายแนวทางการ คุ้มครองสิทธิของตนเองใน ฐานะผู้บริโภค ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะ ชีวิต	การคุ้มครองสิทธิของ ตนเองในฐานะผู้บริโภค เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครอง ผู้บริโภค โดยดำเนินกิจกรรม พิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ ตามกฎหมายในฐานะ ผู้บริโภค	๖

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ระบบเศรษฐกิจ การพึ่งพา การแข่งขันทาง เศรษฐกิจในทวีป เอเชีย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๒/๑ อธิบายระบบเศรษฐกิจ แบบต่าง ๆ ส ๓.๒ ม.๒/๒ ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้ เห็นการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันทาง เศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย ส ๓.๒ ม.๒/๓ วิเคราะห์การกระจาย ของทรัพยากรในโลกที่ ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๒/๔ วิเคราะห์การแข่งขันทาง การค้าในประเทศและ ต่างประเทศที่ส่งผลต่อ คุณภาพสินค้าปริมาณการ ผลิตและราคาสินค้า	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะ ชีวิต	การดำเนินกิจกรรมทาง เศรษฐกิจของแต่ละประเทศมี ความแตกต่างกันไปตาม ระบบเศรษฐกิจ ประเทศใน ภูมิภาคเอเชียล้วนมีการ พึ่งพาอาศัยกัน และแข่งขัน กันทางเศรษฐกิจ มีการกระ จ่ายทรัพยากร ซึ่งส่งผลดีต่อ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ คุณภาพ สินค้า การผลิต และราคา สินค้า	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ มาตราส่วน ทิศ และ สัญลักษณ์ในแผนที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๒/๒ อธิบายมาตราส่วน ทิศ และสัญลักษณ์	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะ ชีวิต	มาตราส่วน ทิศ และ สัญลักษณ์เป็นองค์ประกอบ ของแผนที่ ที่ทำให้เราทราบ ตำแหน่ง ระยะทาง และ ทิศทางของสิ่งต่าง ๆ ที่ ปรากฏบนผิวโลก	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ทวีปยุโรป	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๒/๑ วิเคราะห์ลักษณะทาง กายภาพของทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา โดยใช้เครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ส ๕.๑ ม.๒/๓ วิเคราะห์สาเหตุการเกิด	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะ	ทวีปยุโรปมีทำเลที่ตั้ง ทั้งหมดอยู่ในซีกโลกเหนือ ลักษณะทางกายภาพนี้ส่งผล ต่อของกิจกรรม ทาง เศรษฐกิจของทวีป ขณะเดียวกันกิจกรรมของ มนุษย์ก็ได้ส่งผลต่อ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และก่อให้เกิดปัญหาการ	๒๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ภัยพิบัติและผลกระทบในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๑ สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๒/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรป และแอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๔ วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรปและแอฟริกาที่ยั่งยืน	ชีวิต ๔) สมรรถนะที่ ๕ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	ทำลายสิ่งแวดล้อมตามมา จึงจำเป็นต้องมีแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้มนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรสังคม และวัฒนธรรมในทวีปยุโรปอีกด้วย	

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๖ ทวีปแอฟริกา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๒/๑ วิเคราะห์ลักษณะทาง กายภาพของทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา โดยใช้เครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ส ๕.๑ ม.๒/๓ วิเคราะห์สาเหตุการเกิด ภัยพิบัติและผลกระทบใน ทวีปยุโรปและทวีป แอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๑ สำรวจและระบุทำเลที่ตั้ง ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็น ปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพกับมนุษย์ที่ เกิดขึ้นในทวีปยุโรป และ ทวีปแอฟริกา ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๒/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทาง กายภาพและปัจจัยทาง สังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้ง ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคม ในทวีปยุโรป และแอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๔ วิเคราะห์แนวทางการ จัดการภัยพิบัติและการ จัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรป และแอฟริกาที่ยั่งยืน	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะ ชีวิต ๔) สมรรถนะที่ ๕ ความสามารถใน การใช้ เทคโนโลยี	ทวีปแอฟริกาเป็นทวีปที่ มีทรัพยากรธรรมชาติมีค่าอยู่ เป็นจำนวนมาก ส่งผลต่อ ของกิจกรรม ทางเศรษฐกิจ ของทวีปขณะเดียวกัน กิจกรรมของมนุษย์ก็ได้ส่งผล ต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และก่อให้เกิดปัญหาการ ทำลายสิ่งแวดล้อมตามมา จึง จำเป็นมีแนวทางการจัดการ สิ่งแวดล้อมเพื่อให้มนุษย์ อาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ปัจจัยทาง กายภาพและปัจจัยทางสังคม ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างทางประชากร สังคม และวัฒนธรรมในทวีป แอฟริกาอีกด้วย	๑๖
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๖๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๖๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค ๒๐	ปลาย ๓๐	รวม ๑๐๐
			K	P	A			
ส ๓.๑ ม.๒/๓	๑.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ม.๒/๓ เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๓	๓	๒	๖		๑๔
ส ๓.๑ ม.๒/๔	๒.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๑ ม.๒/๔ อภิปรายแนวทางการคุ้มครองสิทธิของตนเองในฐานะผู้บริโภค	๓	๓	๒	๗		๑๕
ส ๓.๒ ม.๒/๑ ม.๒/๒ ม.๒/๓ ม.๒/๔	๓.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๒/๑ อภิปรายระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ ส ๓.๒ ม.๒/๒ ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย ส ๓.๒ ม.๒/๓ วิเคราะห์การกระจายของทรัพยากรในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๒/๔ วิเคราะห์การแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่างประเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพสินค้าปริมาณการผลิตและราคาสินค้า	๓	๓	๒	๗		๑๕
ส ๕.๑ ม.๒/๒	๔.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๒/๒ อธิบายมาตราส่วน ทิศ และสัญลักษณ์	๔	๓	๒		๑๐	๑๙

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
ส ๕.๑ ม.๒/๑ ม.๒/๓ ส ๕.๒ ม.๒/๑ ม.๒/๓ ม.๒/๒ ม.๒/๔	๕.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๒/๑ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ส ๕.๑ ม.๒/๓ วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๑ สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรป และ ทวีปแอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๒/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ในทวีปยุโรป และแอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๔ วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในทวีปยุโรปและแอฟริกาที่ยั่งยืน	๔	๓	๑		๑๐	๑๘
ส ๕.๑ ม.๒/๑ ม.๒/๓ ส ๕.๒ ม.๒/๑ ม.๒/๓	๖.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๒/๑ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ส ๕.๑ ม.๒/๓ วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๑ สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรป และ ทวีปแอฟริกา ส ๕.๒ ม.๒/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา	๔	๓	๒		๑๐	๑๙
		รวม	๒๑	๑๘	๑๑	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ส ๒๒๐๐๔ ประวัติศาสตร์ ๔
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒
จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาวิเคราะห์วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือ ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลจากเอกสาร และตีความจากหลักฐานในสมัยอยุธยาและธนบุรี การสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี พัฒนาการทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจของไทยสมัยอยุธยาและกรุงธนบุรี ภูมิภาคเอเชีย ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี ผลงานของบุคคลสำคัญของไทย และต่างชาติต่างมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชาติไทย แหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย โดยใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์และการอภิปราย

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจวิธีการประเมินความน่าเชื่อถือ ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลจากเอกสารและการตีความจากหลักฐานในสมัยอยุธยาและธนบุรี การสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี พัฒนาการทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจของไทยสมัยอยุธยาและกรุงธนบุรี ภูมิภาคเอเชีย วัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี ผลงานของบุคคลสำคัญของไทย และต่างชาติต่างมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชาติไทย แหล่งอารยธรรมโบราณ ในภูมิภาคเอเชีย

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส.๔.๑ ม.๒/๑, ม.๒/๒, ม.๒/๓

ส.๔.๓ ม.๒/๑, ม.๒/๒, ม.๒/๓

รวมทั้งหมด ๖ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๔ วิชา ประวัติศาสตร์ ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในการสร้างสรรค์ชาติไทย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๒/๓ ระบอบกฎหมายและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของกฎหมายดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ประวัติและผลงานของพระมหากษัตริย์ขุนนาง ในสมัยอยุธยาและสมัยธนบุรีที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ ด้วยความเสียสละกล้าหาญ อดทน และความเข้มแข็ง เป็นแบบอย่างให้อุทิศตนหลังได้นำไปประพฤติปฏิบัติตาม	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์ ที่มีผลต่อพัฒนาการของทวีปเอเชีย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๒/๑ อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์ที่หลากหลายของทวีปเอเชียมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๒ ม.๒/๒ ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	แหล่งอารยธรรมตะวันออกและมรดกโลกของประเทศต่าง ๆ ใน ภูมิภาคเอเชีย ล้วนมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองเมื่อครั้งอดีต ซึ่งมีอิทธิพลต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน	๘
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๔ ประวัติศาสตร์ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิตสัดส่วน

คะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
ส ๔.๓ ม.๒/๓	๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๒/๓ ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา	๗	๕	๓	๑๐		๒๕
ส ๔.๒ ม.๒/๑	๒	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๒/๑ อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย	๘	๗	๒	๑๐	๑๕	๔๒
ส ๔.๒ ม.๒/๒	๓	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๒ ม.๒/๒ ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย	๘	๘	๒		๑๕	๓๓
รวม			๒๓	๒๐	๗	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๒๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๔

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๒๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	STRONG : จิตพอเพียงต้าน ทุจริต	การประกอบอาชีพโดยใช้วัสดุท้องถิ่น ตามหลัก STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต เกี่ยวกับ ๑. การทำน้ายาล้างจาน ๒. การนวดแผนโบราณ ๓. การซ่อมรถจักรยาน ๔. การทำปุ๋ยชีวภาพ ๕. การให้บริการ Home stay	๑๒
๒	พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม	๑. องค์ประกอบของการศึกษาความเป็นพลเมือง ๑.๑ ความรับผิดชอบต่อทางสังคม ๑.๒ ความเกี่ยวพันชุมชน ๑.๓ ความสามารถในการอ่าน การเขียน ทางการเมือง ๒. การเป็นพลเมืองดี ๒.๑ มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อระดับบุคคล ๒.๒ การมีส่วนร่วม ๒.๓ ความยุติธรรม ๓. การสร้างสำนึกพลเมืองต่อประเทศ	๘
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๒๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังที่	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๓	๓ - ๔	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๕	๕	๑	๑๕		๒๖
๔		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๕	๕	๒	๑๕		๒๗
๗		ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๖	๖	๒		๑๐	๒๓
๘		ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๕	๖	๒		๑๐	๒๓
		รวม	๒๑	๒๒	๗	๓๐	๒๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ส ๒๓๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๖
เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง (๓ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๓
จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

ศึกษาระบบการเมืองการปกครองแบบต่างๆที่เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยเน้นในด้านสิทธิมนุษยชนและวิถีประชาธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ วิเคราะห์ปัจจัยที่เกิดจากความขัดแย้ง ตลอดจนในการลดความขัดแย้งในการสมานฉันท์ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมไทยและเลือกรับ วัฒนธรรมที่เหมาะสมนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและในสังคมโลก

ศึกษาเทคโนโลยีที่มีผลต่อการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการวิชาการ กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด เศรษฐกิจพอเพียง ระบบสหกรณ์ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ความสำคัญของการรวมกลุ่มระหว่างประเทศ โดยใช้กระบวนการฝึกทักษะการดำเนินชีวิตของสังคม

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญในการผลิต บริโภคสินค้าและบริการ มีคุณธรรม เลือกใช้ทรัพยากรเพื่อผลิตผลที่มีคุณภาพ สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเศรษฐกิจ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนเข้าใจและวิเคราะห์ความสัมพันธ์เกื้อกูลกันระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ สามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในระดับบุคคลในสังคม

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส.๒.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔, ม.๓/๕

ส.๒.๒ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔

ส.๓.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓

รวมทั้งหมด ๙ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๒ วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๖

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๖๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ บทบาทของรัฐบาล ในการพัฒนา ประเทศ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๓/๑ อธิบายบทบาทหน้าที่ ของรัฐบาลในระบบ เศรษฐกิจ ส ๓.๒ ม.๓/๔ อภิปรายผลกระทบที่เกิด จากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ส ๓.๒ ม.๓/๕ วิเคราะห์ผลเสียจากการ ว่างงานและแนวทาง แก้ปัญหา ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๓/๒ แสดงความคิดเห็นต่อ นโยบายและกิจกรรม ทางเศรษฐกิจของรัฐที่มี ต่อบุคคล กลุ่มคน และ ประเทศชาติ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ทักษะ ชีวิต	รัฐบาลมีบทบาทหน้าที่ สำคัญในการกำหนด นโยบายและกิจกรรมทาง เศรษฐกิจที่มีต่อบุคคล กลุ่ม คน และประเทศชาติ ปัจจุบันมีปัญหาสำคัญที่ ส่งผลทำให้เกิดภาวะเงิน เฟ้อ เงินฝืด และว่างงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบ เศรษฐกิจและการพัฒนา ประเทศ	๘
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๒ การค้าและการ ลงทุนระหว่าง ประเทศ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๓/๖ วิเคราะห์สาเหตุและ วิธีการกีดกันทาง การค้าในการค้า ระหว่างประเทศ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การกีดกันทางการค้า ในการค้าระหว่างประเทศ มีสาเหตุและมาตรการ หลายด้าน ซึ่งส่งผลต่อ ผู้บริโภค ผู้ผลิตใน ประเทศ และรัฐบาล	๖

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๓ การรวมกลุ่มทาง เศรษฐกิจระหว่าง ประเทศ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๒/๑ - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๓/๓ อภิปรายบทบาท ความสำคัญของการ รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ทักษะ ชีวิต	กลุ่มเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศมีวัตถุประสงค์และ นโยบายสำคัญแตกต่างกัน ออกไป ซึ่งมีความสำคัญต่อ การค้าโลก	๘
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๔ ทวีปอเมริกาเหนือ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๓/๑ วิเคราะห์ลักษณะทาง กายภาพของทวีป อเมริกาเหนือและทวีป อเมริกาใต้ โดยเลือกใช้ แผนที่เฉพาะเรื่องและ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ สืบค้นข้อมูล ส ๕.๑ ม.๓/๒ วิเคราะห์สาเหตุการเกิด ภัยพิบัติและผลกระทบ ในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๑ สำรวจและระบุทำเล ที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมใน ทวีปอเมริกาเหนือและ ทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็น ปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพกับมนุษย์ที่ เกิดขึ้นในทวีปอเมริกา เหนือและทวีปอเมริกา ใต้	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ทักษะ ชีวิต ๔) สมรรถนะที่ ๕ ความสามารถ ในการใช้ เทคโนโลยี	ทวีปอเมริกาเหนือเป็น ทวีปที่มีขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ ทางซีกโลกเหนือทั้งหมด โดยปัจจัยทางกายภาพ ส่งผลต่อการเกิดภัยพิบัติ และผลกระทบที่ต่าง กัน โดยทำเลที่ตั้งของ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และ สังคมในทวีปอเมริกาเหนือ มีความสัมพันธ์กับลักษณะ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากร ธรรมชาติ นอกจากนี้ ปัจจัยทาง กายภาพและปัจจัยทาง สังคมมีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมในทวีปอเมริกา เหนือ สิ่งแวดล้อมทาง กายภาพมีอิทธิพลต่อ กิจกรรมของมนุษย์ ขณะเดียวกันกิจกรรมของ มนุษย์ก็ส่งผลต่อ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และก่อให้เกิดปัญหาการ ทำลายสิ่งแวดล้อมในทวีป อเมริกาเหนือ ทำให้ต้องมี การจัดการทรัพยากรและ	๑๘

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทาง กายภาพและปัจจัยทาง สังคมที่ส่งผลต่อทำเล ที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมใน ทวีปอเมริกาเหนือและ ทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๔ วิเคราะห์แนวทางการ จัดการภัยพิบัติและการ จัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมในทวีป อเมริกาเหนือและทวีป อเมริกาใต้ที่ยั่งยืน		ส่งแวดล้อมเพื่อให้อยู่ ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่าง ยั่งยืน	
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๕ ทวีปอเมริกาใต้	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๓/๑ วิเคราะห์ลักษณะทาง กายภาพของทวีป อเมริกาเหนือและทวีป อเมริกาใต้ โดยเลือกใช้ แผนที่เฉพาะเรื่องและ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ สืบค้นข้อมูล ส ๕.๑ ม.๓/๒ วิเคราะห์สาเหตุการเกิด ภัยพิบัติและผลกระทบ ในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๑ สำรวจและระบุทำเล ที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมใน ทวีปอเมริกาเหนือและ ทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็น ปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งแวดล้อมทาง	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ทักษะ ชีวิต ๔) สมรรถนะที่ ๕ ความสามารถ ในการใช้ เทคโนโลยี	ทวีปอเมริกาใต้เป็นทวีป ที่มีความเก่าแก่ มีทรัพยากร ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ โดยปัจจัยทางกายภาพ ส่งผลต่อการเกิดภัยพิบัติ และผลกระทบที่ต่าง กัน โดยทำเลที่ตั้งของ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และ สังคมในทวีปอเมริกาใต้ มี ความสัมพันธ์กับลักษณะ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ ปัจจัยทาง กายภาพและปัจจัยทาง สังคมมีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ในทวีป สิ่งแวดล้อมทางกายภาพมี อิทธิพลต่อกิจกรรมของ มนุษย์ ในขณะเดียวกัน กิจกรรมของมนุษย์ก็ส่งผล ต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และก่อให้เกิดปัญหาการ	๑๒

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	กายภาพกับมนุษย์ที่ เกิดขึ้นในทวีปอเมริกา เหนือและทวีปอเมริกา ใต้ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทาง กายภาพและปัจจัยทาง สังคมที่ส่งผลต่อทำเล ที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมใน ทวีปอเมริกาเหนือและ ทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๔ วิเคราะห์แนวทางการ จัดการภัยพิบัติและการ จัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมในทวีป อเมริกาเหนือและทวีป อเมริกาใต้ที่ยั่งยืน		ทำลายสิ่งแวดล้อมในทวีป อเมริกาใต้ ทำให้ต้องมีการ จัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมเพื่อให้อยู่ ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่าง ยั่งยืน	
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๖ การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของโลก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๒ ม.๒/๕ ระบุความร่วมมือ ระหว่างประเทศที่มีผล ต่อการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ทักษะ ชีวิต	วิกฤตการณ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมส่งผล กระทบต่อภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม จึงต้อง อาศัยความร่วมมือระหว่าง ประเทศเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน	๘
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๖๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๖๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๓.๒ ม.๓/๑ ม.๓/๔ ม.๓/๕ ม.๓/๖	๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๓/๑ อธิบายบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ ส ๓.๒ ม.๓/๔ อภิปรายผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ส ๓.๒ ม.๓/๕ วิเคราะห์ผลเสียจากการว่างงานและแนวทางแก้ปัญหา	๕	๓	๑	๕		๑๔
		ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๓/๒ แสดงความคิดเห็นต่อนโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐที่มีต่อ บุคคล กลุ่มคน และประเทศชาติ						
ส ๓.๒ ม.๓/๖	๒	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๓/๖ วิเคราะห์สาเหตุและวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ	๕	๓	๑	๕		๑๔
ส ๓.๒ ม.๒/๑ ม.๓/๓	๓	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๓.๒ ม.๒/๑ วิเคราะห์บทบาท หน้าที่และความแตกต่างของ สถาบันการเงินแต่ละประเภท และธนาคารกลาง	๔	๔	๒	๕		๑๕
		ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๒ ม.๓/๓ อธิบายบทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศ						

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๕.๑ ม.๓/๑ ม.๓/๒ ส ๕.๒ ม.๓/๑ ม.๓/๓ ม.๓/๒ ม.๓/๒ ม.๓/๔	๔	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๓/๑ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ โดยเลือกใช้แผนที่เฉพาะเรื่องและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ส ๕.๑ ม.๓/๒ วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๑ สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๔ วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ที่ยั่งยืน	๔	๔	๑	๕	๗	๒๑
ส ๕.๑ ม.๓/๑ ม.๓/๒ ส ๕.๒ ม.๓/๑ ม.๓/๓ ม.๓/๓ ม.๓/๔	๕	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๑ ม.๓/๑ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ โดยเลือกใช้แผนที่เฉพาะเรื่องและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล ส ๕.๑ ม.๓/๒ วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๑ สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๕.๒ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ ส ๕.๒ ม.๓/๔ วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ที่ยั่งยืน	๕	๔	๒		๗	๑๘

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
ส ๕.๒ ม.๒/๕	๒	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๕.๒ ม.๒/๕ ระบุมาร่วมมือระหว่างประเทศที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๕	๓	๒		๘	๑๘
		รวม	๒๘	๒๑	๙	๒๐	๒๒	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ส ๒๓๑๐๔ ประวัติศาสตร์ ๖
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒
จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ และนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง แนวคิดเกี่ยวกับประเด็นต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์ การปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ ๕ การเปลี่ยนแปลงการปกครองในสมัย พ.ศ.๒๔๗๕ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่มีผลต่อมนุษยชาติ ในยุคปัจจุบัน สาเหตุและผลของการเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ และ ๒ ตลอดจนปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกตะวันตกถึงสมัยกลาง ศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความร่วมมือและความขัดแย้งในศตวรรษที่ ๒๐ และความพยายามในการขจัดปัญหาความขัดแย้ง โดยใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์ และการอภิปราย

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้อย่างมีเหตุผลตามแนวคิดที่หลากหลาย สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการใช้หลักฐานและการตีความที่แตกต่างจากอดีตที่มีผลต่อการวิเคราะห์เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส.๔.๒ ม.๓/๑, ม.๓/๒

ส.๔.๓ ม.๓/๓

รวมทั้งหมด ๓ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๔ วิชา ประวัติศาสตร์ ๖

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทย สมัยรัตนโกสินทร์	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๓/๓ วิเคราะห์ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทย สมัยรัตนโกสินทร์ และ อิทธิพลต่อการพัฒนาชาติ ไทย ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะ ชีวิต	ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ไทยสมัยรัตนโกสินทร์มี อิทธิพลต่อการพัฒนาชาติ ไทย ทำให้คนไทยเกิดความ ภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า และ ช่วยกันอนุรักษ์ไว้	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ ภูมิภาคของโลกกับ พัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๓/๑ อธิบายพัฒนาการ ทางสังคม เศรษฐกิจและ การเมือง ของภูมิภาคต่าง ๆ ใน โลกโดยสังเขป	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะชีวิต	ปัจจัยทางภูมิศาสตร์มี อิทธิพลต่อการพัฒนาการทาง สังคม เศรษฐกิจ และ การเมืองของภูมิภาค ต่าง ๆ ของโลก นอกจากนั้น อิทธิพลของอารยธรรม ตะวันตกยังมีผลสำคัญต่อ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์	๘
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ ความขัดแย้งและ ความร่วมมือของโลก ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ถึงปัจจุบัน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๓/๒	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะ ชีวิต	โลกในศตวรรษที่ ๒๐ มนุษย์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้น แต่ก็มี ความขัดแย้งกัน มากขึ้น ทำให้มนุษย์หา หนทางร่วมมือขจัดความ ขัดแย้งโดยการจัดตั้งองค์การ ความร่วมมือต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้มนุษย์ทุกคนบนโลก อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข	๖
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๔ ประวัติศาสตร์ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๔.๓ ม.๓/๓	๕	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๓ ม.๓/๓ วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย	๗	๗	๒	๑๐		๒๖
ส ๔.๒ ม.๓/๑	๖	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๓/๑ อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกโดยสังเขป	๖	๘	๓	๑๐	๑๕	๔๒
ส ๔.๒ ม.๓/๒	๗	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๓/๒ ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๖	๘	๓		๑๕	๓๒
รวม			๑๙	๒๓	๘	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๒๓๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๖

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๒๓๒๒๒ วิชา ด้านพุทธจริต ๖

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	STRONG : จิตพอเพียงด้าน พุทธจริต	๑. การดำเนินงาน บริษัทสร้างการดีโดยยึดหลัก STRONG : จิตพอเพียงด้านพุทธจริต S = Sufficient (พอเพียง) T = Transparent (โปร่งใส) R - Realise (ตื่นรู้) O = Onward (มุ่งไปข้างหน้า) N = Knowledge (ความรู้) G = Generosity (ความเอื้ออาทร)	๑๐
๒	พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม	๑. แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ๑.๑ ด้านสังคม ๑.๒ ด้านเศรษฐกิจ ๑.๓ ด้านการเมือง การปกครอง ๒. การพิจารณาความเป็นพลเมือง ๒.๑ ด้านคุณค่า ค่านิยม ๒.๒ ความรู้ ความเข้าใจ ๒.๓ ทักษะและพฤติกรรม ๓. การสร้างสำนึกพลเมืองต่อสังคมโลก	๑๐
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๒๓๒๒๒ วิชา ด้านพุทธจริต ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังที่	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๓	๓ - ๔	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๕	๕	๑	๑๕		๒๖
๔		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๖	๕	๒	๑๕		๒๘
๗		ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๖	๕	๒		๑๐	๒๓
๘		ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๕	๖	๒		๑๐	๒๓
		รวม	๒๒	๒๑	๗	๓๐	๒๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายวิชาพื้นฐาน

ส ๓๑๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๒ (พระพุทธศาสนา ๔)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ ลักษณะของสังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า พระพุทธ ศาสนามีทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากลและมีข้อปฏิบัติที่ยึดสายกลาง การพัฒนาศรัทธาและปัญญา ที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาศาสนา ข้อคิด และแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา (พระอัสสชิ พระกัศยปโคตรมีเถรี พระนาง มัลลิกา หมอชีวกโกมารภัจจ์) พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง (พระนาคเสน-พระยามิลินท์ สมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี) พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต สุชีพ ปุญญานุภาพ) ชาดก (เวสสันดรชาดก)

วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา พระรัตนตรัย หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ ประกอบด้วย ทุกข์ (ขั้น ๕) สมุทัย (หลักกรรม ในเรื่อง นิยาม ๕ และวิตก ๓) นิโรธ (ภาวนา ๔) มรรค (พระสัทธรรม ๓ ปัญญาวิมุตติธรรม ๔ พละ ๕ อุपाสมกรรม ๕) มงคล (สังเคราะห์บุตร สงเคราะห์ภรรยาหรือสามี สันโดษ) พุทธศาสนสุภาษิตในเรื่อง จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้ บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการขึ้น ๆ ลง ๆ คนที่ไม่ถูกนิยามไม่มีในโลก ฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่เป็นสุข การสังคายนาพระไตรปิฎก การปฏิบัติตนเป็น ชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม ศาสนพิธีเกี่ยวกับพิธีแสดง ตนเป็นพุทธมามกะ พิธีเวียนเทียน พิธีถวายสังฆทาน พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีทอดกฐิน พิธีบวช การ ทำบุญเลี้ยงพระในโอกาสต่าง ๆ หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญและเทศกาลสำคัญใน พระพุทธศาสนา การเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม การสวดมนต์ แปล แผ่เมตตา และบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัญญา การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการ (คิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา คิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน) การสัมมนาและเสนอแนวทางใน การธำรงรักษาพระพุทธศาสนาอันส่งผลถึงการพัฒนานคน พัฒนาชาติและโลก ประวัติของศาสนาของศาสนา อื่นและหลักคำสอนพื้นฐาน

โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการทางสังคม กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไป ปฏิบัติในการดำเนินชีวิต นำไปแก้ปัญหของตนเองและครอบครัว มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรัก ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มฐ. ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๔, ม.๔-๖/๕, ม.๔-๖/๑๒, ม.๔-๖/๑๔, ม.๔-๖/๑๕, ม.๔-๖/๑๗, ม.๔-๖/๑๘, ม.๔-๖/๒๐, ม.๔-๖/๑๓

มฐ. ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, ม.๔-๖/๔ ม.๔-๖/๕

รวมทั้งหมด ๑๖ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๓๑๑๐๒ วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๒ (พระพุทธศาสนา ๔)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๔๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์สังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า หรือสังคมสมัยของศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนาหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๕ วิเคราะห์การพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	สังคมชมพูทวีปในสมัยก่อนพระพุทธเจ้า ประกาศพระพุทธศาสนา มีคติความเชื่อทางศาสนาที่หลากหลาย ซึ่งแตกต่างกับพระพุทธศาสนาที่มีทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากลมีข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลางและเน้นการพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง	๓

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ พุทธประวัติ พระสาวก ศาสนิกชน ตัวอย่าง และชาดก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์พระพุทธรูปใน ฐานะเป็นมนุษย์ ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดใน การตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอน และการ เผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติ ศาสดาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๔ วิเคราะห์ข้อคิดและ แบบอย่างการดำเนิน ชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	ศึกษาพุทธประวัติของ พระพุทธรูป เรื่องราวของ พุทธสาวก สาวิก ศาสนิกชน ตัวอย่าง และ ชาดก เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง กับประวัติเจ้าชายสิทธัตถะ หรือองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้ทรง ออกผนวชด้วยความเพียร พยายามเพื่อแสวงหา หนทางแห่งการดับทุกข์ การบอกเล่าเป็นเรื่องราวที่ อธิบายถึงเหตุและผลของ การกระทำต่าง ๆ รวมถึง การบำเพ็ญบารมีของ พระโพธิสัตว์ก่อนเสวยชาติ สุดท้ายเป็นพระพุทธรูป ที่ให้ข้อคิดแก่ผู้ศึกษา เพื่อให้สามารถปรับใช้ใน ชีวิตของตนเองได้อย่าง เหมาะสม	๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมใน กรอบอริยสัจ ๔ หรือ หลักคำสอนของศาสนาที่ ตนนับถือ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	หลักธรรมทางพระ พุทธศาสนาในกรอบ อริยสัจ ๔ เป็นหลักสำคัญ ที่ผู้ปฏิบัติตามสามารถ ดำเนินชีวิตไปในทางที่ ถูกต้อง ดังนั้น พุทธศาสนิกชนพึงสำนึก ในคุณค่าของพระรัตนตรัย	๑๐
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พุทธศาสน- สุภาสิตและ พระไตรปิฎก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕ วิเคราะห์คุณค่าและ ความสำคัญ ของการสังคายนา พระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ ของศาสนาที่ตนนับถือ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔	พุทธศาสนสุภาสิตและ พระไตรปิฎก มีหลักธรรม สำคัญที่เป็นคติเตือนใจ บุคคลให้นำไปเป็นแนวทาง การปฏิบัติตนในทางที่ ถูกต้อง	๓

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	และการเผยแพร่ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ	ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต		
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑ ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ชาวพุทธที่ดีพึงปฏิบัติตนต่อพระภิกษุอย่างเหมาะสมทั้งกาย วาจา และใจ โดยรักษาศีล และปฏิบัติตนต่อสมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้างตามหลักทศ ๖	๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๒ ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรม ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๓ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และเทศกาลที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	พุทธศาสนิกชนทุกคนพึงปฏิบัติตนอย่างถูกต้องในศาสนพิธี พิธีกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามหลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๔

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ การบริหารจิตและการเจริญปัญญา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙ เห็นคุณค่า เชื่อมมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๐ สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจิต และเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	การสวดมนต์ แผ่เมตตา และการเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานและพัฒนา การเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ย่อมทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันเป็นไปในทางที่ถูกต้อง	๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ พระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและการพัฒนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ การเมืองและสันติภาพหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๕ สัมนาและเสนอแนะแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ อันส่งผลถึงการพัฒนาตน พัฒนาชาติและโลก	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	พระพุทธศาสนามีหลักสำคัญซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ ทำให้บุคคลมีชีวิตอยู่ด้วยความสงบสุขและความสุข เมื่อพบปัญหา ก็สามารถแก้ได้อย่างราบรื่น ดังนั้นทุกคนจึงควรมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการที่เหมาะสม	๔

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ พิเศษ ศาสนาสำคัญใน ประเทศไทย พระพุทธศาสนา กับการ แก้ปัญหาและ การพัฒนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๗ อธิบายประวัติศาสดา ของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การศึกษาประวัติ ศาสดา ของศาสนาสำคัญ ในประเทศไทย ย่อมทำให้ ได้ข้อคิดจากแนวทางการ ปฏิบัติของท่านมาเป็น แบบอย่าง ส่งผลต่อการอยู่ ร่วมกันในสังคมได้อย่าง ปกติสุข	๓
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๔๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๑๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๒ (พระพุทธศาสนา ๔)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๔๐ ชั่วโมง ๑.๐ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑ ม.๔-๖/๔ ม.๔-๖/๕	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า หรือสังคมสมัยของศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนาหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๕ วิเคราะห์การพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๒	๒	๑	๕		๑๐
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒ ม.๔-๖/๑๔	๒.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๔ วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	๒	๒	๒	๕		๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓	๓.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ	๒	๒	๒	๕		๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕ ม.๔-๖/๑๓	๔.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕ วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนา พระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ	๒	๒	๑	๕		๑๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค ๒๐	ปลาย ๓๐	รวม ๑๐๐
			K	P	A			
ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑ ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง	๒	๒	๒		๖	๑๒
ส ๑.๒ ม.๔-๖/๒ ม.๔-๖/๓ ม.๔-๖/๔	๒.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๒ ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรม ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๓ แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และเทศกาลที่สำคัญ ของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	๒	๒	๑		๖	๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙ ม.๔-๖/๒๐	๓.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙ เห็นคุณค่า เชื่อมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๐ สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจิต และเจริญปัญญาตามหลักสติปัญญา หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	๒	๒	๑		๖	๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๒ ม.๔-๖/๕	๔.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ การเมืองและสันติภาพหรือแนวคิด ของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๕ สัมมนาและเสนอแนะแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ อันส่งผลถึงการพัฒนาตน พัฒนาชาติ และโลก	๒	๒	๒		๖	๑๒

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๗	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๗ อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	๒	๒	๒		๖	๑๒
		รวม	๑๘	๑๘	๑๔	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๓๑๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๒

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๓๑๒๒๒ วิชา ด้านพุทธจริต ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	STRONG : จิตพอเพียงด้าน พุทธจริต	๑. การดำเนินงาน บริษัทสร้างการดีโดยยึดหลัก STRONG : จิตพอเพียงด้านพุทธจริต S = Sufficient (พอเพียง) T = Transparent (โปร่งใส) R - Realise (ตื่นรู้) O = Onward (มุ่งไปข้างหน้า) N = Knowledge (ความรู้) G = Generosity (ความเอื้ออาทร)	๑๐
๒	พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม	๑. แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ๑.๑ ด้านสังคม ๑.๒ ด้านเศรษฐกิจ ๑.๓ ด้านการเมือง การปกครอง ๒. การพิจารณาความเป็นพลเมือง ๒.๑ ด้านคุณค่า ค่านิยม ๒.๒ ความรู้ ความเข้าใจ ๒.๓ ทักษะและพฤติกรรม ๓. การสร้างสำนึกพลเมืองต่อสังคมโลก	๑๐
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๑๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังที่	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๓	๓ - ๔	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการ ทุจริต	๖	๕	๒	๑๕		๒๘
๔		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๕	๖	๑	๑๕		๒๗
๕		ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๖	๖	๑		๑๐	๒๓
๖		ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๕	๕	๒		๑๐	๒๑
		รวม	๒๒	๒๒	๖	๓๐	๒๐	๕๙

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายวิชาพื้นฐาน

ส ๓๒๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๔ (พระพุทธศาสนา ๕)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ การฝึกฝนและพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา (พระอนุรุทธเถระ พระองคุลิมาลเถระ พระธัมมทินนาเถรี จิตตคหบดี) ศาสนิกชนตัวอย่าง (สมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)) ชาดก (มโหสถชาดก)

วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา พระรัตนตรัย หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ ประกอบด้วย ทุกข์ (ชั้น ๕-โลกธรรม ๘) สมุทัย (กรรมนิยาม-กรรม ๑๒ มิจฉาวณิชา ๕) นิโรธ (วิมุตติ ๕) มรรค (อปริหานิยธรรม ๗ ปาปณิกรรม ๓ ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม ๔ โภคอาทิยะ ๕ อริยวัฑฒิ ๕ มงคล ๓๘ (อุกโลกธรรมจิตไม่หวั่น จิตไม่เศร้าโศก จิตไม่มัวหมอง จิตเกษม) พุทธศาสนสุภาษิต (คนขยันเอาการเอางาน กระทำเหมาะสม ย่อมหาทรัพย์ได้ เกิดเป็นคนควรจะพยายามจนกว่าจะประสบความสำเร็จ ความสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง การเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก) การสังคายนาพระไตรปิฎก ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสมาชิกในครอบครัวและสังคม ปฏิบัติตนตามศาสนพิธี พิธีกรรมของพระพุทธศาสนา (พิธีบรรพชาอุปสมบท บุญพิธี ทานพิธี กุศลพิธี) สวดมนต์แปลและแผ่เมตตา และบริหารจิตและเจริญปัญญาภาวนาตามหลักสติปัฏฐาน การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ วิธีคิดแบบวิภาษวาท การสัมมนาและเสนอแนวทางในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา และศาสนาที่ตนนับถือ อันส่งผลถึงการพัฒนาดน พัฒนาชาติ และโลก หลักธรรมทางศาสนาในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต นำไปแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองและครอบครัว มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

- มฐ. ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๖, ม.๔-๖/๗, ม.๔-๖/๘, ม.๔-๖/๑๔, ม.๔-๖/๑๕, ม.๔-๖/๑๗, ม.๔-๖/๑๙, ม.๔-๖/๒๐, ม.๔-๖/๒๒, ม.๔-๖/๑๓, ม.๔-๖/๒๑
- มฐ. ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๔, ม.๔-๖/๕

รวมทั้งหมด ๑๖ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๔ (พระพุทธศาสนา ๕)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๔๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๖ วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตย ในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิด ของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๗ วิเคราะห์หลักการของ พระพุทธศาสนากับหลัก วิทยาศาสตร์ หรือ แนวคิดของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๘ วิเคราะห์การฝึกฝนและ พัฒนาตนเองการ พึ่งตนเอง และการมุ่ง อิสรภาพใน พระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ ตนนับถือตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	พระพุทธศาสนามี ลักษณะเป็นประชาธิปไตย ในหมู่สงฆ์ หลักการของ พระพุทธศาสนามีทั้งความ สอดคล้องและความต่าง ต่าง กับหลักวิทยาศาสตร์ โดยมีวิธีการคิดสอดคล้อง กับวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์ พระพุทธ ศาสนามี ความสำคัญต่อ การฝึกฝนและพัฒนา ตนเอง การพึ่งตนเอง และ มุ่งอิสรภาพ	๔

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ พุทธประวัติ พระสาวก ศาสนิกชน ตัวอย่าง และชาดก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๔ วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	พระพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การศึกษาพุทธประวัติ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา ศาสนิกชน ตัวอย่าง ชาดก ย่อมทำให้ได้ข้อคิดเพื่อนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในกรอบอริยสัจ ๔ เป็นหลักสำคัญที่ผู้ปฏิบัติตามย่อมดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง ส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สุขและการอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์	๑๐
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พุทธศาสน- สุภาจิตและ พระไตรปิฎก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕ วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔	การสังคายนาพระ ไตรปิฎกมีคุณค่าและความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นอกจากนั้น พุทธศาสน- สุภาจิตยังมีข้อคิดซึ่งเป็น	๓

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	และการเผยแพร่ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ	ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	คติเตือนใจบุคคลให้ปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้อง	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑ ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ชาวพุทธที่ดีพึงศึกษาความเข้าใจในกิจและบทบาทหน้าที่ของพระภิกษุ ปฏิบัติตนต่อพระภิกษุอย่างเหมาะสมเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม ปฏิบัติตนตามหลักปฏิสันถาร ๒	๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๐ สวดมนต์ แผ่เมตตาและบริหารจัดการ และเจริญปัญญาตามหลักสติ ปัญญา หรือตาแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๒ ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และเทศกาลที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	พุทธศาสนิกชนทุกคนพึงปฏิบัติตนตามหลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เข้าร่วมศาสนพิธี พิธีกรรม สวดมนต์อย่างถูกต้อง	๔

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ตัวชี้วัดปลายทาง -			
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๗ การบริหารจิต และการเจริญ ปัญญา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙ เห็นคุณค่า เชื้อมั่น และ มุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วย การพัฒนาจิตและ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธี คิดแบบโยนิโสมนสิการ หรือการพัฒนาจิตตาม แนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๐ สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจิต และเจริญ ปัญญาตามหลักสติ ปัญญา หรือตามแนวทาง ของศาสนาที่ตนนับถือ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การสวดมนต์แผ่ แผ่เมตตา การบริหารจิต ตามหลักสติปัญญา การ เจริญปัญญาด้วยการคิด แบบแยกแยะ ส่วนประกอบ การคิดแบบ วิภาษวาท ย่อมทำให้การ ดำเนินชีวิตเป็นไปในทางที่ ถูกต้อง	๔
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๘ พระพุทธศาสนา กับการ แก้ปัญหาและ การพัฒนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๒ วิเคราะห์ความสำคัญ ของพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับการศึกษาที่ สมบูรณ์ การเมืองและ สันติภาพหรือแนวคิด ของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๕ สัมมนาและเสนอแนะ แนวทางในการธำรง รักษาศาสนาที่ตนนับถือ อันส่งผลถึงการ พัฒนาตน พัฒนาชาติ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถ ในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	พระพุทธศาสนามี หลักธรรมคำสอนที่มีความ สำคัญต่อการนำไปใช้ใน การแก้ปัญหาและพัฒนา สังคม ซึ่งบุคคลควรมีส่วน ร่วมในการธำรงรักษา ปกป้อง ค้ำครอง พระพุทธศาสนา	๓

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	และโลก			
หน่วยการเรียนรู้พิเศษ ศาสนาสำคัญในประเทศไทย พระพุทธศาสนา กับการแก้ปัญหาและการพัฒนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๗ อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๑ วิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของศาสนาอื่น ๆ และชักชวนส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคลอื่นเห็นความสำคัญของการทำความดีต่อกัน	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกศาสนานั้น มีความสอดคล้องกัน ศาสนิกชนทุกคนพึงร่วมมือกันและสนับสนุนให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของการทำความดีต่อกัน	๒
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๔๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๒ (พระพุทธศาสนา ๕)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๔๐ ชั่วโมง ๑.๐

หน่วยกิตสัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๑.๑ ม. ๔-๖/๖ ม.๔-๖/๗ ม.๔-๖/๘	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๖ วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตย ในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิด ของศาสนาที่ ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๗ วิเคราะห์หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ หรือแนวคิดของ ศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๘ วิเคราะห์การฝึกฝนและพัฒนาตนเองการพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพใน พระพุทธศาสนาหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๒	๒	๑	๕		๑๐
ส ๑.๑ ม. ๔-๖/๒ ม.๔-๖/๑๔	๒.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การ ก่อตั้ง วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ ที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๔ วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	๒	๒	๒	๕		๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓	๓.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ	๒	๒	๒	๕		๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕ ม.๔-๖/๑๓	๔.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕ วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนา พระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของ ศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนา ที่ตนนับถือ	๒	๒	๑	๕		๑๐

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค ๒๐	ปลาย ๓๐	รวม ๑๐๐
			K	P	A			
ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑	๕.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑ ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง	๒	๒	๒		๖	๑๒
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๐ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๒ ม.๔-๖/๔	๖.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๐ สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจิต และเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน หรือตาแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๒ ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และเทศกาลที่สำคัญ ของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	๒	๒	๑		๖	๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙ ม.๔-๖/๒๐	๗.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙ เห็นคุณค่า เชื่อมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาศาสตร์เรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๐ สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจิต และเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน หรือตาแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	๒	๒	๑		๖	๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๒ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๕	๘.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ การเมืองและสันติภาพหรือแนวคิด ของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๕ สัมนาและเสนอแนะแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ อันส่งผลถึงการพัฒนาดน พัฒนาชาติ และโลก	๒	๒	๒		๖	๑๒

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๗ ม.๔-๖/๒๑	๙.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๗ อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๑ วิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของศาสนาอื่น ๆ และชักชวน ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคลอื่นเห็นความสำคัญของการทำความดีต่อกัน	๒	๒	๒		๖	๑๒
		รวม	๑๘	๑๘	๑๔	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ส ๓๒๑๐๔ ประวัติศาสตร์สากล
เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาพื้นฐาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒
จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ คุณค่าและประโยชน์ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาศาสตร์สาขาสากล อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริส-ยูเฟรทีส ไนล์ หวงเหอสินธุ อารยธรรมกรีก และอารยธรรมโรมัน การติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน การขยายการล่าอาณานิคมของประเทศในยุโรปไปยังทวีปอเมริกา แอฟริกา และเอเชีย และผลกระทบความร่วมมือและความขัดแย้งของมนุษยชาติในโลก สถานการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑

ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักในความสำคัญของการศึกษาศาสตร์สาขาสากลและเหตุการณ์สำคัญในโลกปัจจุบัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความรับผิดชอบ

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มฐ. ส ๔.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒

มฐ. ส ๔.๒ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๓, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๔

รวมทั้งหมด ๖ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๔ ประวัติศาสตร์สากล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๔๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์สากล	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๑ ม.๔-๖/๑ ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ที่มีปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์สากล ทำให้ได้ข้อมูลที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ	๔

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์สากล	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๑ ม.๔-๖/๒ สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ใช้ในการศึกษาเรื่องราวในอดีตของสังคมมนุษย์ โดยอาศัยหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนควรเรียนรู้เพื่อฝึกฝนทักษะการสืบค้นทั้งทักษะในการตรวจสอบประเมินค่าข้อมูล ทักษะในการคิดวิเคราะห์บนพื้นฐานข้อเท็จจริง ทักษะในการแยกแยะข้อเท็จจริงและทักษะในการเขียนความเรียงการนำเสนออย่างมีเหตุผล รวมทั้งใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ อารยธรรมของโลกยุคโบราณ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๒ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตก ที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	โลกตะวันออกกับโลกตะวันตกมีการติดต่อกันมาเป็นเวลานาน ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ การทูต สงคราม และการเผยแผ่ศาสนา การติดต่อกันทำให้มีการแลกเปลี่ยนทางอารยธรรม เส้นทางการติดต่อระยะแรก คือ ทางบก ซึ่งต่อมารู้จักในชื่อเส้นทางสายไหม ต่อมาเมื่อมีการสำรวจทางทะเล ทำให้เส้นทางทางทะเลเป็นที่รู้จักในชื่อเส้นทางเครื่องเทศ	๑๒

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๒ ม.๔-๖/๓ วิเคราะห์ผลกระทบของการขยายอิทธิพลของประเทศในยุโรปไปยังทวีปอเมริกา แอฟริกา และเอเชีย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	เหตุการณ์สำคัญในโลกตะวันตกและตะวันออก การขยายและการล่าอาณานิคมของประเทศในยุโรป ไปยังทวีปอเมริกา แอฟริกา และเอเชียส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน	๑๒
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ สถานการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	สถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบันมีปัญหาทั้งทางด้านการเมือง การขาดแคลนทรัพยากร การก่อการร้าย และการต่อต้านการก่อการร้าย ความขัดแย้งทางศาสนา ส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์	๖

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๔ ประวัติศาสตร์สากล

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๔๐ ชั่วโมง ๑.๐ หน่วยกิตสัดส่วน

คะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
ส ๔.๑ ม.๔-๖/๑	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๑ ม.๔-๖/๑ ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ	๓	๒	๒	๖		๑๓
ส ๔.๑ ม.๔-๖/๒	๒.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๑ ม.๔-๖/๒ สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	๔	๔	๒	๗		๑๗
ส ๔.๒ ม.๔-๖/๑	๓.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๒ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก	๒	๔	๑	๗	๑๐	๒๔
ส ๔.๒ ม.๔-๖/๓ ม.๔-๖/๒	๔.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๔.๒ ม.๔-๖/๓ วิเคราะห์ผลกระทบของการขยายอิทธิพลของประเทศในยุโรปไปยังทวีปอเมริกา แอฟริกาและเอเชีย ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน	๓	๓	๑		๑๐	๑๗
ส ๔.๒ ม.๔-๖/๔	๕.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๔.๒ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑	๒	๔	๑		๑๐	๑๗
รวม			๑๔	๑๗	๗	๒๐	๓๐	๔๘

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๓๒๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๔

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๓๒๒๒๒ วิชา ด้านพุทธจริต ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	STRONG : จิตพอเพียงต้าน ทุจริต	๑. การดำเนินงาน บริษัทสร้างการดีโดยยึดหลัก STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต S = Sufficient (พอเพียง) T = Transparent (โปร่งใส) R - Realise (ตื่นรู้) O = Onward (มุ่งไปข้างหน้า) N = Knowledge (ความรู้) G = Generosity (ความเอื้ออาทร)	๑๐
๒	พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม	๑. แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ๑.๑ ด้านสังคม ๑.๒ ด้านเศรษฐกิจ ๑.๓ ด้านการเมือง การปกครอง ๒. การพิจารณาความเป็นพลเมือง ๒.๑ ด้านคุณค่า ค่านิยม ๒.๒ ความรู้ ความเข้าใจ ๒.๓ ทักษะและพฤติกรรม ๓. การสร้างสำนึกพลเมืองต่อสังคมโลก	๑๐
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๒๒๒๒ วิชา ด้านพุทธศ ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังที่	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๓	๓ - ๔	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๖	๕	๒	๑๕		๒๘
๔		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๕	๖	๑	๑๕		๒๗
๗		ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๖	๖	๑		๑๐	๒๓
๘		ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๕	๕	๒		๑๐	๒๑
		รวม	๒๒	๒๒	๖	๓๐	๒๐	๕๙

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายวิชาพื้นฐาน

ส ๓๓๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๖ (พระพุทธศาสนา ๖)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒

เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง (๒ ชั่วโมง/สัปดาห์)

จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ พระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัย กับวิธีการแก้ปัญหา พระพุทธศาสนาสอนการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพแก่บุคคล สังคม และโลก พระพุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาศาสนา เป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่าง สูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา (พระอานนท์ พระปณณาสกเถรี นางจุฬาลมลาการ) ศาสนิกชนตัวอย่าง (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระโศภณมหาราช (ชา สุภทโท) สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) ท่านอนาคาริก ธรรมปาละ) ชาตก (มหาชนกชาตก)

วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา พระรัตนตรัย หลักธรรมในกรอบ อริยสัจ ๔ ประกอบด้วย ทุกข์ (จิต-เจตสิก) สมุทัย (ปฏิจจสมุปบาท นิเวศ ๕ อุปาทาน ๔) นิโรธ (นิพพาน) มรรค (อริยสัจ ๓ สาราณียธรรม ๖ ทศพิธราชธรรม ๑๐ วิปัสสนาญาณ ๘ มงคล ๓๘ (ความเพียรเพิกเลิกละ ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ บรรลุนิพพาน) พุทธศาสนสุภาษิต (พระราชาเป็นประมุข ของประชาชน สติเป็นเครื่องตื่นในโลก สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง) คุณค่าและ ความสำคัญของพระไตรปิฎก ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง ปฏิบัติ ตนเป็นพุทธมามกะ ปฏิบัติตนตามศาสนพิธี พิธีกรรม วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัน สำคัญทางพระพุทธศาสนา สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจัดการและเจริญปัญญาตามหลักสติปัญญาฐาน พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ๑๐ วิธี สัมมนาและเสนอแนวทางธำรงรักษาศาสนาที่ตน นับถืออันส่งผลถึงการพัฒนาดิน พัฒนาชาติ และโลก

โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญ สถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต นำไปแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่ อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่าง สันติสุข

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

- มฐ. ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๙, ม.๔-๖/๑๐, ม.๔-๖/๑๔, ม.๔-๖/๑๕, ม.๔-๖/๑๘,
ม.๔-๖/๑๙, ม.๔-๖/๒๐, ม.๔-๖/๒๒, ม.๔-๖/๑๓
- มฐ. ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, ม.๔-๖/๔

รวมทั้งหมด ๑๔ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ๓๓๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๖ (พระพุทธศาสนา ๖)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๔๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๗๐ : ๓๐

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ ประวัติและ ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๙ วิเคราะห์พระพุทธ- ศาสนา ว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา ซึ่งเน้นความ สัมพันธ์ของ เหตุปัจจัย กับวิธีการ แก้ปัญหา หรือแนวคิด ของศาสนา ที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๐ วิเคราะห์พระพุทธ- ศาสนา ในการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพ บุคคล สังคมและโลก หรือ แนวคิดของศาสนาที่ตนนับ ถือตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะชีวิต	พระพุทธศาสนาเป็น ศาสตร์แห่งการศึกษาที่เน้น ความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยกับ วิธีการแก้ปัญหา เพื่อการ พัฒนาตนได้ถูกต้อง พระพุทธศาสนาสอนไม่ให้ ประมาท มุ่งประโยชน์ และสันติภาพแก่บุคคล สังคม และโลก	๕

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ พุทธประวัติ พระสาวก ศาสนิกชน ตัวอย่าง และชาดก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอนและการ เผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๔ วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดกเรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	พระพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ตรัสรู้ได้ด้วยตนเอง ทรงก่อตั้งและเผยแผ่พระพุทธศาสนา และมีวิธีการสอนหลากหลายวิธี การศึกษาประวัติสาวกชาดก และศาสนิกชนตัวอย่าง ทำให้ได้แบบอย่างและข้อคิดที่ดี เพื่อการดำเนินชีวิต	๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง - ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค เป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์หรือหมดปัญหา เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีงาม	๘
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พุทธศาสนา- สุภาชิต คำศัพท์ ทางพระพุทธ- ศาสนาและ พระไตรปิฎก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕ วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอน	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ที่บันทึกหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา พระไตรปิฎกมีการสังคายนา สืบทอดกันมาหลายครั้ง จึงเป็นคัมภีร์ที่เชื่อถือได้อีกทั้งยังมีพุทธศาสนสุภาชิตปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้ที่ศึกษาและปฏิบัติตามสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ดี	๓

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ของศาสนา ที่ตนนับถือ			
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ หน้าที่ชาวพุทธ และมารยาทชาวพุทธ	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑ ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี ต่อสาวก สมาชิกใน ครอบครัวและคนรอบข้าง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๓ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชน ของศาสนาที่ตนนับถือ ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ชาวพุทธทุกคนพึงปฏิบัติ ตนเป็นศาสนิกชน ที่ดีต่อ สาวก สมาชิกในครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก แสดงตนเป็นพุทธมามกะ เป็น การยอมรับว่าตนเป็นชาวพุทธ มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง	๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ วันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา และศาสนพิธี	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๒ ปฏิบัติตนถูกต้องตาม ศาสนพิธี พิธีกรรม ตามหลักศาสนาที่ตน นับถือ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์หลักธรรม คตินิยมที่เกี่ยวข้องกับวัน สำคัญทางศาสนา และ เทศกาลที่สำคัญ ของศาสนา ที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ ถูกต้อง ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	ปฏิบัติตนตามศาสนพิธี พิธีกรรม หลักธรรมที่ เกี่ยวเนื่องในวันสำคัญ และ เทศกาลสำคัญของ พระพุทธศาสนา ย่อมทำให้เกิด ความสุขสงบและเข้าถึงพระ รัตนตรัย	๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ การบริหารจิตและ การเจริญปัญญา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙ เห็นคุณค่า เชื่อมั่น และ มุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการ พัฒนาจิตและพัฒนาการ เรียนรู้ด้วยวิถีคิดแบบโยนิโส มนสิการหรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๐ สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจิต และเจริญ ปัญญาตามหลักสติ	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	การสวดมนต์ แผ่ เมตตา การบริหารจัดการตามหลัก สติปัญญาอย่างสม่ำเสมอ และ การใช้วิถีคิดแบบโยนิโส มนสิการ ย่อมส่งผลต่อ การพัฒนาจิตและการคิดอย่าง ถูกต้องและยังส่งผลต่อการ พัฒนาคุณภาพชีวิตไปในทางที่ ดีงาม	๔

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ปฏิฐาน หรือตาแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตัวชี้วัดปลายทาง -			
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ พระพุทธศาสนา กับการแก้ปัญหา และการพัฒนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๒ เสนอแนวทางการจัด กิจกรรมความร่วมมือของทุก ศาสนาในการแก้ปัญหาและ พัฒนาสังคม ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะชีวิต	การจัดกิจกรรมศาสน สัมพันธ์มีความสำคัญต่อการ แก้ปัญหาในแต่ละสังคมและ พัฒนาสังคม ให้ดีขึ้น	๓
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙ หลักธรรมทาง ศาสนากับการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติ สุข	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๘ ตระหนักในคุณค่าและ ความสำคัญของค่านิยม จริยธรรมที่เป็ตัวกำหนด ความเชื่อและพฤติกรรมที่ แตกต่างกันของศาสนิกชน ศาสนาต่าง ๆ เพื่อจัดความ ขัดแย้งและอยู่ร่วมกันใน สังคมอย่างสันติสุข ตัวชี้วัดปลายทาง -	๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถใน การสื่อสาร ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถใน การคิด ๓) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถใน การใช้ทักษะชีวิต	ค่านิยมและจริยธรรมเป็น สิ่งเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของ ทุกศาสนา ซึ่งมีความเชื่อ เป็นของตนเอง มีผลต่อการ ร่วมมือกันในการจัดความ ขัดแย้งเพื่ออยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข	๓
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)				๖๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๓๑๐๒ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๖ (พระพุทธศาสนา ๖)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๔๐ ชั่วโมง ๑.๐ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๗๐ : ๓๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A	๒๐	๓๐	๑๐๐
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๙ ม.๔-๖/๑๐	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๙ วิเคราะห์พระพุทธ- ศาสนาว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัย กับวิธีการแก้ปัญหา หรือแนวคิดของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๐ วิเคราะห์พระพุทธ- ศาสนาในการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพบุคคล สังคมและโลก หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๒	๒	๑	๕		๑๐
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒ ม.๔-๖/๑๔	๒.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๔ วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	๒	๒	๒	๕		๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓	๓.	ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือ หลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ	๒	๒	๒	๕		๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕ ม.๔-๖/๑๓	๔.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕ วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนา พระไตรปิฎก หรือ คัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓ วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ	๒	๒	๑	๕		๑๐

ตัวชี้วัดที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค ๒๐	ปลาย ๓๐	รวม ๑๐๐
			K	P	A			
ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑ ม.๔-๖/๓	๑.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑ ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๓ แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	๒	๒	๒		๖	๑๒
ส ๑.๒ ม.๔-๖/๒ ม.๔-๖/๔	๒.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๒ ม.๔-๖/๒ ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๒ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และเทศกาลที่สำคัญ ของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	๒	๒	๑		๖	๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙ ม.๔-๖/๒๐	๓.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙ เห็นคุณค่า เชื่อมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๐ สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจิต และเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	๒	๒	๑		๖	๑๑
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๒	๔.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๒ เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมความร่วมมือของทุกศาสนาในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม	๒	๒	๒		๖	๑๒
ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๘	๕.	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๘ ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของค่านิยม จริยธรรมที่เปี่ยมคุณค่า กำหนดความเชื่อและพฤติกรรมที่แตกต่างกันของศาสนิกชนศาสนาต่าง ๆ เพื่อขจัดความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข	๒	๒	๒		๖	๑๒
รวม			๑๘	๑๘	๑๔	๒๐	๓๐	๑๐๐

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ส ๓๓๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๖

เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง (๑ ชั่วโมง/สัปดาห์)

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะการฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปรายการสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๔. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๕. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
๗. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๘. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๙. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๙ ผลการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส ๓๓๒๒๒ วิชา ด้านพุทธจริต ๖

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างปีการศึกษา : ปลายปี = ๘๐ : ๒๐

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
๑	STRONG : จิตพอเพียงด้าน พุทธจริต	๑. การดำเนินงาน บริษัทสร้างการดีโดยยึดหลัก STRONG : จิตพอเพียงด้านพุทธจริต S = Sufficient (พอเพียง) T = Transparent (โปร่งใส) R - Realise (ตื่นรู้) O = Onward (มุ่งไปข้างหน้า) N = Knowledge (ความรู้) G = Generosity (ความเอื้ออาทร)	๑๐
๒	พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม	๑. แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ๑.๑ ด้านสังคม ๑.๒ ด้านเศรษฐกิจ ๑.๓ ด้านการเมือง การปกครอง ๒. การพิจารณาความเป็นพลเมือง ๒.๑ ด้านคุณค่า ค่านิยม ๒.๒ ความรู้ ความเข้าใจ ๒.๓ ทักษะและพฤติกรรม ๓. การสร้างสำนึกพลเมืองต่อสังคมโลก	๑๐
รวมตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)			๒๐

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รหัสวิชา ส ๓๓๒๒๒ วิชา ด้านทุจริต ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒

จำนวน เวลา ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

สัดส่วนคะแนน ระหว่างภาค/ปลายภาค ๘๐ : ๒๐

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังที่	หน่วยการ เรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คะแนน ระหว่างภาค ๕๐ คะแนน			กลางภาค	ปลาย	รวม
			K	P	A			
๓	๓ - ๔	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการ ทุจริต	๖	๕	๒	๑๕		๒๘
๔		มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๕	๖	๑	๑๕		๒๗
๕		ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๖	๖	๑		๑๐	๒๓
๖		ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๕	๕	๒		๑๐	๒๑
		รวม	๒๒	๒๒	๖	๓๐	๒๐	๙๙

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้จัดทำสื่อและจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ตามหลักการและนโยบายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน การจัดทำสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้ได้อย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการ ดังนี้

๑. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

๒. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

๓. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

๔. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

๕. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

๖. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษาควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหามีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๑. อัตราส่วนคะแนน (ระดับประถมศึกษา)

คะแนนระหว่างปีการศึกษา : สอบปลายปีการศึกษา = ๗๐ : ๓๐

[illegible]

๒. อัตราส่วนคะแนน (ระดับมัธยมศึกษา)

คะแนนระหว่างภาคเรียน : สอบปลายภาคเรียน = ๗๐ : ๓๐

รายการวัด	คะแนน
➤ ระหว่างภาค มีการวัดและประเมินผล ดังนี้	(๗๐)
3. คะแนนระหว่างปีการศึกษา	๖๐
3.1 วัดโดยใช้แบบทดสอบ	
3.2 วัดทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ (เลือกวัดตามแผนการจัดการเรียนรู้)	
3.2.1 ภาระงานที่มอบหมาย	
- การทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะ	
- กิจกรรมโครงงาน	
- การศึกษาค้นคว้าทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	
- การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	
3.2.2 แฟ้มสะสมงานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	
3.2.3 ชิ้นงานทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	
3.2.4 ทักษะกระบวนการทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	
3.3 วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเจตคติที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	
- มีวินัย รับผิดชอบ	
- ใฝ่เรียนรู้	
- มุ่งมั่นในการทำงาน	
- มีจิตสาธารณะ	
4. คะแนนสอบกลางปีการศึกษา มีการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบ	๑๐
➤ คะแนนสอบปลายปีการศึกษา มีการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบ	(๓๐)
รวมทั้งภาคเรียน	๑๐๐

๓. เกณฑ์การวัดผลประเมินผล

๑. การวัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบ

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละแบบทดสอบ ดังนี้

- ๑.๑ เกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบแบบเลือกตอบ พิจารณาจากความถูกต้องของการเลือกตอบ
ตอบถูกให้ ๑ คะแนน ตอบผิดให้ ๐ คะแนน
- ๑.๒ เกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบแบบถูกผิด พิจารณาจากความถูกต้องของคำตอบ
ตอบถูกให้ ๑ คะแนน ตอบผิดให้ ๐ คะแนน
- ๑.๓ เกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบแบบจับคู่ พิจารณาจากความถูกต้องของการจับคู่
จับคู่ถูกให้ ๑ คะแนน จับคู่ผิดให้ ๐ คะแนน
- ๑.๔ เกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบแบบเปรียบเทียบ พิจารณาจากความถูกต้องของการเปรียบเทียบ
เปรียบเทียบถูกให้ ๑ คะแนน เปรียบเทียบผิดให้ ๐ คะแนน
- ๑.๕ เกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบแบบเติมคำ พิจารณาจากความถูกต้องของคำตอบ
ตอบถูกให้ ๑ คะแนน ตอบผิดให้ ๐ คะแนน
- ๑.๖ เกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบแบบเขียนตอบ พิจารณาจากคำตอบในภาพรวมทั้งหมด
โดยกำหนดระดับคะแนนเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
๔	ตอบได้ถูกต้อง และสามารถอธิบายเหตุผลได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งแสดงแนวคิดเชิงเปรียบเทียบ
๓	ตอบได้ถูกต้อง และสามารถอธิบายเหตุผลได้อย่างชัดเจน
๒	ตอบได้ถูกต้อง และสามารถอธิบายเหตุผลได้เป็นบางส่วน แต่ยังไม่อย่างชัดเจน
๑	ตอบได้ถูกต้อง แต่ไม่สามารถอธิบายเหตุผลได้
๐	ตอบได้ถูกต้อง และไม่สามารถอธิบายเหตุผลได้

๑.๗ เกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบแบบต่อเนื่อง

๑.๗.๑ เกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบแบบต่อเนื่องที่กำหนดสถานการณ์ พิจารณาจากความถูกต้องของคำตอบ
คำตอบถูกให้ ๑ คะแนน ตอบผิดให้ ๐ คะแนน

๑.๗.๒ เกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบแบบต่อเนื่องสองขั้นตอน โดยกำหนดระดับคะแนนเป็น ๓ ระดับ
ดังนี้

ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
๒	เลือกคำตอบและบอกเหตุผลประกอบถูกต้อง
๑	เลือกคำตอบถูกต้อง แต่บอกเหตุผลประกอบไม่ถูกต้อง หรือ เลือกคำตอบไม่ถูกต้อง แต่บอกเหตุผลประกอบได้สอดคล้องกับคำตอบที่เลือก
๐	เลือกคำตอบและบอกเหตุผลประกอบไม่ถูกต้อง

๑.๘ เกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบแบบแสดงวิธีทำ โดยกำหนดระดับคะแนนเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
๔	คำตอบถูกต้องและแสดงวิธีทำที่มีประสิทธิภาพโดยแสดงถึงการคิดอย่างเป็นระบบและการคิดวิเคราะห์
๓	คำตอบถูกต้องและแสดงวิธีทำถูกต้องสมบูรณ์
๒	คำตอบถูกต้อง แต่แสดงวิธีทำถูกต้อง
๑	คำตอบถูกต้อง มีการแสดงแสดงวิธีทำ แต่ยังไม่สมบูรณ์
๐	คำตอบไม่ถูกต้อง และแสดงวิธีทำไม่ถูกต้อง

๒. การวัดและประเมินผลด้านทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ

๒.๑ ภาระงานที่มอบหมาย ดังนี้

- ใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะ

กำหนดเกณฑ์การประเมินผลของการทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะ เป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
๔ (ดีมาก)	- ทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะครบถ้วนและเสร็จตามกำหนดเวลา - ทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะได้ถูกต้อง - แสดงลำดับขั้นตอนของการทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะชัดเจนเหมาะสม
๓ (ดี)	- ทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะครบถ้วนและเสร็จตามกำหนดเวลา - ทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะได้ถูกต้อง - สลับขั้นตอนของการทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะ หรือไม่ระบุขั้นตอนของการทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะ
๒ (พอใช้)	- ทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะครบถ้วน แต่เสร็จหลังกำหนดเวลาเล็กน้อย - ทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะข้อไม่ถูกต้อง - สลับขั้นตอนของการทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะ หรือไม่ระบุขั้นตอนของการทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะ
๑ (ต้องปรับปรุง)	- ทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะไม่ครบถ้วน หรือไม่เสร็จตามกำหนดเวลาเล็กน้อย - ทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะไม่ถูกต้อง - แสดงลำดับขั้นตอนของการทำใบงาน/แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะไม่สัมพันธ์กับโจทย์ หรือไม่แสดงลำดับขั้นตอน

- การประเมินผลการศึกษาค้นคว้าทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๑) กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการศึกษาค้นคว้าทางคณิตศาสตร์ด้านทฤษฎี เป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์กาพิจารณา
๔ (ดีมาก)	- การวางแผนชัดเจนและทำงานเป็นระบบ - แสดงข้อมูลที่ละเอียดชัดเจน - แสดงความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชาได้ชัดเจน - ลงข้อสรุปที่ถูกต้องชัดเจน - นำเสนอผลงานอย่างเหมาะสม
๓ (ดี)	- การวางแผนชัดเจน - แสดงข้อมูลที่ละเอียดชัดเจน - แสดงความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชาได้ชัดเจน - ลงข้อสรุปที่ถูกต้องชัดเจน - นำเสนอผลงานได้ยังไม่ชัดเจน
๒ (พอใช้)	- การวางแผนไม่ชัดเจน - แสดงข้อมูลบางส่วนผิดพลาด - แสดงความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชาได้ไม่ชัดเจน - ลงข้อสรุปบางส่วนผิดพลาด - นำเสนอผลงานได้ไม่ชัดเจน
๑ (ต้องปรับปรุง)	- การวางแผนไม่ชัดเจน - แสดงข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง - แสดงความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชาได้ไม่ชัดเจน - ลงข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง - นำเสนอผลงานได้ไม่ถูกต้อง

๒) กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการศึกษาค้นคว้าทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีผลงานเป็น
สิ่งประดิษฐ์ เป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
๔ (ดีมาก)	- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และแปลกใหม่ - แก้ปัญหาและตอบสนองตามความต้องการ - วางแผนการสร้างโดยใช้เทคนิคระดับสูงและมีคุณภาพ พร้อมทั้งแสดงรายละเอียดของชิ้นงานในแต่ละส่วนชัดเจนสมบูรณ์ - เลือกและใช้เครื่องมือวัดพร้อมระบุหน่วยวัดได้เหมาะสม - ดึงดูดความสนใจและมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด ตลอดจนปลอดภัย ประหยัด แข็งแรงและน่าเชื่อถือ - ใช้งานได้ตามความคาดหวัง - สร้างและเก็บรักษาง่าย - คู่มือแนะนำการใช้มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย
๓ (ดี)	- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และแปลกใหม่ - แก้ปัญหาและตอบสนองตามความต้องการ - วางแผนการสร้างและแสดงรายละเอียดของแต่ละส่วนชัดเจน - เลือกและใช้เครื่องมือวัดพร้อมระบุหน่วยวัดได้เหมาะสม - ดึงดูดความสนใจ - ใช้งานได้ตามความคาดหวัง - สร้างและเก็บรักษาง่าย
๒ (พอใช้)	- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - แก้ไขปัญหาและตอบสนองตามความต้องการ - วางแผนการสร้างและแสดงรายละเอียดของแต่ละส่วนได้ชัดเจนสมบูรณ์เป็นส่วนใหญ่ - เลือกและใช้เครื่องมือวัดพร้อมระบุหน่วยวัดได้เหมาะสม - ดึงดูดความสนใจ - ใช้งานได้ตามความคาดหวัง - สร้างและเก็บรักษาง่าย
๑ (ต้องปรับปรุง)	- ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - ไม่ตอบสนองต่อแก้ไขปัญหาและความต้องการ - วางแผนการสร้างได้ชัดเจนเพียงบางส่วน - เลือกและใช้เครื่องมือวัดพร้อมระบุหน่วยวัดได้ไม่เหมาะสม - ชิ้นงานขัดข้อง ใช้งานไม่ได้ตามความคาดหวัง

- การประเมินผลการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะมอบหมายภาระงานเป็นกลุ่ม กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
๑. การวางแผน	๓ (ดี) ๒ (พอใช้) ๑ (ต้องปรับปรุง)	- วางแผนและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้สมาชิกไม่ชัดเจน - วางแผน แต่มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้สมาชิกไม่ชัดเจน - ไม่มีการวางแผน
๒. ความร่วมมือในกลุ่ม	๓ (ดี) ๒ (พอใช้) ๑ (ต้องปรับปรุง)	- ทุกคนทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบ - สมาชิกส่วนมากทำงานตามหน้าที่ - สมาชิกไม่ทำงานตามหน้าที่
3. ทักษะการปฏิบัติการ 3.1 การสังเกต 3.2 การสร้างข้อความ การคาดการณ์ 3.3 การสำรวจ ตรวจสอบ 3.4 การแปลความและ ประเมินผล 3.5 การลงข้อสรุป	๓ (ดี) ๒ (พอใช้) ๑ (ต้องปรับปรุง)	- ปฏิบัติได้ครบทุกอย่างถูกต้องเหมาะสม - ปฏิบัติได้ครบทุกข้อแต่ยังมีข้อผิดพลาดเป็นบางส่วน - ไม่สามารถปฏิบัติได้ครบทุกข้อด้วยตนเองและมีความผิดพลาดในการลงข้อสรุป
๔. การเขียนรายงาน	๓ (ดี) ๒ (พอใช้) ๑ (ต้องปรับปรุง)	- เขียนรายงานด้วยรูปแบบที่ถูกต้องเหมาะสมและนำเสนอได้สมบูรณ์ - เขียนรายงานได้ไม่สมบูรณ์ - รายงานมีข้อผิดพลาด หรือไม่เขียนรายงาน
๕. เวลา	๓ (ดี) ๒ (พอใช้) ๑ (ต้องปรับปรุง)	- ปฏิบัติงานเสร็จสมบูรณ์ตามเวลาที่กำหนด - ปฏิบัติงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดแต่ไม่สมบูรณ์ - ปฏิบัติงานไม่เสร็จสมบูรณ์ตามเวลาที่กำหนด

๒.๒ เพิ่มสะสมงานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การประเมินผลเพิ่มสะสมงานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
๔ (ดีมาก)	- ผลงานมีรายละเอียดอย่างเพียงพอที่แสดงถึงระดับความรู้และพัฒนาการของผู้เรียน และแสดงถึงความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษา การนำเสนอข้อมูลแสดงถึงการบูรณาการ หรือเชื่อมโยงมโนทัศน์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
๓ (ดี)	- ผลงานมีรายละเอียดอย่างเพียงพอที่แสดงถึงระดับความรู้และพัฒนาการของผู้เรียน ไม่มีข้อผิดพลาดที่แสดงว่าไม่เข้าใจ แต่การนำเสนอข้อมูลไม่แสดงถึงการบูรณาการ ระหว่างข้อมูลหรือมโนทัศน์ในเรื่องที่ศึกษา
๒ (พอใช้)	- ผลงานมีรายละเอียดแสดงไว้ในบันทึกให้เห็นถึงระดับความรู้และพัฒนาการของผู้เรียน แต่พบว่าบางส่วนมีความผิดพลาดหรือไม่ชัดเจนหรือแสดงถึงความไม่เข้าใจในเรื่องที่ศึกษาของผู้เรียน
๑ (ต้องปรับปรุง)	- ผลงานมีข้อมูลน้อย ไม่มีรายละเอียดแสดงไว้ในบันทึกหรือแสดงให้เห็นถึงระดับความรู้และพัฒนาการของผู้เรียน

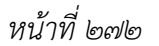

๒.๓ โครงการงานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การประเมินผลโครงการงานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
๔ (ดีมาก)	- แสดงถึงความเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจน - มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการออกแบบโครงการ - ใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการจัดทำโครงการจนประสบผลสำเร็จ - การนำเสนอรายงานเป็นลำดับขั้นตอนดีมากและใช้เป็นแบบอย่างได้ - มีการวางแผนการทำงานเป็นระบบและทำงานเสร็จตามกำหนดเวลาที่กำหนด - มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ที่น่าเชื่อถือและหลากหลาย
๓ (ดี)	- แสดงถึงความเข้าใจปัญหา - การออกแบบโครงการถูกต้องเป็นบางส่วน - ใช้เทคนิควิธีการในการจัดทำโครงการให้ประสบผลสำเร็จเพียงบางส่วน - การนำเสนอรายงานเป็นลำดับขั้นตอน - มีการวางแผนการทำงานและทำงานเสร็จตามกำหนดเวลาที่กำหนด - มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย
๒ (พอใช้)	- เข้าใจปัญหาแต่ใช้เวลานานมาก - ต้องอาศัยการแนะนำในการออกแบบโครงการ - ต้องได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการจัดทำโครงการ - ต้องได้รับคำแนะนำในการเขียนรายงาน - มีการวางแผนการทำงาน แต่ไม่ชัดเจนและทำงานเสร็จช้ากว่าที่กำหนดไว้ - มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลน่าเชื่อถือได้เพียงบางส่วน
๑ (ต้องปรับปรุง)	- ไม่เข้าใจปัญหา - การออกแบบโครงการและการทดลองไม่ถูกต้อง - ต้องได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการจัดทำโครงการทุกขั้นตอน - การเขียนรายงานยังมีข้อบกพร่อง - มีการวางแผนการทำงาน ไม่เป็นระบบและทำงานเสร็จช้ากว่าที่กำหนดไว้ - มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลน้อยมากไม่สัมพันธ์กับโครงการที่จัดทำ

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
๔. การเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ	๓ (ดี)	- นำความรู้ หลักการและวิธีการทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการเชื่อมโยงกับสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหรือสาระอื่นในชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยในการแก้ปัญหาหรือ ประยุกต์ใช้ได้อย่าง สอดคล้องและเหมาะสม
	๒ (พอใช้)	- นำความรู้ หลักการ และวิธีการทางสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในการเชื่อมโยงกับสาระได้ บางส่วน
	๑ (ต้องปรับปรุง)	- นำความรู้ หลักการ และวิธีการทางสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปเชื่อมโยงไม่เหมาะสม

- การประเมินผลสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน การประเมินผลสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ประเมินโดยใช้แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ระดับคุณภาพ	ความหมาย
(๓) ดีเยี่ยม	ผู้เรียนปฏิบัติตามสมรรถนะจนเป็นนิสัย และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อ ประโยชน์สุขของตนเองและสังคม โดยพิจารณาจากผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๓-๕ สมรรถนะ และไม่มีสมรรถนะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี
(๒) ดี	ผู้เรียนมีสมรรถนะในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ เพื่อให้เป็นการยอมรับของสังคม โดยพิจารณาจาก 1. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑-๒ สมรรถนะ และไม่มี สมรรถนะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี หรือ 2. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๒ สมรรถนะ และไม่มีสมรรถนะ ใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน หรือ 3. ได้ผลการประเมินระดับดี จำนวน ๔-๕ สมรรถนะ และไม่มีสมรรถนะใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน
(๑) ผ่าน	ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนด โดย พิจารณาจาก 1. ได้ผลการประเมินระดับผ่าน จำนวน ๔-๕ สมรรถนะ และไม่มีสมรรถนะ ใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน หรือ 2. ได้ผลการประเมินระดับดี จำนวน ๒ สมรรถนะ และไม่มีสมรรถนะใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน
(๐) ไม่ผ่าน	ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติได้ไม่ครบตามเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด โดยพิจารณา จากผลการประเมินระดับต้องปรับปรุง ตั้งแต่ ๑ สมรรถนะ

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติสม่ำเสมอ	ให้ ๓	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้ ๒	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ ๑	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยครั้ง	ให้ ๐	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพตามสมรรถนะรายข้อ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๓ - ๑๕	ดีเยี่ยม (๓)
๙ - ๑๒	ดี (๒)
๕ - ๘	ผ่าน (๑)
ต่ำกว่า ๕	ไม่ผ่าน (๐)

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของ

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และขีด ☐ ลงในช่องที่ตรงกับคะแนน

สมรรถนะด้าน	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน (0)
1. ความสามารถในการสื่อสาร	1.1 มีความสามารถในการรับ-ส่งสาร				
	1.2 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม				
	1.3 ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ				
	1.4 เจจาะตอรองเพื่อจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ได้				
	1.5 เลือกรับและไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยเหตุผลและถูกต้อง				
	สรุปผลการประเมิน	รวม คะแนน ระดับ			
2. ความสามารถในการคิด	2.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์				
	2.2 มีทักษะในการคิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์				
	2.3 สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ				
	2.4 มีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้				
	2.5 ตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้อย่างเหมาะสม				
	สรุปผลการประเมิน	รวม คะแนน ระดับ			
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	3.1 สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้				
	3.2 ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา				
	3.3 เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงในสังคม				
	3.4 แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา				
	3.5 สามารถตัดสินใจได้เหมาะสมตามวัย				
	สรุปผลการประเมิน	รวม คะแนน ระดับ			
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	4.1 เรียนรู้ด้วยตนเองได้เหมาะสมตามวัย				
	4.2 สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้				
	4.3 นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน				
	4.4 จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้เหมาะสม				
	4.5 หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง				
	สรุปผลการประเมิน	รวม คะแนน ระดับ			
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	5.1 เลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย				
	5.2 มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี				
	5.3 สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาตนเอง				
	5.4 ใช้เทคโนโลยีในการแก้้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์				
	5.5 มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี				
	สรุปผลการประเมิน	รวม คะแนน ระดับ			
ระดับคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินในหลักสูตรรายชั้น ลงชื่อ		ผู้ประเมิน			

๓. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

การประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประเมินโดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ระดับคุณภาพ	ความหมาย
(๓) ดีเยี่ยม	ผู้เรียนปฏิบัติตามคุณลักษณะจนเป็นนิสัยและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคม โดยพิจารณาจากผลการประเมินทั้ง ๘ คุณลักษณะ คือ ได้ระดับ ๓ จำนวน ๕-๘ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับ ๒
(๒) ดี	ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการปฏิบัติตามเกณฑ์ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยพิจารณาจาก 1. ได้ผลการประเมินระดับ ๓ จำนวน ๑-๔ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับ ๒ หรือ 2. ได้ผลการประเมินระดับ ๓ จำนวน ๔ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับ ๑ หรือ 3. ได้ผลการประเมินระดับ ๒ จำนวน ๕-๘ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับ ๑
(๑) ผ่าน	ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนด โดยพิจารณาจาก 1. ได้ผลการประเมินระดับ ๑ จำนวน ๕-๘ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับ ๑ หรือ 2. ได้ผลการประเมินระดับ ๒ จำนวน ๔ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับ ๑
(๐) ไม่ผ่าน	ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติได้ไม่ครบตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนด โดยพิจารณาจากผลการประเมินระดับ ๐ ตั้งแต่ ๑ คุณลักษณะขึ้นไป

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติสม่ำเสมอ	ให้ ๓	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้ ๒	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ ๑	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยครั้ง	ให้ ๐	คะแนน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และขีด ☐ ลงในช่องที่ตรงกับคะแนน

สมรรถนะด้าน	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน (0)
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	- ยืนตรงเคารพธงชาติ และร้องเพลงชาติได้ - เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองตอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน - เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตามหลักศาสนา - เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง - ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	- ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน				
4. ใฝ่เรียนรู้	- รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และนำไปปฏิบัติได้ - รู้จักจัดสรรเวลาให้เหมาะสม - เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา - มารดา โดยไม่โต้แย้ง - ตั้งใจเรียน				
5. อยู่อย่างพอเพียง	- ใช้ทรัพย์สินและสิ่งของของโรงเรียนอย่างประหยัด - ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่า - ใช้จ่ายอย่างประหยัดและมีการเก็บออมเงิน				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	- มีความตั้งใจและพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย - มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				
7. รักความเป็นไทย	- มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย - เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	1. รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน 2. รู้จักการดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนและโรงเรียน				
ระดับคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินในหลักสูตรรายชั้น		ลงชื่อ.....	ผู้ประเมิน		

๔. เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

๔.๑ เกณฑ์การตัดสินระดับผลการเรียน

ระดับผลการเรียน	ความหมาย	ช่วงคะแนน
๐	ผลการเรียนดีเยี่ยม	๐ - ๔๙
๑	ผลการเรียนดีมาก	๕๐ - ๕๔
๑.๕	ผลการเรียนดี	๕๕ - ๕๙
๒	ผลการเรียนค่อนข้างดี	๖๐ - ๖๔
๒.๕	ผลการเรียนปานกลาง	๖๕ - ๖๙
๓	ผลการเรียนพอใช้	๗๐ - ๗๔
๓.๕	ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	๗๕ - ๗๙
๔	ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์	๘๐ - ๑๐๐

๔.๒ เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน ร และ มส.

4.2.1 ตัดสินผลการเรียน ร

หมายถึง รอกการตัดสินและยังตัดสินผลการเรียนไม่ได้เนื่องจาก ผู้เรียนไม่มีข้อมูลผลการเรียน ในรายวิชาครบถ้วน ได้แก่ ไม่ได้วัดผลกลางภาคเรียน/ปลายภาคเรียน ไม่ได้ส่งงาน ที่มอบหมายให้ทำ ซึ่งงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินผลการเรียน หรือมีเหตุ สดววิสัยที่ทำให้ประเมินผลการเรียนไม่ได้

๑.๒.๒ ตัดสินผลการเรียน มส.

หมายถึง ผู้เรียนไม่มีสิทธิเข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน เนื่องจากผู้เรียนมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด และไม่ได้รับการผ่อนผันให้เข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน

๕. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และการเขียน

เกณฑ์การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และการเขียน คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน

ระดับคุณภาพ	ความหมาย	ช่วงคะแนน
ดีเยี่ยม	มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ที่มีคุณภาพดีเลิศอยู่เสมอ	๑๖ - ๒๐
ดี	มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้	๑๓ - ๑๕
ผ่าน	มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ แต่ยังมีข้อบกพร่องบางประการ	๑๐ - ๑๒
ไม่ผ่าน	ไม่มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน หรือถ้ามีผลงาน ผลงานนั้นยังมีข้อบกพร่องที่ต้องการได้รับการปรับปรุงแก้ไขหลายประการ	๐ - ๙

ภาคผนวก

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

จุดหมาย

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้าง สิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์
๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. สุขศึกษาและพลศึกษา ๖. ศิลปะ
๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘. ภาษาต่างประเทศ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๑. กิจกรรมแนะแนว
๒. กิจกรรมนักเรียน
๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

คุณภาพของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อภิธานศัพท์

- กตัญญูกตเวที** ผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและตอบแทน แยกออกเป็น ๒ ข้อ ๑. กตัญญูรู้คุณท่าน ๒. กรเวทีตอบแทนหรือสนองคุณท่าน ความกตัญญูกตเวทีว่าโดยการขอบเขต แยกได้เป็น ๒ ระดับ คือ ๒.๑ กตัญญูกตเวทีต่อบุคคลมีความดีหรือการค่าคนเป็นส่วนตัว ๒.๒ กตัญญูกตเวทีต่อบุคคลผู้ได้บำเพ็ญประโยชน์หือมีคุณความดี เกื้อกูลแก่ส่วนรวม (พ.ศ. หน้า ๒-๓)
- กตัญญูกตเวทีต่ออาจารย์ หรือโรงเรียน** ในฐานะเป็นศิษย์ เพิ่งแสดงความเคารพนับถืออาจารย์ผู้เปรียบเสมือนทิตย์เบื้องขวาดังนี้ หนึ่ง ลูกต้อนรับ แสดงความเคารพ ๒ เข้าไปหาเพื่อบำรุง รับใช้ ปรีक्षा ชักถาม รับคำแนะนำเป็นต้น ๓ ฟังด้วยดีฟังเป็นรู้จักฟังให้เกิดปัญญา ๔ ประณิบัติ ช่วยบริการ ๕ ง เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ เอาจริงเอาจังถือเป็นกิจสำคัญด้วยดี
- กรรม ๒** การจำแนกตามคุณภาพหรือตามธรรมที่เป็นมูลเหตุมี ๒ คือ หนึ่ง อุกุศลกรรม ที่เป็นอกุศลกรรมชั่ว คืออกุศลมูล ๒ กุศลละกรรม กรรมที่เป็นกุศลตามดีคือกรรมที่เกิดจากกุศลมูล
- กรรม ๓** แยกตาม ทวารคือทางที่กรรมมี ๓ คือ หนึ่ง กายกรรมการกระทำ ทางการ ๒ วจีกรรม การกระทำทางวาจา ๓ มโนกรรม การกระทำทางใจ
- กรรมฐาน** ที่ตั้งแห่งการงาน อารมณ์เป็นที่ตั้ง การงานของใจอุบายทางใจวิธีฝึกอบรมจิตมี ๒ ประเภทคือ สมถกรรมฐาน คืออุบายสงบใจไว้ ปัสสนากรรมฐานอุ บายเรื่องปัญญา (พ.ศ. หน้า ๑๐)
- กุลจิรัฏฐธรรม ๔** ธรรมสำหรับดำรงความมั่นคงของตระกูลให้ยั่งยืน เหตุที่ทำให้ตระกูลมั่งคั่งตั้งอยู่ได้นาน (พ.ร. หน้า ๑๓๔) ๑. นิภูฐานเวสนา คือ ของหายของหมดรู้จักหามาไว้ ๒ ชินณปฏิสังขรณา เห่งของอ่าวของชำระรู้จักบูรณะซ่อมแซม ๓ ปริมิตปานโพชนา รู้จักประมาณในการกินกินใช้ ๔ อธิปจจสีลวันตสถาปนา อื้อต่อผู้มีศีลธรรมเป็น พ่อบ้านแม่เรือน (พ.ร. หน้า ๑๓๔)
- กุศล** บุญ ความดี ฉลาด สิ่งที่ดี กรรมดี (พ.ศ. หน้า ๒๑)
- กุศลกรรม** กรรมดี กรรมที่เป็นกุศล การกระทำที่ดีคือเกิดจากกุศลมูล (พ.ศ. หน้า ๒๑)
- กุศลกรรมบถ ๑๐** ทางแห่งกรรมดี ทางทำดี กรรมดีอันเป็นทางนำไปสู่สุคติมี ๑๐ อย่างได้แก่
- ก. กายกรรม ๓** (ทางกาย) ๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการทำลายชีวิต ๒. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากถือเอาของที่เขามิได้ให้ ๓. กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี เว้นจากประพฤติผิดในกาม
- ข. วจีกรรม ๔** (ทางวาจา) ได้แก่ ๔. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากพูดเท็จ ๕. ปสุณายวาจา เวรมณี เว้นจากพูดส่อเสียด ๖. ผรุสสาย วาจา เวรมณี เว้นจากพูดคำหยาบ ๗. สัมผัปปลาปา เวรมณี เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ
- ค. มโนกรรม ๓** (ทางใจ) ๘. อนภิชชา ไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของเขา ๙. อพยาบาท ไม่คิดร้ายเบียดเบียนเขา ๑๐. สัมมาทิฐิ เห็นชอบตามคลองธรรม (พ.ศ. หน้า ๒๑)
- กุศลมูล** รากเหงาของกุศล ต้นเหตุของกุศล ต้นเหตุของความดี ๓ อย่าง ๑. อโลภะ ไม่โลภ (จากะ) ๒. อโทสะ ไม่คิดประทุษร้าย (เมตตา) ๓. อโมหะ ไม่หลง (ปัญญา) (พ.ศ. หน้า ๒๒)
- กุศลวิตก** ความตรึกที่เป็นกุศล ความนึกคิดที่ดีงาม ๓ คือ ๑. เนกขัมมวิตก ความตรึกปลอดจากกาม ๒. อพยาบาทวิตก ความตรึกปลอดจากพยาบาท ๓. อวิหีสาวิตก ความตรึกปลอดจากการเบียดเบียน (พ.ศ. หน้า ๒๒)
- โกศล ๓** ความฉลาด ความเชี่ยวชาญ มี ๓ อย่าง ๑. อายโกศล คือ ความฉลาดในความเจริญ รอบรู้ทางเจริญ และเหตุของความเจริญ ๒. อปายโกศล คือ ความฉลาดในความเสื่อม รอบรู้ทางเสื่อมและเหตุของความเสื่อม ๓. อุปายโกศล คือ ความฉลาดในอุบาย รอบรู้วิธีแก้ไขเหตุการณ์และวิธีที่จะทำให้สำเร็จทั้งในการป้องกันความเสื่อมและในการสร้างความเจริญ

ขันธ กอง พวก หมวด หมู่ ลำตัว หมวดหนึ่ง ๆ ของรูปธรรมและนามธรรมทั้งหมดที่แบ่งออกเป็นห้ากอง ได้แก่ รูปขันธ คือ กองรูป เวทนาขันธ คือ กองเวทนา สัญญาขันธ คือ กองสัญญา สังขารขันธ คือ กองสังขาร วิญญาณขันธ คือ กองวิญญาณ เรียกรวมว่า เบญจขันธ (พ.ศ. หน้า ๒๖ - ๒๗)

การวธธรรม ๖ ธรรม คือ ความเคารพ การถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะพึงใส่ใจและปฏิบัติด้วย ความเอื้อเฟื้อ หรือ โดยความหนักแน่นจริงจังมี ๖ ประการ คือ ๑. สัตถุคารวตา ความเคารพในพระศาสดา หรือพุทธคารว ตา ความเคารพในพระพุทธเจ้า ๒. ธรรมคารวตา ความเคารพในพระธรรม ๓. สังฆคารวตา ความ เคารพในพระสงฆ์ ๔. ลีลาคารวตา ความเคารพในการศึกษา ๕. อัปมาทคารวตา ความเคารพในความไม่ประมาท ๖. ปฏิสันถารคารวตา ความเคารพในการปฏิสันถาร (พ.ศ. หน้า ๒๒๑)

คิหิสุข (กามโกคิสุข ๔) สุขของคฤหัสถ์ สุขของชาวบ้าน สุขที่ชาวบ้านควรพยายามเข้าถึงให้ได้สม่ำเสมอ สุขอันชอบธรรมที่ผู้ครองเรือนควรมี ๔ ประการ ๑. อัตติสุข สุขเกิดจากความมีทรัพย์ ๒. โภคสุข สุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ ๓. อนนสุข สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ ๔. อนวัชชสุข สุขเกิดจากความ ประพฤติไม่มีโทษ (ไม่บกพร่องเสียหายทั้งทางกาย วาจา และใจ) (พ.ศ. หน้า ๑๗๓)

ฆราวาสธรรม ๔ ธรรมสำหรับฆราวาส ธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ๔ ประการ ได้แก่ ๑. สัจจะ คือ ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พูดจริง ทำจริง ๒. ทมะ คือ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัด ตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่องปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้า ด้วยสติปัญญา ๓. ขันติ คือ ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย ๔. จาคะ คือ เสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจกว้าง พร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อื่น พร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่คับแคบเห็นแก่ตัวหรือ เอาแต่ใจตัว (พ.ศ. หน้า ๔๓)

จิต ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ สภาพที่นึกคิด ความคิด ใจ ตามหลักฝ่ายอภิธรรม จำแนกจิตเป็น ๘๙ แบ่งโดย ชาติ เป็นอกุศลจิต ๑๒ กุศลจิต ๒๑ วิปากจิต ๓๖ และกิริยาจิต ๘ (พ.ศ. หน้า ๔๓)

เจตสิก ธรรมที่ประกอบกับจิต อาการหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิต เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง ศรัทธา เมตตา สติ ปัญญา เป็นต้น มี ๕๒ อย่าง จัดเป็นอัญญสมานาเจตสิก ๑๓ อกุศลเจตสิก ๑๔ โสภณเจตสิก ๒๕ (พ.ศ. หน้า ๔๔)

ฉันทะ ๑. ความพอใจ ความชอบใจ ความยินดี ความต้องการ ความรักใคร่ในสิ่งนั้น ๆ ๒. ความยินยอม ความยอมให้ที่ประชุมทำกิจนั้น ๆ ในเมื่อตนมิได้รวมอยู่ด้วย เป็นธรรมเนียมของภิกษุที่อยู่ในวัดซึ่งมี สีมารวมกัน มีสิทธิที่จะเขาประชุมทำกิจของสงฆ์ เว้นแต่ภิกษุนั้นอาพาธ จะเข้าร่วมประชุมด้วยไม่ได้ ก็มอบฉันทะคือ แสดงความยินยอมให้สงฆ์ทำกิจนั้น ๆ ได้ (พ.ศ. หน้า ๕๒)

ฌาน การเพ็ง การเพ็งพินิจด้วยจิตที่เป็นสมาธิแน่วแน่ มี ๒ ประเภท คือ ๑. รูปฌาน ๒. อรูปฌาน (พ.ศ. หน้า ๖๐)

ฌานสมบัติ การบรรลุฌาน การเข้าฌาน (พุทธธรรม หน้า ๙๖๔)

ดรุณธรรม ธรรมที่เป็นหนทางแห่งความสำเร็จ คือ ขอบปฏิบัติที่เป็นจุดประจักษ์อันเป็นออกไปสู่ความสุขความเจริญก้าวหน้าแห่งชีวิต ๖ ประการ คือ ๑. อาโรคยะ คือ รักษาสุขภาพดี มิให้มีโรคทั้งจิตและกาย ๒. ศีล คือ มีระเบียบวินัย ไม่ก่อเวรภัยแก่สังคม ๓. พุทธานุสติ คือ ได้คนดีเป็นแบบอย่างศึกษาเยี่ยงนิยมแบบอย่างของมหาบุรุษพุทธชน ๔. สุตตะ คือ ตั้งเรียนรู้อย่างจริงจัง เล่าเรียนค้นคว้าให้รู้ เชี่ยวชาญ ใฝ่สดับเหตุการณ์ให้รู้เท่าทัน ๕. ธรรมานุวัติ คือ ทำแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม ดำรงมั่นใน สุจริต ทั้งชีวิต และงานดำเนินตามธรรม ๖. อสันทา คือ มีความขยันหมั่นเพียร มีกำลังใจแข็งกล้า ไม่ท้อแท้เฉื่อยชา เพียรก้าวหน้าเรื่อยไป (ธรรมบุญชีวิต บทที่ ๑๕ คนสิบตระกูล ขอ ก. หน้า ๕๕)

หมายเหตุ หลักธรรมข้อนี้เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “วัฒนธรรม” ตรงคำบาลีว่า “อถตถวาร” ประตุแห่งประโยชน์

ตัณหา (๑) ความทะยานอยาก ความดิ้นรน ความปรารถนา ความแสหา มี ๓ คือ ๑. กามตัณหา ความทะยานอยากในกาม อยากได้อารมณ์อันน่ารักน่าใคร่ ๒. ภวตัณหา ความทะยานอยากในภพ อยากเป็นนั่นเป็นนี่ ๓. วิวาทตัณหา ความทะยานอยากในวิภพ อยากไม่เป็นนั่นไม่เป็นนี่ อยากพราดพันดับสูญไปเสีย

ตัณหา (๒) ธิติมารนางหนึ่งใน ๓ นาง ที่อาสาพระยามารผู้เป็นบิดา เข้าไปประโลมพระพุทธรูปด้วยอาการต่างๆ ในสมัยที่พระองค์ประทับอยู่ที่ต้นอชปาลนิโครธ ภายหลังตรัสรู้ใหม่ ๆ (อีก ๒ นางคือ อรดีกับราคา) (พ.ศ. หน้า ๗๒)

ไตรลักษณ์ ลักษณะสาม คือ ความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ ความไม่ใช่ตัวตน ๑. อนิจจตา (ความเป็นของไม่เที่ยง) ๒. ทุกข์ตา (ความเป็นทุกข์) ๓. อนัตตา (ความเป็นของไม่ใช่ตน) (พ.ศ. หน้า ๑๐๔)

ไตรสิกขา สิกขาสาม ขอบปฏิบัติที่ต้องศึกษา ๓ อย่าง คือ ๑. อธิศีลสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ศีลอันยิ่ง ๒. อธิจิตตสิกขา หมายถึง สิกขา คือ จิตอันยิ่ง ๓. อธิปัญญาสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ปัญญาอันยิ่ง เรียกกันง่าย ๆ ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา (พ.ศ. หน้า ๘๗)

ทศพิธราชธรรม ๑๐ ธรรมสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน คุณสมบัติของนักปกครองที่ดี สามารถปกครองแผ่นดินโดยธรรม และยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชน จนเกิดความชื่นชมยินดี มี ๑๐ ประการ คือ ๑. ทาน การให้ทรัพย์สินสิ่งของ ๒. ศีล ประพฤติดีงาม ๓. ปริจจาคะ ความเสียสละ ๔. อาชชวะ ความซื่อตรง ๕. มัททวะ ความอ่อนโยน ๖. ตบะ ความทรงเดช เภาคีเลศตันทา ไม่หมกมุ่นใน ความสุขสำราญ ๗. อักโกธะความไม่กริ้วโกรธ ๘. อวิหิงสา ความไม่ข่มเหงเบียดเบียน ๙. ขันติ ความอดทนเข้มแข็ง ไม่ห่อถอย ๑๐. อวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรม (พ.ศ. หน้า ๒๕๐)

ทิฏฐัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม ๔ ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน คือ ประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็น กันในชาตินี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา เช่น ทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม่ตรี เป็นต้น มี ๔ ประการ คือ ๑. อภิญญา สัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา ๓. กัลป์ยาณมิต ตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี ๔. สมชีวิตา การเลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ (พ.ศ. หน้า ๙๔)

ทุกข์ ๑. สภาพที่ทนอยู่ได้ยาก สภาพที่คงทนอยู่ไม่ได้ เพราะถูกบีบคั้นด้วยความเกิดขึ้นและดับสลาย เนื่องจากต้องไปตามเหตุปัจจัยที่ไม่ขึ้นต่อตัวมันเอง ๒. สภาพที่ทนได้ยาก ความรู้สึกไม่สบาย ได้แก่ทุกข์เวทนา (พ.ศ. หน้า ๙๙)

ทุกรกิริยา กิริยาที่ทำได้ยาก การทำความเพียรอันยากที่ใคร ๆ จะทำได้ เช่น การบำเพ็ญเพียรเพื่อบรรลุธรรมวิเศษ ด้วยวิธีทรมาณต้นต่าง ๆ เช่น กลั่นลมอัสสาสะ (ลมหายใจเข้า) ปัสสาสะ (ลมหายใจออก) และอดอาหาร เป็นต้น (พ.ศ. หน้า ๑๐๐)

ทุจจริต ๓ ความประพฤติไม่ดี ประพฤติชั่ว ๓ ทาง ได้แก่ ๑. กายทุจจริต ประพฤติชั่วทางกาย ๒. วจิตุจจริต ประพฤติชั่วทางวาจา ๓. มโนทุจจริต ประพฤติชั่วทางใจ (พ.ศ. หน้า ๑๐๐)

เทวทูต ๔ ทูตของยมเทพ สื่อแจ้งข่าวของมฤตยู สัญญาณที่เตือนให้ระลึกถึงคติธรรมดาของชีวิต มีให้มีความประมาท ได้แก่ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ๓ อย่างแรกเรียกเทวทูต สอนสมณะเรียกว่ามรรคเป็นเทวทูตไปด้วยโดยปริยายเพราะมาในหมวดเดียวกัน แต่ในบาลีทวนเรียกว่านิมิต ๔ ไม่ได้เรียกเทวทูต (พ.ศ. หน้า ๑๐๒)

ธาตุ ๔ สิ่งที่ทรงภาวะของมันอยู่เองตามธรรมชาติของเหตุปัจจัย ได้แก่ ๑. ปฐวีธาตุ หมายถึง ภาวะที่แผ่ไปหรือกินเนื้อที่ เรียกชื่อสามัญว่า ธาตุแข็งหรือธาตุดิน ๒. อาโปธาตุ หมายถึง ภาวะที่เอิบอาบดูดซึม เรียกสามัญว่า ธาตุเหลว หรือธาตุน้ำ ๓. เตโชธาตุ หมายถึง ภาวะที่ทำให้ร้อน เรียกสามัญว่า ธาตุไฟ ๔. วาโยธาตุ หมายถึง ภาวะที่ทำให้เคลื่อนไหว เรียกสามัญว่า ธาตุลม (พ.ศ. หน้า ๑๑๓)

นาม ธรรมที่รู้จักกันด้วยชื่อ กำหนดรู้ด้วยใจเป็นเรื่องของจิตใจ สิ่งที่ไม่รูปร่าง ไม่มีรูปแต่น้อมมาเป็นอารมณ์ของจิตได้ (พ.ศ. หน้า ๑๒๐)

นิยาม ๕ กำหนดอันแน่นอน ความเป็นไปอันมีระเบียบแน่นอนของธรรมชาติ กฎธรรมชาติ ๑. อุตุนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับอุณหภูมิ หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะ ดิน น้ำ อากาศ และฤดูกาล อันเป็นสิ่งแวดล้อมสำหรับมนุษย์ ๒. พีชนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ มีพันธุ์กรรมเป็นต้น) ๓. จิตตนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของจิต) ๔. กรรมนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือ กระบวนการให้ผลของการกระทำ) ๕. ธรรมนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอาการที่เป็นเหตุ เป็นผลแก่กันแห่งสิ่งทั้งหลาย (พ.ร. หน้า ๑๙๔)

นิวรณ์ ๕ สิ่งที่กั้นจิตไม่ให้ก้าวหน้าในคุณธรรม ธรรมที่กั้นจิตไม่ให้บรรลุคุณความดี อุกุศลธรรมที่ทำให้จิตให้เศร้าหมองและทำปัญญาให้อ่อนกำลัง ๑. กามฉันทะ (ความพอใจในกาม ความต้องการกามคุณ) ๒. พยาบาท (ความคิดร้าย ความขัดเคืองแค้นใจ) ๓. ถีนมิทธะ (ความหดหู่และเซื่องซึม) ๔. อุทธัจจ กุกกุกจจะ (ความฟุ้งซ่านและร้อนใจ ความกระวนกระวายกลุ่มกังวล) ๕. วิจิกิจฉา (ความลังเลสงสัย) (พ.ร. หน้า ๑๙๕)

นิโรธ ความดับทุกข์ คือดับตัณหาได้สิ้นเชิง ภาวะปลอดทุกข์ เพราะไม่มีทุกข์ที่จะเกิดขึ้นได้ หมายถึง พระนิพพาน (พ.ศ. หน้า ๑๒๗)

บารมี คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยั่งยืน เพื่อบรรลุจุดหมายอันสูงยิ่งมี ๑๐ คือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา (พ.ศ. หน้า ๑๓๖)

บุญกิริยาวัตถุ ๓ ที่ตั้งแห่งการทำบุญ เรื่องที่จัดเป็นการทำความดี หลักการทำความดี ทางความดีมี ๓ ประการ คือ ๑. ทานมัย คือทำบุญด้วยการให้เป็นสิ่งของ ๒. ศีลมัย คือ ทำบุญด้วยการรักษาศีล หรือประพฤติดี มีระเบียบวินัย ๓. ภาวนามัย คือ ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือฝึกอบรมจิตใจ (พ.ร. หน้า ๑๐๙)

บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ที่ตั้งแห่งการทำบุญ, ทางทำความดี ๑. ทานมัย ทำบุญด้วยการให้เป็นสิ่งของ ๒. ศีลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีลหรือประพฤติดี ๓. ภาวนามัย ทำบุญด้วยการเจริญภาวนาคือฝึกอบรมจิตใจ ๔. อปจายนมัย ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม ๕. เวยยาวัจจมัย ทำบุญด้วยการช่วยขวนขวายรับใช้ ๖. ปัตติทานมัย ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น ๗. ปัตตานุโมทนามัย ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น ๘. ฐัมมัสสวนมัย ทำบุญด้วยการฟังธรรมศึกษาหาความรู้ ๙. ฐัมมเทศนามัย ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้ ๑๐. ทิฏฐุชุกัมม ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง ข้อ ๔ และข้อ ๕ จัดเข้าในศีลมัย; ๖ และ ๗ ในทานมัย; ๘ และ ๙ ในภาวนามัย; ข้อ ๑๐ ได้ทั้งทาน ศีล และภาวนา

บุพนิมิตของมัชฌิมาปฏิปทา คือ ทางสายกลาง เรียกอีกอย่างว่าอริยมรรคมีองค์แปดอันเป็นทางนำสู่ความพ้นทุกข์ โดยสรุปได้แก่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา บุพนิมิตแปลว่าสิ่งที่ เป็นเครื่องหมาย หรือสิ่งบอกล่วงหน้า พระพุทธเจ้าตรัสเปรียบว่าก่อนอาทิตย์จะขึ้นย่อมมีแสงเงินแสงทองปรากฏให้เห็นก่อนฉันใด ในท นองเดียวกันก่อนที่อริยมรรค หรือมัชฌิมาปฏิปทาซึ่งเป็นข้อปฏิบัติสำคัญในพระพุทธศาสนาจะเกิดขึ้น ก็มีธรรมบางประการปรากฏขึ้นก่อนเหมือนแสงเงิน แสงทอง ฉะนั้น องค์ประกอบของธรรมดังกล่าวหรือบุพนิมิตแห่ง มัชฌิมาปฏิปทามี ๗ ประการดังนี้

๑. ความมีกัลยาณมิตร หรือมีเพื่อนที่ดี กัลยาณมิตรจะช่วยแนะนำสั่งสอนให้เห็นว่า อะไรผิด อะไรถูก ทำให้เราเกิดความคิดเห็นที่ถูกต้อง ทำให้เกิดศรัทธาอยากศึกษาเล่าเรียน กัลยาณมิตรจึง เป็นเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาปัญญา

๒. ความถึงพร้อมด้วยศีล การมีวินัย มีความเป็นระเบียบใน ชีวิตของตนและการอยู่ร่วมกันในสังคม เรียกว่า ศีลสัมปทา

๓. การถึงพร้อมด้วยฉันทะ คือพอใจใฝ่รักในปัญญา สัจธรรม จริยธรรม ใฝ่รู้ในความจริง และใฝ่ทำความดี เรียกว่า ฉันทสัมปทา

๔. ความพร้อมที่จะฝึกฝนอบรมและพัฒนาตนเอง การมองเห็นความสำคัญที่จะฝึกพัฒนา

ตนเอง เรียกว่า อัตตสัมปทา

๕. ความถึงพร้อมด้วยความเห็นที่ถูกต้อง ยึดถือเชื่อมีความเห็นในหลักการ และเข้าใจสิ่งต่างๆตามเหตุปัจจัย เรียกว่า ทิฏฐิสัมปทา

๖. ความถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ เห็นคุณค่าของกาลเวลา เห็นความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่กระตุ้นเตือนให้ เร่งรัดการค้นหาคำความจริงหรือท าให้ชีวิตที่ดิ้นรนให้สำเร็จ เรียกว่า อัปมาทสัมปทา

๗. การรู้จักพิจารณา มองเห็นสิ่งทั้งหลายให้ได้ความรู้และได้ประโยชน์ที่จะเอา มาใช้พัฒนาตนเองยิ่งขึ้นไป เรียกว่า โยนิโสมนสิการ

เบญจธรรม ธรรม ๕ ประการ ความดี ๕ อย่าง ที่ควรประพฤติคู่กันไปกับการรักษาเบญจศีลตามลำดับข้อ ดังนี้

๑. เมตตา กรุณา ๒. สัมมาอาชีวะ ๓. กามสังวร (สำรวมในกาม) ๔. สัจจะ ๕. สติสัมปชัญญะ

(พ.ศ. หน้า ๑๔๐ - ๑๔๑)

เบญจศีล ศีล ๕ เวณชาสัฏฐ เวณลักขัรพัย เวณประพตติผิตในกาม เวณพุดบต เวณของเมา (พ.ศ. หน้า ๑๔๑)

ปฐมเทศนา เทศนาครั้งแรก หมายถึง อัมมจักรกัปปวัตตนสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระปัญจวัคคีย์ในวัน ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ หลังจากวันตรัสรู้สองเดือน ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี

(พ.ศ. หน้า ๑๔๗)

ปฏิจจสมุปบาท สภาพอาศัยปัจจัยเกิดขึ้น การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันจึงมีขึ้น การที่ทุกข์เกิดขึ้นเพราะ

อาศัยปัจจัยต่อเนื่องกันมา (พ.ศ. หน้า ๑๔๓)

ปริยัติ พุทธพจนอันจะพึงเล่าเรียน สิ่งที่ควรเล่าเรียน การเล่าเรียนพระธรรมวินัย (พ.ศ. หน้า ๑๔๕)

ปธาน ๔ ความเพียร ๔ อย่าง ได้แก่ ๑. สังวรปธาน คือ การเพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น (ยับยั้งบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น) ๒. ปหานปธาน คือ เพียรละบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว ๓. ภวานาปธาน คือ เพียรเจริญ หรือทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น ๔. อนรักขนาปธาน คือ เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไปและทำให้เพิ่มไพบูลย์ (พ.ศ. หน้า ๑๔๙)

ปปัญจธรรม ๓ ปปัญจธรรม ๓ (กิเลสเครื่องเนิ่นช้า, กิเลสที่เป็นตัวการทำให้คิดปรุงแต่งยึดถือถือพิศดาร ทำให้เขวห่างออกไปจากความเป็นจริงที่ง่ายๆ เปิดเผย ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ และขัดขวางไม่ให้เข้าถึงความจริงหรือทำให้ไม่อาจแก้ปัญหาอย่างถูกต้องตรงไปตรงมา

๑. ตัณหา (ความทะยานอยาก, ความปรารถนาที่จะบำรุงบำเรอปรนเปรอตน, ความอยากได้ อยากเอา

๒. ทิฏฐิ (ความคิดเห็น ความเชื่อถือ ลัทธิ ทฤษฎี อุดมการณ์ต่างๆ ที่ยึดถือไว้โดยมงายหรือโดยอาการเชิดชูว่าอย่างนี้เท่านั้นจริง อย่างอื่นเท็จทั้งนั้น เป็นต้น ทำให้ปิดตัวแคบ ไม่ยอมรับฟังใคร ตัดโอกาสที่จะเจริญปัญญา หรือคิดเตลิดไปข้างเดียว ตลอดจนเป็นเหตุแห่งการเบียดเบียนบีบคั้นผู้อื่นที่ไม่ถืออย่างตน, ความยึดติดในทฤษฎี ฯลฯ ถือความคิดเห็นเป็นความจริง

๓. มานะ (ความถือตัว, ความสำคัญตนว่าเป็นนั่นเป็นนี่ ถือสูงถือต่ำ ยิ่งใหญ่เท่าเทียมหรือด้อยกว่าผู้อื่น, ความอยากเด่นอยากยกชูตนให้ยิ่งใหญ่

ปฏิเวธ เข้าใจตลอด ทางตลอด ตรัสรู้ รู้ทะลุปรุโปร่ง ลุลงด้วยการปฏิบัติ (พ.ศ. หน้า ๑๔๕)

ปฏิเวธสัมมธรรม สัมมธรรม คือ ผลอันจะพึงเข้าถึงหรือบรรลุด้วยการปฏิบัติได้แก่ มรรค ผล และนิพพาน (พ.ศ. หน้า ๑๒๕)

ปัญญา ๓ ความรอบรู้ เข้าใจ รู้ซึ่ง มี ๓ อย่าง คือ ๑. สุตมยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การสดับการเล่าเรื่อง) ๒. จินตามนปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การคิด การพิจารณาหาเหตุผล) ๓. ภวานามยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่ การฝึกอบรมลงมือปฏิบัติ) (พ.ศ. หน้า ๑๑๓)

ปัญญาฉัฏฐม ธรรมเป็นเครื่องเจริญปัญญา คุณธรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามแห่งปัญญา ๑. สัมป
ริตสังเสวะ คบหาสัตบุรุษ เสวนาทานผู้ทรง ๒. สัทธัมมัสสนะ ฟังสัทธรรม เอาใจใส่ เล่าเรียนหา
ความรู้จริง ๓. โยนิโสมนสิการ ทำในใจโดยแยบคาย คิดหาเหตุผลโดยถูกวิธี ๔. อัมมานุอัมมปฏิบัติ
ปฏิบัติตามธรรมถูกต้องตามหลัก คือ ให้สอดคล้องพอดี ขอบเขตความหมาย และวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์
กับธรรมข้ออื่น ๆ นำสิ่งที่ได้เล่าเรียนและตรึตรองเห็นแล้วไปใช้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามความมุ่งหมาย
ของสิ่งนั้น ๆ (พ.ธ. หน้า ๑๖๒ - ๑๖๓)

ปาปณิกธรรม ๓ ปาปณิกังคะ หลักพ่อค้า, องค์คุณของพ่อค้า

๑. จักขุมา ตาดี (รู้จักสินค้า ดูของเป็น สามารถคำนวณราคา กะทุนเก่งกำไร แม่นยำ
๒. วิจิโร จัดเจนธุรกิจ (รู้แหล่งซื้อแหล่งขาย รู้ความเคลื่อนไหวความต้องการของตลาด
สามารถในการจัดซื้อจัดจำหน่าย รู้ใจและรู้จักเอาใจลูกค้า
๓. นิสสยสัมปันโน พร้อมด้วยแหล่งทุนเป็นที่อาศัย (เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจในหมู่แหล่งทุน
ใหญ่ๆ หาเงินมาลงทุนหรือดำเนินกิจการโดยง่าย

ผัสสะ หรือ สัมผัส การถูกต้อง การกระทบ ความประจวบกันแห่งอายตนะภายใน อายตนะภายนอก และ
วิญญาณ มี ๖ คือ ๑. จักขุสัมผัส (ความกระทบทางตา คือ ตา + รูป + จักขุ - วิญญาณ) ๒. โสต
สัมผัส (ความกระทบทางหู คือ หู + เสียง + โสตวิญญาณ) ๓. ฆานสัมผัส (ความกระทบทางจมูก คือ
จมูก + กลิ่น + ฆานวิญญาณ) ๔. ชิวหาสัมผัส (ความกระทบทางลิ้น คือ ลิ้น + รส + ชิวหาวิญญาณ) ๕.
กายสัมผัส (ความกระทบทางกาย คือ กาย + โผฏฐัพพะ + กายวิญญาณ) ๖. มโนสัมผัส (ความ
กระทบทางใจ คือ ใจ + ธรรมารมณ + มโนวิญญาณ) (พ.ธ. หน้า ๒๓๓)

ผู้วิเศษ หมายถึง ผู้สำเร็จ ผู้มีวิทยากร (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕)

พระธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลักความจริงและหลักความประพฤติ (พ.ศ. หน้า ๑๘๓)

พระอนุพุทธะ ผู้ตรัสรู้ตาม คือ ตรัสรู้ด้วยได้สดับเล่าเรียนและปฏิบัติตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน (พ.ศ.
หน้า ๓๗๔)

พระปัจเจกพุทธะ บุคคลเป็นพระปัจเจกพุทธะ เป็นโณ บุคคลบางคนในโลกนี้ ย่อมตรัสรู้ซึ่งสัจจะทั้งหลาย
ด้วยตนเอง ในธรรมทั้งหลายที่ตนไม่ได้สดับมาแล้วก่อน แต่มิได้บรรลุความเป็นพระสัพพัญญูใน
ธรรมนั้น ทั้งไม่ถึงความเป็นผู้ชำนาญในธรรมอันเป็นกำลังทั้งหลาย บุคคลนี้เรียกว่า พระปัจเจกพุทธะ

พระพุทธคุณ ๙ พุทธคุณ ๙ ประการ ของพระพุทธเจ้า คือ (๑) อรหัง แปลว่า เป็นผู้ไกลจากกิเลส
(๒) สัมมาสัมพุทธะ แปลว่า เป็นผู้ตรัสรู้ชอบเอง (๓) วิชาจรณสัมปันโน แปลว่า เป็นผู้บริบูรณ์แล้ว
ด้วยวิชา (ความรู้) และจรณะ (ความประพฤติ) (๔) สุกโต แปลว่า เป็นผู้ไปดี (๕) โลกวิทู แปลว่า เป็น
ผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง (๖) อนุตตโร ปุริสทัมมสารถิ แปลว่า เป็นผู้ฝึกคนที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นเปรียบได้
(๗) สัตถา เทวมนุสสานัง แปลว่า เป็นครูผู้สอนเทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย (๘) พุทโธ แปลว่า ผู้มีจิตใจ
เบิกบาน ปราศจากราศีใดๆ (๙) ภควา แปลว่า เป็นผู้จำแนกธรรม หรือจัดหมวดหมู่ธรรมะ

พุทธคุณ ๙ ประการนี้ สามารถย่อลงมาได้ ๓ ประการ คือ (๑) พระปัญญาคุณ คือ มีพระปัญญาเป็นเลิศ
(๒) พระวิสุทธิคุณ คือ มีความบริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา และใจ (๓) พระกรุณาคุณ คือ มีพระกรุณา หรือ
ความสงสาร ต่อสัตว์โลก ดังนั้น เราเป็นพุทธศาสนิกชน ควรรู้คุณของพระพุทธเจ้า เพื่อจะได้ยึดเป็น
สรณะ เป็นที่พึ่งในการทำความดี และสร้างบารมีให้กับตนเอง

ดังคำบาลีที่กล่าวว่า "พุทฺธัง สรณัง คัจฉามิ แปลว่า ข้าพเจ้าขอยึดเอาพระพุทธเจ้า เป็นที่พึ่ง"
เมื่อเรา เป็นคนดี พุทธคุณจะช่วยคุ้มครองเรา ให้แคล้วคลาดปลอดภัย จากอันตรายทั้งปวง

พระพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้โดยชอบแล้วสอนผู้อื่นให้รู้ตาม ทานผู้รู้ดี รู้ชอบด้วยตนเองก่อนแล้ว สอนประชุมชนให้
ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ (พ.ศ. หน้า ๑๘๓)

พระภิกษุ ชายผู้ได้อุปสมบทแล้ว ชายที่บวชเป็นพระ พระผู้ชาย แปลตามรูปศัพท์ว่า ผู้ขอหรือผู้มองเห็นภัย ในสังขารหรือผู้ทำลายกิเลส คูบริษัท ๔ สหธรรมิก บรรพชิต อุปสัมบัน ภิกษุสาวกรูปแรก ได้แก่ พระอัญญาโกณฑัญญะ (พ.ศ. หน้า ๒๐๔)

พระรัตนตรัย พระรัตนตรัย หรือ พระไตรรัตน์ หมายถึง แก้วสามประการอันประเสริฐสุดของพุทธศาสนิกชนที่เรียกว่า รัตน (แก้ว) เพราะว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐ มีค่าสูงและหาได้ยาก เทียบด้วยดวงแก้วมณี พระรัตนตรัย คือ พระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ ซึ่งเรียกเต็มว่าพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ซึ่งได้แก่ ๑. พระพุทธ คือ ท่านผู้ตรัสรู้ธรรมด้วยพระองค์เอง แล้วสอนประชุมชนให้ประพาสชอบด้วยกาย วาจา ใจ ตามพระวินัย ๒. พระธรรม คือ พระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ๓. พระสงฆ์ คือ หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย

พระสงฆ์ หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า หมายถึง ท่านผู้ตรัสรู้เอง และสอนผู้อื่นให้รู้ตาม (พ.ศ. หน้า ๑๘๙)

พระอนุพุทธะ หมายถึง ผู้ตรัสรู้ตาม คือ ตรัสรู้ด้วยได้สดับเลาเรียนและปฏิบัติตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน ได้แก่ พระอรหันตสาวกทั้งหลาย (พ.ศ. หน้า ๓๗๔)

พระอริยบุคคล หมายถึง บุคคลผู้เป็นอริยะ ทานผู้บรรลุลหรรณวิเศษ มีโสดาปัตติผล เป็นต้น มี ๔ คือ

1. พระโสดาบัน
2. พระสกทาคามี (หรือสกิทาคามี)
3. พระอนาคามี
4. พระอรหันต

แบ่งพิสดารเป็น ๘ คือ

พระผู้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล ๑

พระผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีผล ๑

พระผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีผล ๑

พระผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตผล ๑ (พ.ศ. หน้า ๓๘๖)

พราหมณ์ หรือ พรหมิน เป็นวรรณะหนึ่งในศาสนาฮินดู เป็นกลุ่มคนที่เฉพาะทางในการเป็นนักบวช

(ปุโรหิต, บัณฑิต, หรือ บุษารี), อาจารย์ (อาจารย์ หรือ ครู) และผู้ปกป้องแห่งการศึกษาที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สืบทอดผ่านทางสายเลือด

พละ ๔ กำลัง พละ ๔ คือ ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่ต้องหวาดหวั่นภัยต่าง ๆ ได้แก่

๑. ปัญญาพละ กำลังคือปัญญา ๒. วิริยพละ กำลังคือความเพียร ๓. อนวัชชพละ กำลังคือการกระทำที่ไม่มีโทษ ๔. สังคหพละ กำลังการสังเคราะห์ คือ เกื้อกูลอยู่รวมกับผู้อื่นได้ดี

(พ.ศ. หน้า ๑๘๕ - ๑๘๖)

พละ ๕ พละ กำลัง พละ ๕ คือ ธรรมอันเป็นกำลัง ซึ่งเป็นเครื่องเกื้อหนุนแก่อริยมรรค จัดอยู่ในจำพวก

โพธิปักขิยธรรม มี ๕ คือ สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา (พ.ศ. หน้า ๑๘๕ - ๑๘๖)

พระพุททกิจ ๕ ประการ พุทธกิจที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญเป็นประจำในแต่ละวัน มี ๕ อย่าง คือ

๑. ปุพฺพณฺเห ปิณฺทปาทณฺจ เวลาเช้าเสด็จบิณฑบาต
๒. สายณฺเห ธมฺมเทศนํ เวลาเย็นทรงแสดงธรรม
๓. ปิโทเส ภิกฺขุโอรุวาทิ เวลาค่ำประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุ
๔. อทฺธมฺรตเต เทวปญฺหนิ เทียงคินฺทฺรตตอปปญฺหาเทวตา
๕. ปจฺจุสฺสเว คเต กาเล ภพฺพาภพฺเพ วิโลกนํ จวนสว่าง ทรงตรวจพิจารณาสัตว์ที่สามารถและที่ยังไม่สามารถบรรลุนิพพานอันควรจะได้ไปโปรดหรือไม่ (สรุปท้ายว่า เอเต ปญฺจิเร กิจฺเจ วิโสธติ มุนิปุํคโวพระพุทธเจ้าองค์พระมุนีผู้ประเสริฐ ทรงยังกิจ ๕ ประการนี้ให้หมดจด)

พุทธคุณ คุณของพระพุทธเจ้า คือ ๑. ปัญญาคุณ (พระคุณ คือ ปัญญา) ๒. วิสุทธิคุณ (พระคุณ คือ ความบริสุทธิ์) ๓. กรุณาคุณ (พระคุณ คือ พระมหากรุณา) (พ.ศ. หน้า ๑๙๑)

ภพ โลกเป็นที่อยู่ของสัตว์ ภาวะชีวิตของสัตว์ มี ๓ คือ ๑. กามภพ ภพของผู้ยังแสวงกามคุณ ๒. รูปภพ ภพของผู้เข้าถึงรูปฌาน ๓. อรูปภพ ภพของผู้เข้าถึงอรูปฌาน (พ.ศ. หน้า ๑๙๔)

ภาวนา ๔ การเจริญ การทำให้มีขึ้น การฝึกอบรม การพัฒนา แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ ๑. กายภาวนา ๒. สีสภาวนา ๓. จิตตภาวนา ๔. ปัญญาภาวนา (พ.ศ. หน้า ๘๑ - ๘๒)

ภูมิ ๓๑ ภูมิ ๔ หรือ ๓๑ ชั้นแห่งจิต, ระดับจิตใจ, ระดับชีวิต

๑. อบายภูมิ ๔ (ภูมิที่ปราศจากความเจริญ — planes of loss and woe; unhappy planes)

- ๑) นิรยะ (นรก — woeful state; hell)
- ๒) ตีรจฺฉานโยนิ (กำเนิดตี่รจฺฉาน — animal kingdom)
- ๓) ปิตติวิสัย (แดนเปรต — ghost-sphere)
- ๔) อสุรกาย (พวกอสูร — host of demons)

๒. กามสุคติภูมิ ๗ (กามาวจรภูมิที่เป็นสุคติ, ภูมิที่เป็นสุคติซึ่งยังเกี่ยวข้องกับกาม — sensuous blissful planes)

- ๑) มนุสฺย (ชาวมนุสฺย — human realm)
- ๒) จาตุมมหาราชิกา (สวรรค์ชั้นที่ท้าวมหาราช ๔ ปกครอง — realm of the Four Great Kings)
- ๓) ดาวดึงส์ (แดนแห่งเทพ ๓๓ มีท้าวสักกะเป็นใหญ่ — realm of the Thirty-three Gods)
- ๔) ยามา (แดนแห่งเทพผู้ปราศจากความทุกข์ — realm of the Yama gods)
- ๕) ดุสิต (แดนแห่งเทพผู้เฝ้าด้วยสิริสมบัติของตน — realm of satisfied gods)
- ๖) นิมมานรดี (แดนแห่งเทพผู้ยินดีในการเนรมิต — realm of the gods who rejoice in their own creations)
- ๗) ปรนิมมิตวสวัตตี (แดนแห่งเทพผู้ยังอำนาจให้เป็นไปในสมบัติที่ผู้อื่นนิรมิตให้ — realm of gods who lord over the creation of others)

ภูมิทั้ง ๑๑ ใน ๒ หมวดนี้ รวมเป็น กามาวจรภูมิ ๑๑ (ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในกาม — sensuous planes)

๓. รูปาวจรภูมิ ๑๖ (ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในรูป, ชั้นรูปพรหม — form-planes)

ก. ปฐมฌานภูมิ ๓ (ระดับปฐมฌาน — first-Jhana planes)

- ๑) พรหมปาริฉชชา (พวกบริษัฑบริวารมหาพรหม — realm of great Brahmas' attendants)
- ๒) พรหมบุโรหิตา (พวกบุโรหิตมหาพรหม — realm of great Brahmas' ministers)
- ๓) มหาพรหม (พวกท้าวมหาพรหม — realm of great Brahmas)

- ข. ทุตติยานภูมิ ๓ (ระดับทุตติยาน — second-Jhana planes)
- ๔) ปริตตภา (พวกมีรัศมีน้อย — realm of Brahmas with limited lustre)
 - ๕) อัปมาณภา (พวกมีรัศมีประมาณไม่ได้ — realm of Brahmas with infinite lustre)
 - ๖) อาภัสสรา (พวกมีรัศมีสุกปลั่งชานไป — realm of Brahmas with radiant lustre)
- ค. ตติยานภูมิ ๓ (ระดับตติยาน — third-Jhana planes)
- ๗) ปริตตสุภา (พวกมีลำรัศมีงามน้อย — realm of Brahmas with limited aura)
 - ๘) อัปมาณสุภา (พวกมีลำรัศมีงามประมาณหาไม่ได้ — realm of Brahmas with infinite aura)
 - ๙) สุกภินหา (พวกมีลำรัศมีงามกระจ่างจ้า — realm of Brahmas with steady aura)
- ง. จตุตถยานภูมิ ๓—๗ (ระดับจตุตถยาน — fourth-Jhana planes)
- ๑๐) เวหัพผลา (พวกมีผลไพบูลย์ — realm of Brahmas with abundant reward)
 - ๑๑) อสัณฺณิสัตว์ (พวกสัตว์ไม่มีสัณญา — realm of non-percipient beings)
- (*) สุทธาวาส ๕ (พวกมีที่อยู่อันบริสุทธิ์ หรือ ที่อยู่ของท่านผู้บริสุทธิ์ คือ ที่เกิดของพระอนาคามี — pure abodes) คือ
- ๑๒) อวิหา (เหล่าท่านผู้ไม่เสื่อมจากสมบัติของตน หรือผู้ไม่ละไปเร็ว, ผู้คงอยู่นาน — realm of Brahmas who do not fall from prosperity)
 - ๑๓) อตปปา (เหล่าท่านผู้ไม่ทำความเดือดร้อนแก่ใคร หรือผู้ไม่เดือดร้อนกับใคร — realm of Brahmas who are serene)
 - ๑๔) สุทฺธสสา (เหล่าท่านผู้งดงามน่าทัศนา — realm of Brahmas who are beautiful)
 - ๑๕) สุทฺธสี (เหล่าท่านผู้มองเห็นชัดเจนนิจ หรือผู้มีทัศนาแจ่มชัด — realm of Brahmas who are clear-sighted)
 - ๑๖) อภิภูฏา (เหล่าท่านผู้ไม่มีความด้อยหรือเล็กน้อยกว่าใคร, ผู้สูงสุด — realm of the highest or supreme Brahmas)
๔. อรูปาวจรภูมิ ๔ (ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในรูป, ชั้นรูปพรหม — formless planes)
- ๑) อากาสนัญญายตนภูมิ (ชั้นที่เข้าถึงภาวะมีอากาศไม่มีที่สุด — realm of infinite space)
 - ๒) วิญญานัญญายตนภูมิ (ชั้นที่เข้าถึงภาวะมีวิญญาณไม่มีที่สุด)
 - ๓) อาภิญญายตนภูมิ (ชั้นที่เข้าถึงภาวะไม่มีอะไร — realm of nothingness)
 - ๔) เนวสัณญานาสัณญายตนภูมิ (ชั้นที่เข้าถึงภาวะมีสัณญาก็ไม่ใช่ ไม่มีสัณญาก็ไม่ใช่ — realm of neither perception nor non-perception)
- บุพฺขณ พระโสดาบัน และพระสกทาคามี ย่อมไม่เกิดในสุทธาวาสภูมิ; พระอริยะไม่เกิดในอัสสัณญิภพ และในอบายภูมิ; ในภูมินอกจากนี้ ย่อมมีทั้งพระอริยะ และมีโชரியะไปเกิด.
- ในพระไตรปิฎก ไม่พบที่ใดแสดงรายชื่อภูมิทั้งหลายไว้ทั้งหมดในที่เดียว บาลีแสดงรายชื่อภูมิมากที่สุด (มีเฉพาะชั้นสุคติภูมิ) พบที่ ม.อ. ๑๔/๓๑๘-๓๓๒/๒๑๖-๒๒๕ (M.III. ๙๙-๑๐๓) กล่าวตั้งแต่มนุษย์ขึ้นไปจนถึงอรูปาวจรภูมิ.
- ในบาลีแห่งที่มกิกาย เป็นต้น* แสดงคติ (ที่ไปเกิดของสัตว์, แบบการดำเนินชีวิต — destiny; course of existence) ว่ามี ๕ คือ นิรยะ ตีรจฺฉานโยนิ เปตติวิสัย มนุสฺส และเทพ (พวกเทพ — heavenly world ได้แก่ภูมิ ๒๖ ตั้งแต่จาตุมหาราชิกาขึ้นไปทั้งหมด) จะเห็นว่าภูมิ ๓๑ สงเคราะห์ลงได้ในคติ ๕ ทั้งหมด ขาดแต่อสุรกาย อย่างไรก็ตามในอรรถกถาแห่งอิตฺตวุตตะกะ** ท่านกล่าวว่า อสุรสงเคราะห์ลงในเปตติวิสัยด้วย จึงเป็นอันสงเคราะห์ลงได้บริบูรณ์ และในคติ ๕ นั้น ๓ คติแรกจัดเป็นทุกข์ (woeful courses) ๒ คติหลังเป็นสุคติ (happy courses).

ปรณิมิตวสวัตติ (แดนแห่งเทพผู้ยังอำนาจให้เป็นไปในสมบัติที่ผู้อื่นนิรมิตให้ (พ.ธ. หน้า ๓๑๖-๓๑๗)

โกคอาทียะ ๕ ประโยชน์ที่ควรถือเอาจากโกคทรัพย์ ในการที่จะมีหรือเหตุผลในการที่จะมีหรือครอบครองโกคทรัพย์ ๑. เลี้ยงตัว มารดา บิดา บุตร ภรรยา และคนในปกครองทั้งหลายให้เป็นสุข ๒. บำรุงมิตร สหายและรวมกิจกรรมการทำงานให้เป็นสุข ๓. ใช้ป้องกันภัยอันตราย ๔. ทำพลี คือ ญาติพลี สงเคราะห์ญาติ อติญาติ ตอนรับแขก ปุพพเปตพลี ทำบุญอุทิศให้ผู้ล่วงลับ ราชพลี บำรุงราชการ เสียภาษี เทวตาพลี สักการะบำรุงสิ่งที่เชื่อถือ ๕. อุปถัมภ์บำรุงสมณพราหมณ์ ผู้ประพฤติดีชอบ (พ.ธ. หน้า ๒๐๒ -๒๐๓)

มงคล สิ่งที่ทำให้มีโชคดีตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง ธรรมที่นำมาซึ่งความสุข ความเจริญ มงคล ๓๘ ประการ หรือ เรียกเต็มว่า อุดมมงคล (มงคลอันสูงสุด) ๓๘ ประการ (ดูรายละเอียดมงคลสูตร)

มิจฉาวณิชา ๕ การคาขายที่ผิดศีลธรรมไม่ชอบธรรม มี ๕ ประการ คือ ๑. สัตถวณิชา คาอาวูธ ๒. สัตถวณิชา คามนุษย ๓. มังสวณิชา เลี้ยงสัตว์ไวขายเนื้อ ๔. มัชชวณิชา คาขายน้ำเมา ๕. วิสวณิชา คาขายยาพิษ (พ.ศ. หน้า ๒๓๓)

มรรคมืองค ๘ ขอบปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ เรียกเต็มว่า “อริยอัฏฐังคิกมรรค” ได้แก่ ๑. สัมมาทิฐิ เห็นชอบ ๒. สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ ๓. สัมมาวาจา เจรจาชอบ ๔. สัมมากรรม มั่นตะ ทำการชอบ ๕. สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ๖. สัมมาวายามะ เพียรชอบ ๗. สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ ๘. สัมมาสมาธิ ตั้งจิตมั่นชอบ (พ.ศ. หน้า ๒๑๕)

มิจฉัตตะ ๑๐ ภาวะที่ผิด ความเป็นสิ่งที่ผิด ได้แก่ ๑. มิจฉาทิฐิ (เห็นผิด ได้แก่ ความเห็นผิดจากคลองธรรมตามหลักกุศลกรรมบถ และความเห็นที่ไม่นำไปสู่ความพ้นทุกข์) ๒. มิจฉาสังกัปปะ (ดำริผิด ได้แก่ ความดำริที่เป็นอกุศลทั้งหลาย ตรงข้ามจากสัมมาสังกัปปะ) ๓. มิจฉาวาจา (วาจาผิด ได้แก่ วาจาทุจจริต) ๔. มิจฉากัมมันตะ (กระทำความผิด ได้แก่ กายทุจจริต) ๕. มิจฉาอาชีวะ (เลี้ยงชีพผิด ได้แก่ เลี้ยงชีพในทางทุจจริต) ๖. มิจฉายายามะ (พยายามผิด ได้แก่ ความเพียรตรงข้ามกับสัมมาวายามะ) ๗. มิจฉาสติ (ระลึกผิด ได้แก่ ความระลึกถึงเรื่องราวที่ล่วงแล้ว เช่น ระลึกถึงการได้ทรัพย์ การได้ยศ เป็นต้น ในทางอกุศล อันจัดเป็นสติเทียม) เป็นเหตุชักนำใจให้เกิดกิเลส มีโลภะ มานะ อสสา ๘. มัจฉริยะ เป็นต้น ๘. มิจฉาสมาธิ (ตั้งใจผิด ได้แก่ ตั้งจิตเพ่งเล็ง จดจ่อปกใจแน่วแนในกามราคะ พยาบาท เป็นต้น หรือเจริญสมาธิแล้ว หลงเพลิน ติดหมกมุ่น ตลอดจนนำไปใช้ผิดทาง ไม่เป็นไปเพื่อญาณทัสสนะ และความหลุดพ้น) ๙. มิจฉาญาณ (รู้ผิด ได้แก่ ความหลงผิดที่แสดงออกในการคิดอุปายทำความชั่วและการพิจารณาทบทวน ว่าความชั่วนั้น ๆ ตนกระทำได้อย่างไรแล้ว เป็นต้น) ๑๐. มิจฉาวิมุตติ (พ้นผิด ได้แก่ ยังไม่ถึงวิมุตติ สำคัญว่าถึงวิมุตติ หรือสำคัญผิดในสิ่งที่มิใช่วิมุตติ (พ.ธ. หน้า ๓๒๒)

มิตรปฏิรูป คนเทียมมิตร มิตรเทียม มิใช่มิตรแท้ มี ๔ พวก ได้แก่

๑. คนปกอลอก มีลักษณะ ๔ คือ ๑.๑ คิดเอา ได้ฝ่ายเดียว ๑.๒ ยอมเสียแต่น้อย โดยหวังจะเอาให้มาก ๑.๓ ตัวเองมีภัย จึงมาทำกิจของเพื่อน ๑.๔ คบเพื่อนเพราะเห็นแก่ประโยชน์ของตัวเอง
๒. คนดีแต่พูด มีลักษณะ ๔ คือ ๒.๑ ดีแต่ยกเรื่องที่ผ่านมาแล้วมาปราศรัย ๒.๒ ดีแต่อ้างสิ่งที่ยังมีดีแต่อ้างสิ่งที่ยังไม่มีมาปราศรัย ๒.๓ สงเคราะห์ด้วยสิ่งที่ไร้ประโยชน์ ๒.๔ เมื่อเพื่อนมีกิจอาจแต่เหตุ ขัดข้อง
๓. คนหัวประจบมีลักษณะ ๔ คือ ๓.๑ จะทำชั่วก็คล้อยตาม ๓.๒ จะทำดีก็คล้อยตาม ๓.๓ ต่อหน้าสรรเสริญ ๓.๔ ลับหลังนินทา
๔. คนชวนฉิบหายมีลักษณะ ๔ ๔.๑ คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา ๔.๒ คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน ๔.๓ คอยเป็นเพื่อนเที่ยวดูการเล่น ๔.๔ คอยเป็นเพื่อนไปเล่นการพนัน (พ.ธ. หน้า ๑๕๔ - ๑๕๕)

มิตรน้ำใจ ๑. เพื่อนมีทุกข์พลอยทุกข์ด้วย ๒. เพื่อนมีสุขพลอยดีใจ ๓. เขาติเตียนเพื่อน ช่วยยับยั้ง แก้ไข

ให้ ๔. เขาสรรเสริญเพื่อน ช่วยพูดเสริมสนับสนุน (พ.ศ. หน้า ๒๓๔)

รูป ๑. สิ่งที่ต้องสลายไปเพราะปัจจัยต่าง ๆ อันขัดแย้ง สิ่งที่เป็นรูปร่างพร้อมทั้งลักษณะอาการของมัน สวรรวกาย จำแนกเป็น ๒๘ คือ มหาภูตรูป หรือธาตุ ๔ และอุปาทายรูป ๒. อารมณ์ที่รู้ได้ด้วยจักขุ สิ่งที่ปรากฏแก่ตา ขอ ๑ ในอารมณ์ ๖ หรืออายตนะภายนอก ๓. ลักษณะนามใช้เรียกพระภิกษุ สามเณร เช่น ภิกษุรูปหนึ่ง (พ.ศ. หน้า ๒๕๓)

วิญญู ๓ หรือไตรวิญญู การวนเวียน การเวียนเกิด เวียนตาย การเวียนว่ายตายเกิด ความเวียนเกิดหรือวนเวียน ด้วยอำนาจกิเลส กรรม และวิบาก เช่น กิเลสเกิดขึ้นแล้วให้ทำกรรม เมื่อทำกรรมแล้วย่อมได้ผลของกรรม เมื่อได้รับผลของกรรมแล้ว กิเลสก็เกิดอีกแล้ว ทำกรรมแล้วเสวยผลกรรมหมุนเวียนต่อไป

วาสนา อาการกายวาจา ที่เป็นลักษณะพิเศษของบุคคล ซึ่งเกิดจากกิเลสบางอย่าง และได้สั่งสมอบรมมาเป็นเวลานานจนเคยชินติดเป็นพื้นประจำตัว แม้จะละกิเลสได้แล้ว แต่ก็อาจจะละอาการกายวาจาที่เคยชินไม่ได้ เช่น คำพูดติดปาก อาการเดินที่เร็วหรือเดินตัวมึนตึ๋ม เป็นต้น ทานขยายความว่า วาสนาที่เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี เป็นอัปยาคฤต คือ เป็นกลาง ๆ ไม่ได้ไม่ชั่วก็มี ที่เป็นกุศลกับอัปยาคฤตนั้นไม่ต้องละ แต่ที่เป็นอกุศลซึ่งควรละนั้น แยกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่จะเป็นเหตุให้เขาถึงอบายกับส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดอาการแสดงออกทางกายวาจาแปลก ๆ ต่าง ๆ ส่วนแรก พระอรหันต์ทุกองค์ละได้ แต่ส่วนหลังพระพุทธเจ้านั้นละได้ พระอรหันต์อื่นละไม่ได้ จึงมีคำกล่าวว่าพระพุทธเจ้านั้นละกิเลสทั้งหมดได้ พร้อมทั้งวาสนา; ในภาษาไทย คำว่าวาสนามีความหมายเพี้ยนไป กลายเป็นอำนาจบุญญา หรือกุศลที่ทำให้ได้รับลาภยศ

วิปัสสนาญาณ ๙ ญาณในวิปัสสนา ญาณที่นับเขาในวิปัสสนา เป็นความรู้ที่ทำให้เกิดความเห็นแจ้ง เขาใจสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง ได้แก่ ๑. อุทัพพยานุปัสสนาญาณ คือ ญาณอันตามเห็นความเกิดและดับของเบญจขันธ์ ๒. ภังคานุปัสสนาญาณ คือ ญาณอันตามเห็นความสลาย เมื่อเกิดดับก็คำนึงเด่นชัด ในส่วนดับของสังขารทั้งหลาย ต้องแต่กสลายทั้งหมด ๓. กายตูปฏฐานญาณ คือ ญาณอันมองเห็นสังขาร ปรากฏเป็นของนากแล้ว ๔. อาทินวานุปัสสนาญาณ คือ ญาณอันคำนึงเห็นโทษของสังขารทั้งหลาย ว่าเป็นโทษบกพร่องเป็นทุกข์ ๕. นิพพิทานุปัสสนาญาณ คือ ญาณอันคำนึง เห็นความหน่ายของสังขาร ไม่เพลินเพลิน ติดใจ ๖. มุญจิตุกัมมตญาณ คือ ญาณอันคำนึงด้วย ใครพินไปเสีย คือ หน่ายสังขารทั้งหลาย ปรารถนาที่จะพินไปเสีย ๗. ปฏิสังขานุปัสสนาญาณ คือ ญาณอันคำนึงพิจารณาหาทาง เมื่อต้องการจะพินไปเสีย เพื่อมองหาอุบายจะปลดปล่อยออกไป ๘. สังขารุเปกขาญาณ คือ ญาณอันเป็นไปโดยความเป็นกลางต่อสังขาร คือ พิจารณาสังขารไม่ยินดี ยินร้ายในสังขารทั้งหลาย ๙. สัจจานุโลมิกญาณ หรือ อนุโลมญาณ คือ ญาณอันเป็นไปโดยอนุโลม แก่การหยั่งรู้ อริยสัจ แล้วแลวมรรคญาณให้สำเร็จความเป็นอริยบุคคลต่อไป (พ.ศ. หน้า ๒๗๖ - ๒๗๗)

วิมุติ ๕ ความหลุดพ้น ภาวะไรกิเลส และไม่มีทุกข์ มี ๕ ประการ คือ ๑. วิกัมภณวิมุติ ดับโดยข่มไว้ คือ ดับกิเลส ๒. ตทังควิมุติ ดับกิเลสด้วยธรรมที่เป็นคู่ปรับธรรมที่ตรงกันข้าม ๓. สมุจเฉทวิมุติ ดับด้วยตัดขาด ดับกิเลสเสร็จสิ้นเด็ดขาด ๔. ปฏิปัสสัทธิวิมุติ ดับด้วยสงบระงับ โดยอาศัย โลกุตตรมรรคดับกิเลส ๕. นิสรณวิมุติ ดับด้วยสงบระงับ คือ อาศัยโลกุตตรธรรมดับกิเลสเด็ดขาด เสร็จสิ้น (พ.ศ. หน้า ๑๙๔)

โลกบาลธรรม ธรรมคุ้มครองโลก ได้แก่ ปกครองควบคุมใจมนุษย์ไว้ให้อยู่ในความดี มิให้ละเมิดศีลธรรม และให้อยู่กันด้วยความเรียบร้อยสงบสุข ไม่เดือดร้อนสับสนวุ่นวาย มี ๒ อย่างได้แก่ ๑. หิริ๑๑๑ ความอายบาป ละอายใจต่อการทำความชั่ว ๒. โอตตัปปะ ความกลัวบาปเกรงกลัวต่อความชั่ว และ ผลของกรรมชั่ว (พ.ศ. หน้า ๒๖๐)

ฤๅษี หมายถึง ผู้แสวงธรรม ได้แก่ นักบวชนอกพระศาสนาซึ่งอยู่ในป่า ชีไพร ผู้แต่งคัมภีร์พระเวท(พ.ศ. หน้า ๒๕๖)

สติปัญญา ๔ ที่ตั้งของสติ การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นตามความเป็นจริง คือ ตามสิ่งนั้น ๆ มันเป็นของมัน

เอง มี ๔ ประการ คือ

๑. กายานุปสนาสติปฏฐาน (การตั้งสติกำหนดพิจารณากายให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่า เป็นแต่เพียง กาย ไม่ใช่สัตว์บุคคล ตัวตนเราเขา) ทานจำแนกวิธีปฏิบัติได้หลายอย่าง คือ อานาปานสติ กำหนด ลมหายใจ ๑ อิริยาบถ กำหนดรู้ทันอิริยาบถ ๑) สัมปชัญญะ สรางสัมปชัญญะในการกระทำความ เคลื่อนไหวทุกอย่าง ๑) ปฏิกุณณสิการ พิจารณา สวนประกอบอันไม่สะอาดทั้งหลายที่ประชุมเขา เป็นร่างกายนี้ ๑) ธาตุมนสิการ พิจารณาเห็นร่างกายของตน โดยสักรว่าเป็นธาตุแต่ละอย่างๆ
๒. เวทนานุปสนาสติปฏฐาน (การตั้งสติกำหนดพิจารณาเวทนาให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่า เป็นแต่เพียง เวทนา ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา) คือ มีสติรู้ชัดเวทนาอันเป็นสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี เฉย ๆ ก็ดี ทั้งที่ เป็นสามิสและเป็นนิรามิสตามที่ไปอยู่ขณะนั้น ๆ
๓. จิตตานุปสนาสติปฏฐาน (การตั้งสติกำหนดพิจารณาจิต ให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่า เป็นแต่เพียงจิต ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา) คือ มีสติรู้ชัดจิตของตนที่มีราคะ ไม่มี ราคะ มีโทสะ ไม่มีโทสะ มีโมหะ ไม่มีโมหะ เศราหมองหรือผองแผว ฟุ้งซ่านหรือเป็น สมาริ ฯลฯ อย่างไร ๆ ตามที่เป็นไป อยู่ในขณะนั้น ๆ
๔. ธัมมานุปสนาสติปฏฐาน (การตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรม ให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่า เป็นแต่ เพียงธรรม ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนของเรา) คือ มีสติรู้ชัดธรรมทั้งหลาย ได้แก่ นิเวธ ๕ ชั้นธ ๕อายตนะ ๑๒ โพชนงค ๗ อริยสัจ ๔ วาคืออะไร เป็นอย่างไร มีใน ตนหรือไม่ เกิดขึ้น เจริญบริบูรณ์และดับได้อย่างไร เป็นต้น ตามที่เป็นจริงของมันเป็น อย่างนั้น ๆ (พ.ร. หน้า ๑๖๕)

สมณะ หมายถึง ผู้สงบ หมายถึงนักบวชทั่วไป แต่ในพระพุทธศาสนา ทานให้ความหมายจำเพาะ หมายถึง ผู้ ระดับบาป ได้แก่ พระอริยบุคคล และผู้ปฏิบัติเพื่อระงับบาป ได้แก่ ผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็น พระ อริยบุคคล (พ.ศ. หน้า ๒๙๙)

สมบัติ ๔ สมบัติ ๔ (ข้อดี, ความเพียบพร้อม, ความสมบูรณ์แห่งองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งอำนวยแก่การให้ผลของ กรรมดี และไม่เปิดให้กรรมชั่วแสดงผล, ส่วนประกอบอำนวย ช่วยเสริมกรรมดี

๑. คติสมบัติ (สมบัติแห่งคติ, ถึงพร้อมด้วยคติ, คติให้; ในช่วงยาวหมายถึงเกิดในกำเนิดอันอำนวย หรือที่ เกิดอันเจริญ ในช่วงสั้นหมายถึง ที่อยู่ ที่ไป ทางดำเนินดีหรือทำถูกเรื่อง ถูกที่ คือ กรณีนั้น สภาพแวดล้อมนั้น สถานการณ์นั้น ถิ่นที่นั้น ตลอดจนแนวทางดำเนินชีวิตขณะนั้น เอื้ออำนวยแก่ การทำความดี หรือการเจริญองกามของความคิด ทำให้ความดีปรากฏผลโดยง่าย
๒. อุปธิสมบัติ (สมบัติแห่งร่างกาย, ถึงพร้อมด้วยรูปกาย, รูปกายให้; ในช่วงยาวหมายถึงมีกายสง่า สวยงาม บุคลิกภาพดี ในช่วงสั้นหมายถึง ร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี
๓. กาลสมบัติ (สมบัติแห่งกาล, ถึงพร้อมด้วยกาล, กาลให้; ในช่วงยาว หมายถึง เกิดอยู่ในสมัยที่โลกมี ความเจริญ หรือบ้านเมืองสงบสุข มีการปกครองที่ดี คนในสังคมอยู่ในศีลธรรม สามัคคีกัน ยกย่อง คนดี ไม่ส่งเสริมคนชั่ว ในช่วงสั้นหมายถึงทำถูกกาล ถูกเวลา
๔. ปโยคสมบัติ (สมบัติแห่งการประกอบ, ถึงพร้อมด้วยการประกอบความเพียร, กิจการให้; ในช่วงยาว หมายถึงฝึกฝนในทางที่ถูก นำความเพียรไปใช้ชวนช่วยประกอบการที่ถูกต้องดีงาม มีปกติประกอบ กิจการงานที่ถูกต้อง ทำแต่ความดีงามอยู่แล้ว ในช่วงสั้นหมายถึงเมื่อทำกรรมดี ก็ทำให้ถึงขนาด ทำ จริงจัง ให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับเรื่อง หรือทำความดีต่อเนื่องมาเป็นพื้นแล้ว กรรมดีที่ทำเสริมเข้าอีก จึงเห็นผลได้ง่าย

สมบัติ ภาวะสงบประณีตซึ่งพึงเขาถึง; สมบัติมีหลายอย่าง เช่น ฌานสมบัติ ผลสมบัติ อนุพุพพิหาร

สมบัติ (พ.ศ. หน้า ๓๐๓)

สติ ความระลึกได้ นึกได้ ความไม่เผลอ การคุมใจได้กับกิจ หรือคุมจิตใจไว้กับสิ่งที่เกี่ยวข้องของ จำการที่ทำและ
คำพูดแม่นยำได้ (พ.ศ. หน้า ๓๒๗)

สังฆคุณ ๙ คุณของพระสงฆ์ ๑. พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดี ๒. เป็นผู้ปฏิบัติตรง
๓. เป็นผู้ปฏิบัติถูกทาง ๔. เป็นผู้ปฏิบัติสมควร ๕. เป็นผู้ควรแก่การคำนับ คือ ควรกับของที่เขานำมาถวาย ๖. เป็นผู้ควรแก่การต้อนรับ ๗. เป็นผู้ควรแก่ทักษิณาทาน ควรแก่ของทำบุญ ๘. เป็นผู้ควร
แก่การกระทำอัญชลี ควรแก่การกราบไหว้ ๙. เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก เป็นแหล่ง
ปลูกฝัง และเผยแพรความดีที่ยอดเยียมของโลก(พ.ศ. หน้า ๒๖๕-๒๖๖)

สังเวชนียสถาน สถานที่ที่ต้งแห่งความสังเวช ที่ทำให้เกิดความสังเวช มี ๔ คือ ๑. ที่พระพุทเจ้าประสูติ คือ
อุทยานลุมพินี ปัจจุบันเรียกลุมพินีหรือรุมมินเด (Lumbini หรือ Rummidei) ๒. ที่พระพุทเจ้า
ตรัสรู้ คือ ควงโพธิ์ ที่ตำบลพุทธคยา (Buddha Gaya หรือ Bodh – Gaya) ๓. ที่พระพุทเจ้าแสดง
ปฐมเทศนา คือป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ปัจจุบันเรียกสารนาถ ๔. ที่พระพุทเจ้า
ปรินิพพาน คือที่สาละวันทยาน เมืองกุสินารา หรือกุสินคร บัดนี้เรียกกาเซีย (Kasia หรือ
Kusinagara) (พ.ศ. หน้า ๓๑๗)

สันโดษ ความยินดี ความพอใจ ยินดีด้วยปัจจัย ๔ คือ ผ่านุ่งห่ม อาหารที่นอนที่นึ่ง และยาตามมีตามได้ ยินดี
ของของตน การมีความสุข ความพอใจด้วยเครื่องเลี้ยงชีพที่หามาได้ด้วยเพียรพยายามอันชอบธรรม
ของตน ไม่โลภ ไม่ริษยาใคร (พ.ศ. หน้า ๓๒๔)

สันโดษ ๓ ๑. ยถาลาภสันโดษ ยินดีตามที่ได้ คือ ได้สิ่งใดมาด้วยความเพียรของตน ก็พอใจด้วยสิ่งนั้น ไม่ได้
เดือดร้อนเพราะของที่ไม่ได้ ไม่เพ่งเล็งอยากได้ของคนอื่นไม่ริษยาเขา ๒. ยถาพลสันโดษ คือ ยินดี
ตามกำลัง คือ พอใจเพียงแค่ว่าพอแก่กำลังร่างกาย สุขภาพ และขอบเขตการใช้สอยของตน ของที่เกิน
กำลังก็ไม่หวงแหนเสียดยไม่เก็บไว้ให้เสียเปล่า หรือฝืนใช้ให้เป็นโทษแก่ตน ๓. ยถาสารูปสันโดษ
ยินดีตามสมควร คือ พอใจตามที่สมควร คือ พอใจตามที่สมควรแก่ภาวะฐานะแนวทางชีวิต และ
จุดหมายแห่งการบำเพ็ญกิจของตน เช่น ภิกษุพอใจแต่ของอันเหมาะสมกับสมณภาวะ หรือได้ของใช้ที่ไม่
เหมาะสมกับตนแต่จะมีประโยชน์แก่ผู้อื่นก็นำไปมอบให้แก่เขา เป็นต้น (พ.ศ. หน้า ๓๒๔)

สัทธรรม ๓ ธรรมอันดี ธรรมที่แท้ ธรรมของสัตบุรุษ หลักหรือแก่นศาสนา มี ๓ ประการ ได้แก่
๑. ปริยตีสัทธรรม (สัทธรรมคือคำสั่งสอนอันจะต้องเล่าเรียน ได้แก่ พุทธพจน์)
๒. ปฏิบัติสัทธรรม (สัทธรรมคือสิ่งพึงปฏิบัติ ได้แก่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา)
๓. ปฏิเวธสัทธรรม (สัทธรรมคือผลอันจะพึงเข้าถึง หรือบรรลุด้วยการปฏิบัติ ได้แก่ มรรค ผล และ
นิพพาน (พ.ศ. หน้า ๑๒๕)

สัปปริสธรรม ๗ ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี
๑. ัมมัญญตา คือ ความรู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง ๒. อตถัญญตา คือ ความรู้จักผล คือรู้ความ
มุ่งหมาย ๓. อัตตัญญตา คือ ความรู้จักตน คือ รู้ว่าเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้
ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น ๔. มัตตัญญตา คือ ความรู้จักประมาณ คือ ความ
พอดี ๕. กาลัญญตา คือ ความรู้จักกาล คือ รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม ๖. ปริสัญญตา คือ ความรู้จัก
บริษทคือรู้จักชุมชนและรู้จักที่ประชุม ๗. บุคคลัญญตา หรือ บุคคลปโรปรัญญตา คือ ความรู้จัก
บุคคล คือความแตกต่างแห่งบุคคล (พ.ศ. หน้า ๒๔๔)

สัมปชัญญะ ความรู้ตัวทั่วพร้อม ความรู้ตระหนัก ความรู้ชัดเข้าใจชัด ซึ่งสิ่งนั้นได้ มักมากู้กับสติ (พ.ศ. หน้า ๒๔๔)

สาราณียธรรม ๖ ธรรมเป็นที่ต้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หลักการอยู่รวมกัน เรียกอีก
อย่างว่า “สาราณียธรรม” ๑. เมตตากายกรรม มีเมตตากายกรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒. เมตตาวาจีกรรม มีเมตตาวาจีกรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง ๓. เมตตา มโนกรรม มีเมตตา มโนกรรม

ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ๔. สาธารณโมคิ แบงปนสิ่งของที่ได้มาไม่หวง แหวน ใช้ผู้เดียว ๕. สีสสามัญญตา มีความประพฤติรวมกันในขอที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นสิ้น ทุกข์หรือ ขจัดปัญหา ๖. ภิภูสิสามัญญตา มีความเห็นชอบดีงาม เช่นเดียวกับหมู่มณะ (พ.ธ. หน้า ๒๓๓-๒๓๕)

ศรัทธา ความเชื่อ ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม (พ.ศ. หน้า ๒๔๐)

สงเคราะห์ การช่วยเหลือ การเอื้อเฟื้อเกื้อกูล (พ.ศ. หน้า ๒๒๘)

สังคหวัตถุ ๔ เรื่องสงเคราะห์กัน คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ หลักการสงเคราะห์ คือ ช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกันไว้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก ได้แก่ สังคมแห่งหมู่มสัตว์ใด ดุจ สลักเกาะยึดตรึงที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถ และวิ่งแล่นไปได้มี ๔ อย่างคือ ๑. ทาน การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ๒. ปยวาจา พูดจาน่ารัก นานิมนนบถือ ๓. อัตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ ๔. สมานัตตนา ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เขากันได้ เช่น ไม่ถือตัว รวมสุข รวมทุกข์กัน เป็นต้น (พ.ศ. หน้า ๓๑๐)

สัมมัตตะ ความเป็นถูก ภาวะที่ถูก มี ๑๐ อย่าง ๘ ขอดน ตรงกับองค์มรรคทั้ง ๘ ขอ เพิ่ม ๒ ขอยาย คือ ๑. สัมมาญาณ รู้ชอบได้แก่ผลญาณ และปัจจเวกขณญาณ ๑๐. สัมมาวิมุตติ พนชอบได้แก่ อรหัตผลวิมุตติ; เรียกอีกอย่าง อเสขธรรม ๑๐ (พ.ศ. หน้า ๓๒๔)

อนัตตา ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ตัวตน (พ.ศ. หน้า ๓๖๖)

อบายมุข ของทางของความเสื่อม เหตุเครื่องฉิบหาย เหตุย่อยยับแห่งโรคทรัพย์ ทางแห่งความพินาศ (พ.ศ. หน้า ๓๗๗)

อบายมุข ๔ ๑. อิตถิธุดตะ (เป็นนักแสดงหญิง นักเที่ยวผู้หญิง) ๒. สุราธุดตะ (เป็นนักแสดงสุรา นักดื่ม) ๓. อักขธุดตะ (เป็นนักการพนัน) ๔. ปาปมิตตะ (คบคนชั่ว) (พ.ศ. หน้า ๓๗๗)

อบายมุข ๖ ๖ (ช่องทางของความเสื่อม, ทางแห่งความพินาศ, เหตุย่อยยับแห่งโรคทรัพย์

๑. ติดสุราและของมึนเมา (addiction to intoxicants) มีโทษ ๖ คือ

- ๑) ทรัพย์หมดไปๆ เห็นชัดๆ
- ๒) ก่อการทะเลาะวิวาท
- ๓) เป็นบ่อเกิดแห่งโรค
- ๔) เสียเกียรติเสียชื่อเสียง
- ๕) ทำให้ไม่รู้อาย
- ๖) ทอนกำลังปัญญา

๒. ชอบเที่ยวกลางคืน (roaming the streets at unseemly hours) มีโทษ ๖ คือ

- ๑) ชื่อว่าไม่รักษาตัว
- ๒) ชื่อว่าไม่รักษาลูกเมีย
- ๓) ชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์สมบัติ
- ๔) เป็นที่ระแวงสงสัย
- ๕) เป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือข่าวลือ
- ๖) เป็นทางมาของเรื่องเดือดร้อนเป็นอันมาก

๓. ชอบเที่ยวดูการละเล่น (frequenting shows) มีโทษ โดยกายงานเสื่อมเสียเพราะใจกังวลคอยคิด จ้อง กับเสียเวลาเมื่อไปดูสิ่งนั้นๆ ทั้ง ๖ กรณี คือ

- ๑) ราที่ไหนไปทีนั้น
- ๒-๖) ขับร้อง-ดนตรี-เสภา-เพลง-เกิตเทิงที่ไหน ไปทีนั้น*

* คำแปลภาษาไทยถือตามทีแปลกันมา ส่วนภาษาอังกฤษแปลต่างหาก ไม่ได้มุ่งให้ตรงกัน

๔. ติดการพนัน (indulgence in gambling) มีโทษ ๖ คือ

- ๑) เมื่อชนะย่อมก่อเวร
- ๒) เมื่อแพ้ก็เสียดายทรัพย์สินที่เสียไป
- ๓) ทรัพย์สินหมดไปๆ เห็นชัดๆ
- ๔) เข้าที่ประชุม เขาไม่เชื่อถ้อยคำ
- ๕) เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง
- ๖) ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ที่จะหาคู่ครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูกเมียไม่ไหว

๕. คบคนชั่ว (association with bad companions) มีโทษ โดยนำไปให้กลายเป็นคนชั่วอย่างคนที่ตนคบทั้ง ๖ ประเภท คือ ได้เพื่อนที่จะนำไปให้กลายเป็น

- ๑) นักการพนัน (gamblers)
- ๒) นักเลงหญิง (rakes; seducers)
- ๓) นักเลงเหล้า (drunkards)
- ๔) นักลวงของปลอม (cheater with false things)
- ๕) นักหลอกลวง (swindlers)
- ๖) นักเลงหัวไม้ (men of violence)

๖. เกียจคร้านการทำงาน (habit of idleness) มีโทษ โดยทำให้ยกเหตุต่างๆ เป็นข้ออ้างผิดเพี้ยนไม่ทำงาน โภคะใหม่ก็ไม่เกิด โภคะที่มีอยู่ก็หมดสิ้นไป คือให้อ้างไปทั้ง ๖ กรณีว่า

อริปไตย ๓ อริปไตย ๓ ความเป็นใหญ่, ภาวะที่ถือเอาเป็นใหญ่ ๑. อัตตาริปไตย (ความมีตนเป็นใหญ่, ถือตนเป็นใหญ่, กระทำการด้วยปรารถนาเป็นประมาณ ๒. โลกาธิปไตย (ความมีโลกเป็นใหญ่, ถือโลกเป็นใหญ่, กระทำการด้วยปรารถนา นิยมของโลกเป็นประมาณ ๓. ธรรมาริปไตย (ความมีธรรมเป็นใหญ่, ถือธรรมเป็นใหญ่, กระทำการด้วยปรารถนาถูกต้อง เป็นจริง สมควรตามธรรม เป็นประมาณ

ผู้เป็นอัตตาริปก พึงใช้สติให้มาก; ผู้เป็นโลกาธิปก พึงมีปัญญาครองตนและรู้พินิจ; ผู้เป็นธรรมาริปก พึงประพฤติให้ถูกหลักธรรม; ผู้เป็นหัวหน้าหมู่ เป็นนักปกครอง พึงถือธรรมาริปไตย.

อริยสัจ ๔ อริยสัจ ๔ ถือเป็นหลักคำสอนที่สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยความจริงอัน

ประเสริฐ ๔ ประการ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ซึ่งมีประโยชน์ต่อการดับทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ๑. ทุกข์ : การมีอยู่ของทุกข์ คือการสำรวจความไม่สบายกายไม่สบายใจของตนเอง

๒. สมุทัย : เหตุแห่งทุกข์ คือการค้นหาสาเหตุที่เกิดจากอะไร ๓. นิโรธ : ความดับทุกข์ คือการหา

แนวทางแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ๔. มรรค : หนทางนำไปสู่ความดับทุกข์ คือการใช้สติแก้ปัญหาในระยะยาว

สังคมศาสตร์ การศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์ โดยใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนให้อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

คุณธรรม (virtue) และจริยธรรม(moral or morality or ethics) คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี จริยธรรมมีความหมายเช่นเดียวกับศีลธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติกรรมปฏิบัติความประพฤติหรือหน้าที่ที่ชอบ ที่ควรปฏิบัติในการครองชีวิต ดังนั้นคุณธรรม จริยธรรม จึงหมายถึง สภาพคุณงามความดีที่ประพฤติปฏิบัติหรือหน้าที่ที่ควรปฏิบัติในการครองชีวิต หรือคุณธรรมตามกรอบจริยธรรม ส่วนศีลธรรมและจริยธรรม มีความหมายใกล้เคียงกัน คุณธรรมจะมีความหมายที่เน้นสภาพ ลักษณะ หรือคุณสมบัติที่แสดงออกถึงความดีงาม ส่วนจริยธรรม มีความหมายเน้นที่ ความประพฤติหรือการปฏิบัติที่ดีงาม เป็นที่ยอมรับของสังคม นักวิชาการมักใช้คำทั้งสองคำนี้ในความหมายเดียวกันและมักใช้คำสองคำดังกล่าวควบคู่กันไป เป็นคำว่า คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งรวมความหมายของคุณธรรม และจริยธรรม นั่นคือมีความหมายเน้นทั้งสภาพ ลักษณะหรือคุณสมบัติ และความประพฤติ

อันดงาม เป็นที่ยอมรับของสังคม (โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย
ศูนย์คุณธรรม หน้า ๑๑ -๑๒)

การเมือง ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจในการจัดระเบียบสังคมเพื่อประโยชน์และความสงบ
สุขของสังคม มีความสัมพันธ์ต่อกันโดยรวมทั้งหมดในส่วนของชีวิตในพื้นที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับ
อำนาจ อำนาจชอบธรรม หรืออิทธิพล และมีความสามารถในการดำเนินการได้

ข้อมูล สิ่งที่ได้รับรู้และยังไม่มีการจัดประมวลให้เป็นระบบ เมื่อจัดระบบแล้วเรียกว่า สารสนเทศ

ค่านิยม การกำหนดคุณค่าและพัฒนาจนเป็นบุคลิกภาพประจำตัว

คุณค่า ลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความดี ความงาม ความดีเป็นคุณค่าของจริยธรรม ความงามเป็นคุณค่า
ทางสุนทรียศาสตร์ สิ่งตอบสนองความต้องการได้เป็นสิ่งที่มีความค่า คุณค่าเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้
คุณค่าเปลี่ยนไปได้ตามเวลา และคุณค่านั้นเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของความเจริญ

บทบาท การกระทำที่สังคมคาดหวังตามสถานภาพที่บุคคลครองอยู่

หน้าที่ เป็นความรับผิดชอบทางศีลธรรมของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

สถานภาพ ตำแหน่งที่แต่ละคนครองอยู่ในสถานที่หนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง

บรรทัดฐาน ข้อตกลงของสังคมที่กำหนดให้สมาชิกประพฤติ ปฏิบัติ บางทีเรียกปทัสถาน สามารถใช้บรรทัด
ฐานของสังคม (social norms) เป็นมาตรฐานความประพฤติในทางจริยธรรมได้ ซึ่งแยกออกเป็น
ก.วิถีประชา (folkways) ได้แก่ แบบแผนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันซึ่งสังคมยอมรับ และ
ได้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา มักเกี่ยวข้องกับเรื่องการดำเนินชีวิต และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
จริยธรรมจะไม่มีกฎเกณฑ์เคร่งครัดแน่นอนตายตัว

ข. กฎศีลธรรมหรือจารีต (mores) เป็นมาตรฐานความประพฤติของสังคมที่มีการกำหนด
เกี่ยวกับจริยธรรมที่เข้มข้น ในกรณีมีผู้ฝ่าฝืนอาจมีการลงโทษ แม้ว่าในบางครั้งจะไม่มีลายเส้นไว้เป็น
ลายลักษณ์อักษรก็ตาม เช่น การลวนลามสตรีในชนบท ต้องลงโทษด้วยการเสียผี

ค. กฎหมาย (law) เป็นมาตรฐานความประพฤติที่รัฐกำหนดให้สมาชิกของรัฐพึงปฏิบัติหรือ
ละเว้นการปฏิบัติ และกำหนดวิธีการปฏิบัติลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

สิทธิ ข้อเรียกร้องของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

สิทธิทางศีลธรรม เป็นข้อเรียกร้องทางศีลธรรมของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

ประเพณี เป็นความประพฤติของคนหมู่หนึ่ง อยู่ในที่แห่งหนึ่ง ถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกันและ
สืบกันมานาน ประเพณี คือ กิจกรรมที่มีรูปแบบของชุมชนหรือสังคมหนึ่งที่เกิดขึ้นมาด้วยจุดประสงค์ใด
จุดประสงค์หนึ่ง และกำหนดการจัดกิจกรรมในช่วงเวลาแน่นอนสม่ำเสมอ กิจกรรมที่เป็นประเพณีอาจ
มองได้อีกประการหนึ่งว่าเป็นแบบแผนการปฏิบัติของกลุ่มเฉพาะหรือทางศาสนา

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights sinv UDHR) คือการ
ประกาศเจตนารมณ์ ในการร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความสำคัญในการวางกรอบเบื้องต้นเกี่ยวกับ
สิทธิมนุษยชนและเป็นเอกสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรก ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่ง
สหประชาชาติ ให้การรับรองตามข้อมติที่ ๒๑๗ A (III) เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๑ โดยประเทศไทย
ออกเสียงสนับสนุน

วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย เป็นการศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในเรื่องเกี่ยวกับ
ความเป็นมา ปัจจัยพื้นฐานและผลกระทบจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย
วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของมนุษยชาติโลก ความสำคัญ
และผลกระทบที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยและมนุษยชาติ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สัมมาชีพ การประกอบอาชีพสุจริตและเหมาะสมในสังคม

ประสิทธิภาพ ความสามารถในการทำงานจนสำเร็จ หรือผลการกระทำที่ได้ผลออกมาดีกว่าเดิม รวมทั้ง

การใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่า โดยไม่ให้เกิดความสูญเสียเปล่าหรือความสูญเสีย ทรัพยากรต่างๆ
พิจารณาได้จากเวลา แรงงาน วัตถุดิบ เครื่องจักร ปริมาณและคุณภาพ ฯลฯ

ประสิทธิผล ระดับความสำเร็จของวัตถุประสงค์ หรือ ผลสำเร็จของงาน

สินค้า หมายความว่าสิ่งของที่สามารซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือโอนกันได้ ไม่ว่าจะเกิดโดยธรรมชาติหรือเป็น
ผลิตผลทางการเกษตร รวมตลอดถึงผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรมและอุตสาหกรรม

ภูมิปัญญา ส่วนหนึ่งของประเพณี หรือเป็นกิจกรรมเฉพาะตัวก็ได้ เช่น พิธีถวายสังฆทาน พิธีบวชนาค
พิธีบวชลูกแก้ว พิธีขอฝน พิธีไหว้ครู พิธีแต่งงาน

มนุษยชาติ การเกิดเป็นมนุษย์มาจาก มนุษย์ = ผู้มีจิตใจสูง กับชาติ = เกิด โดยปกติหมายถึง มนุษย์ทั่ว ๆ ไป

มรรยา พฤติกรรมที่สังคมกำหนดว่าควรประพฤติเป็นวัฒนธรรม วัดจากความเหมาะสมและไม่เหมาะสม

ระบบ การนำส่วนต่าง ๆ มาปรับเรียงต่อให้ทำงานประสานต่อเนื่องกันจนดูเป็นสิ่งเดียวกัน

กระบวนการ กรรมวิธีหรือลำดับการกระทำซึ่งดำเนินการต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง

วิเคราะห์ การแยกแยะให้เห็นคุณลักษณะของแต่ละองค์ประกอบ

เศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับการกิน การอยู่ของมนุษย์ในสังคม ว่าด้วยทรัพยากรที่มีจำกัดการผลิต

การกระจายผลผลิต และการบริโภค

สหกรณ์ แปลว่าการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะว่าต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งใน
ด้านงานที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยสมอง และงานการที่ทำได้ด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้
ต้องพร้อม (พระราชดำรัสพระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคมและสหกรณ์ประมงทั่ว
ประเทศ ณ ศาลาดุสิดาลัย ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖)

ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง ผลงานอันเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งเน้นที่
ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ โดยไม่คำนึงถึงชนิด ของการสร้างสรรค์หรือวิธีในการ
แสดงออก ทรัพย์สินทางปัญญา อาจเป็นสิ่งที่จับต้องได้ เช่นสินค้า ต่าง ๆ หรือ เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้
เช่น บริการ แนวความคิด กรรมวิธีและทฤษฎีต่าง ๆ เป็นต้น ทรัพย์สินทางปัญญามี ๒ ประเภท
ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial property) และลิขสิทธิ์ (Copyright)

๑. ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม มีสิทธิบัตร แบบผังภูมิของวงจรรวม เครื่องหมายการค้า
ความลับทางการค้า ชื่อทางการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายความว่า ชื่อ
สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่ง ภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิด
จากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็น สินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์
ดังกล่าว

๒. ลิขสิทธิ์ คือ งานหรือความคิดสร้างสรรค์ในสาขาวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม
งานภาพยนตร์ หรืองานอื่นใดในแผนการณคดี หรือแผนกศิลปะ แผนกวิทยาศาสตร์ ลิขสิทธิ์ยังรวมถึงสิทธิ
ข้างเคียง (Neighbouring Right)

เหตุ ภาวะเงื่อนไขที่จำเป็นที่ทำให้สิ่งหนึ่งเกิดขึ้นตามมา เรียกว่า ผล

เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

อำนาจ ความสามารถในการบีบบังคับให้สิ่งหนึ่ง (คนหนึ่ง...) กระทำตามที่ปรารถนา

อิทธิพล อำนาจบังคับที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เอกลักษณ์ ลักษณะที่มีความเป็นหนึ่งเดียว ไม่มีที่ใดเหมือน

ตำนาน เป็นเรื่องเล่าต่อกันมาและถูกบันทึกขึ้นภายหลัง

พงศาวดาร คือ การบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวที่กับ

พระมหากษัตริย์ และราชสำนัก

อดีต คือ เวลาที่ล่วงมาแล้ว ความสำคัญของอดีต คือ อดีตจะครอบงำความคิดและความรู้ของเราอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง อดีตที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคน/ความสำคัญที่มีต่อเหตุการณ์และกลุ่มคนจะถูกนำมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

นักประวัติศาสตร์ เป็นผู้บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้สร้างประวัติศาสตร์ขึ้นจากหลักฐานประเภทต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายและวิธีการคิด ซึ่งงานเขียนอาจนำไปสู่การเป็นวิชาประวัติศาสตร์ได้ในที่สุด

ความมุ่งหมายในการเขียนประวัติศาสตร์

- นักประวัติศาสตร์รุ่นเก่า มุ่งสู่การรวมชาติ/รับใช้การเมือง
- นักประวัติศาสตร์รุ่นใหม่ มุ่งที่จะหาความจริง (truth) จากอดีตและตีความโดยปราศจากอคติ (bias)

หลักฐานประเภท ต่าง ๆ จะให้ข้อเท็จจริงบางประการ ซึ่งจะนำไปสู่ความจริงในที่สุดโดยมีวิธีการแบ่งประเภทของหลักฐานหลายแบบ เช่น หลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์และหลักฐานสมัยประวัติศาสตร์แบบหนึ่ง หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษรและหลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรแบบหนึ่ง หรือหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง (หรือหลักฐานชั้นที่หนึ่ง ชั้นที่สอง ชั้นที่สาม) อีกแบบหนึ่ง หลักฐานที่จะถูกประเมินว่าน่าเชื่อถือที่สุด คือ หลักฐานที่เกิดร่วมสมัยหรือเกิดโดยผู้รู้เห็นเหตุการณ์นั้น ๆ แต่กระนั้นนักประวัติศาสตร์ก็ต้องวิเคราะห์ทั้งภายในและภายนอกก่อนด้วยเช่นกัน เนื่องจากผู้ที่อยู่ร่วมสมัยก็ย่อมมีจุดมุ่งหมายส่วนตัวในการบันทึก ซึ่งอาจทำให้เลือกบันทึกเฉพาะเรื่องบางเรื่องเท่านั้น

อคติ คือ ความลำเอียง ไม่ตรงตามความเป็นจริง เป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน ซึ่งผู้ที่เป็นนักประวัติศาสตร์จะต้องตระหนักและควบคุมให้ได้

ความเป็นกลาง คือ การมองด้วยปราศจากความรู้สึกอคติจะเกิดขึ้นได้หากเข้าใจธรรมชาติของหลักฐานแต่ละประเภท เข้าใจปรัชญาและวิธีการทางประวัติศาสตร์ เข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้เรียน ผู้บันทึกประวัติศาสตร์ (นั่นคือ เข้าใจว่าบันทึกเพื่ออะไร เพราะเหตุใด)

ความจริงแท้ (real truth) คือ ความจริงที่คงอยู่แน่นอนนิรันดร์ เป็นจุดหมายสูงสุดที่นักประวัติศาสตร์มุ่งแสวงหาซึ่งจะต้องอาศัยความเข้าใจและความจริงที่อยู่เบื้องหลังการเกิดพฤติกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ (ที่มนุษย์เป็นผู้สร้าง) ซึ่งการแสวงหาความจริงแท้ ต้องอาศัยความสมบูรณ์ของหลักฐานและกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่ละเอียด ถี่ถ้วน กินเวลายาวนาน แต่นั่นคือ ภาระหน้าที่ของนักประวัติศาสตร์

ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ คือ ผู้นำความรู้ทางประวัติศาสตร์มาพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติและทักษะในการใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความจริงและความจริงแท้จะต้องศึกษาผลงานของนักประวัติศาสตร์และเลือกเนื้อหาประวัติศาสตร์ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยต้องเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและสอดคล้องธรรมชาติของประวัติศาสตร์

เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เป็นการศึกษาเรื่องการนับเวลา และการแบ่งช่วงเวลาตามระบบต่าง ๆ ทั้งแบบไทยสากล ศักราชที่สำคัญ ๆ ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก และการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานสำหรับการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สามารถเข้าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตระหนักถึงความสำคัญในความต่อเนื่องของเวลา อิทธิพลและความสำคัญของเวลาที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์

วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึงกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากวิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล และการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

หนึ่ง การกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบด้วยเหตุ และผล (ศึกษาอะไร ช่วงเวลาไหน สมัยใด และเพราะเหตุใด)

สอง การค้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งได้แก่ วัตถุโบราณ ร่องรอยถิ่นที่อยู่อาศัยหรือการดำเนินชีวิต

สาม การวิเคราะห์หลักฐาน (การตรวจสอบ การประเมินความน่าเชื่อถือ การประเมินคุณค่าของหลักฐาน) การตีความหลักฐานอย่างเป็นเหตุเป็นผล ความเป็นกลาง และปราศจากอคติ

สี่ การสรุปข้อเท็จจริงเพื่อตอบคำถาม ด้วยการเลือกสรรข้อเท็จจริงจากหลักฐานอย่างเคร่งครัดโดยไม่ใช้ค่านิยมของตนเองไปตัดสินพฤติกรรมของคนในอดีต โดยพยายามเข้าใจความคิดของคนในยุคนั้นหรือนำตัวเข้าไปอยู่ในยุคสมัยที่ตนศึกษา

ห้า การนำเสนอเรื่องที่ศึกษาและอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีความต่อเนื่อง น่าสนใจ ตลอดจนมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้งานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า และมีความหมาย

พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นการศึกษาเรื่องราวของสังคม มนุษย์ในบริบทของเวลาและสถานที่ โดยทั่วไปจะแยกเรื่องศึกษาออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาในกลุ่มสังคม มนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ในท้องถิ่น/ประเทศ/ภูมิภาค/โลก โดยมุ่งศึกษาว่าสังคมนั้น ๆ ได้เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาตามลำดับเวลาได้อย่างไร เพราะเหตุใด จึงเกิดความเปลี่ยนแปลงมีปัจจัยใดบ้าง ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ที่มีผลต่อพัฒนาการหรือการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และผลกระทบของการสร้างสรรค์ของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลาและความต่อเนื่อง

ภูมิศาสตร์ เป็นคำที่มาจากภาษากรีก (Geography) หมายถึงการพรรณนาลักษณะของโลกเป็นศาสตร์ทางพื้นที่ เป็นความรู้ที่ว่าด้วยปฏิสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในขอบเขตหนึ่ง

ลักษณะทางกายภาพ ของภูมิศาสตร์ หมายถึง ลักษณะที่มองเห็นเป็นรูปร่าง รูปทรง โดยสามารถมองเห็น และวิเคราะห์ไปถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ลักษณะของธรณีฐานฐานวิทยาภูมิอากาศวิทยา ภูมิศาสตร์ดิน ชีวภูมิศาสตร์พืช ภูมิศาสตร์สัตว์ ภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หมายถึงวิธีการศึกษา หรือวิธีการวิเคราะห์ พิจารณาสำหรับศาสตร์ทางภูมิศาสตร์ได้ ใช้สำหรับการศึกษาพิจารณา คติวิเคราะห์ สังเคราะห์ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อกันระหว่างสิ่งแวดล้อมกับ มนุษย์ (Environment) ทางกายภาพ ด้วยวิธีการศึกษา พิจารณาถึง ความแตกต่าง ความเหมือนระหว่างพื้นที่หนึ่งๆ กับอีกพื้นที่หนึ่ง หรือระหว่างภูมิภาคหนึ่งกับภูมิภาค หนึ่ง โดยพยายามอธิบายถึงความแตกต่าง ความเหมือน รูปแบบของภูมิภาค และพยายามขีดเส้น สมมุติ แบ่งภูมิภาคเพื่อพิจารณาวิเคราะห์ ดูสัมพันธ์ภาพของภูมิภาคเหล่านั้นว่าเป็นอย่างไร

ภูมิศาสตร์ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของธรรมชาติ มนุษย์ และวัฒนธรรม รูปแบบต่าง ๆ ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัย ทางธรรมชาติ จะเป็นภูมิศาสตร์กายภาพ (Physical Geography) ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับมนุษย์ เช่น ประชากร วิถีชีวิต ศาสนา ความเชื่อ การเดินทาง การอพยพจะเป็น **ภูมิศาสตร์มนุษย์ (Human Geography)** ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น การตั้งถิ่นฐาน การ คมนาคม การค้า การเมือง จะเป็น **ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม (Cultural Geography)**

ภูมิอากาศ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบอุตุนิยมวิทยา รูปแบบต่าง ๆ เช่น ภูมิอากาศ แบบร้อนชื้น ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้น ภูมิอากาศแบบร้อนแห้งแล้ง ฯลฯ

ภูมิประเทศ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบแผ่นดิน เช่น หิน ดิน ความต่างระดับ ทำให้เกิดภาพ ลักษณะรูปแบบต่าง ๆ เช่น พื้นที่แบบภูเขา พื้นที่ราบลาดเชิงเขา พื้นที่ราบ พื้นที่ลุ่ม ฯลฯ

ภูมิพฤกษ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของพืชพรรณ อากาศ ภูมิประเทศ ดิน สัตว์ป่า ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ป่าดิบ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าทุ่งหญ้า ฯลฯ

ภูมิธรณี คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแร่ หิน โครงสร้างทางธรณี ทำให้เกิดรูปแบบทางธรณีชนิดต่าง ๆ เช่น ภูเขา แบบทบตัว ภูเขาแบบยกตัว ที่ราบน้ำท่วมถึง ชายฝั่งแบบยุบตัว ฯลฯ

ภูมิปฐพี คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแร่ หิน ภูมิประเทศลักษณะอากาศ พืชพรรณ ทำให้เกิดดินรูปแบบ ต่าง ๆ เช่น แดนดินดำ มอดินแดง ดินทรายจัด ดินกรด ดินเค็ม ดินพรุ ฯลฯ

ภูมิอุทก คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแผ่นดิน ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ภูมิธรณี พืชพรรณ ทำให้เกิดรูปแบบแหล่ง น้ำชนิดต่าง ๆ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง บึง ทะเล ทะเลสาบ มหาสมุทร น้ำใต้ดิน น้ำบาดาล ฯลฯ

ภูมิดาร คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของดวงดาว กลุ่มดาว เวลา การเคลื่อนการโคจรของ ดาวฤกษ์ ดาวเคราะห์ ทำให้เกิดรูปแบบปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น การเกิดกลางวันกลางคืน ข้างขึ้น-ข้างแรม สุริยุปราคา ตะวัน อ้อมเหนือ ตะวันอ้อมใต้ ฯลฯ

ภัยพิบัติ เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายและสูญเสียอย่างรุนแรง เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติและกระทำของ มนุษย์ จนชุมชนหรือสังคมที่เผชิญปัญหาไม่อาจรับมือ เช่น ดินถล่ม สึนามิ ไฟป่า ฯลฯ

แหล่งภูมิศาสตร์ หมายความว่า พื้นที่ของประเทศ เขต ภูมิภาคและท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำ ลำน้ำ เกาะ ภูเขา หรือพื้นที่อื่นทำนองเดียวกันด้วย

เทคนิคทางภูมิศาสตร์ หมายถึง แผนที่ แผนภูมิ แผนภาพ และกราฟ ภาพถ่ายทางอากาศ และภาพถ่ายจาก ดาวเทียม เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ สื่อที่สามารถค้นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ได้

มิติทางพื้นที่ หมายถึง การวิเคราะห์ พิจารณาในเรื่องขององค์ประกอบทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา สถานที่ ปัจจัยแวดล้อม และการกระจายของพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งความกว้าง ยาว สูง ตามขอบเขตที่กำหนด หรือสมมติพื้นที่ขึ้นมาพิจารณา

การศึกษารูปแบบทางพื้นที่ หมายถึง การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับพื้นที่หรือมิติทางพื้นที่ของ สังคมมนุษย์ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ มีการใช้และกำหนดหน่วยเชิงพื้นที่ ที่ชัดเจน มีการอาศัยเส้นที่เราสมมติขึ้น อาศัยหน่วยต่าง ๆ ขึ้นมากำหนดขอบเขต ซึ่งมีองค์ประกอบลักษณะทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และลักษณะทางพัฒนาการของมนุษย์ที่เด่นชัด สอดคล้องกันเป็นพื้นฐานในการศึกษา แสวงหาข้อมูล

ภูมิศาสตร์กายภาพ หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับระบบธรรมชาติ ถึงความเป็นมา ความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการไปตามยุคสมัย โดยมีขอบเขตที่กล่าวถึง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิปฐพี (ดิน) ภูมิอากาศ (ลมฟ้าอากาศ บรรยากาศ) และภูมิพฤกษ (พืชพรรณ ป่าไม้ ธรรมชาติ) รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มีผลต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของมนุษย์

สิ่งแวดล้อม สิ่งที่อยู่รอบ ๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งและมีอิทธิพลต่อสิ่งนั้น อาทิ อากาศ น้ำ ดิน ต้นไม้ สัตว์ ซึ่งสามารถถูกทำลายได้โดยการขาดความระมัดระวัง

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่าง ยกเว้นตัวมนุษย์และผลงาน และมนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ภูมิอากาศ ดิน พืชพรรณ สัตว์ป่า ธรณีสัณฐาน (ภูเขาและที่ราบ) บรรยากาศ มหาสมุทร แร่ธาตุ และน้ำ

อนุรักษ์ การรักษา จัดการ ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม หรือการรักษาป้องกันบางสิ่งไม่ให้เปลี่ยนแปลง สูญหายหรือถูกทำลาย

ภูมิศาสตร์มนุษย์ และสิ่งแวดล้อม หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์ วิถีชีวิตและ ความเป็นอยู่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อมด้านสังคมทั้งในเมืองและท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม สาเหตุและผลกระทบที่มีต่อมนุษย์ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาทางสังคม

กรอบทางพื้นที่ (Spatial Framework) หมายถึง การวางข้อกำหนดหรือขอบเขตของพื้นที่ในการศึกษา เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือแบบรูปแบบกระจายของสิ่งต่าง ๆ บนผิวโลกส่วนใดส่วนหนึ่ง เพื่อให้เราเข้าใจ ลักษณะโลกของมนุษย์ดีขึ้น เช่น การกำหนดให้มนุษย์ และวัฒนธรรมของมนุษย์ดีขึ้น เช่น การกำหนดให้มนุษย์และวัฒนธรรมของมนุษย์กรอบพื้นที่ของโลกที่มีลักษณะเป็นภูมิภาค ประเทศ จังหวัด เมือง ชุมชน ท้องถิ่น ฯลฯ สำหรับการวิเคราะห์ หรือศึกษาองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง เฉพาะเรื่อง

รูปแบบทางพื้นที่ (Spatial Form) หมายถึง ข้อเท็จจริง เครื่องมือ หรือวิธีการ โดยเฉพาะกลุ่มของข้อมูลที่ได้มา เป็นต้นว่า ความสัมพันธ์ทางพื้นที่แบบรูปแบบของการกระจาย การกระทำระหว่างกัน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ

พื้นที่หรือระวางที่ (Space) หมายถึง ขอบเขตทางพื้นที่ในการวิเคราะห์ทางภูมิศาสตร์ เป็นการศึกษาพื้นที่ในมิติต่าง ๆ ตามระวางที่ (Spatial study) ที่กำหนดขึ้นมีขอบเขตชัดเจน อาจจะมีการกำหนดเป็นเขตบริเวณ สถานที่ นำมิติของความกว้าง ความลึก ความสูง ความยาว รวมทั้งมิติทางเวลา ในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ตามที่เรากำหนด ขอบเขตระหว่างที่ ด้วยเครื่องมือ เส้นสมมติและเทคนิคทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ เช่น แผนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ อาจจะจำแนกเป็นเขต ภูมิภาค ประเทศ จังหวัด เมือง ชุมชน ท้องถิ่น ฯลฯ ที่เฉพาะเจาะจงไป มีการพิจารณา วิเคราะห์ถึงการกระจายและสัมพันธ์ภาพของมนุษย์บนผิวโลก และลักษณะทางพื้นที่ของการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ และการที่ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก สัมพันธ์จากถิ่นฐานของมนุษย์ และการที่ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก สัมพันธ์ภาพระหว่างสังคมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทาง

กายภาพ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาความแตกต่างเชิงพื้นที่ (Area difference)
มิติสัมพันธ์เชิงทำเลที่ตั้ง หมายถึง การศึกษาความแตกต่างหรือความเหมือนกันของสังคมมนุษย์ในแต่ละ
สถานที่ ในฐานะที่ความแตกต่างและเหมือนกันนั้นอาจมีความเกี่ยวเนื่องกับความแตกต่างและความ
เหมือนกันในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางการเมือง และ
การศึกษาภูมิทัศน์ที่ต่างกันในเรื่ององค์ประกอบ ปัจจัย ตลอดจนแบบรูปการกระจายของมนุษย์
บนพื้นโลก และการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก เหตุไรมนุษย์จึงใช้ประโยชน์จากพื้นโลก ต่าง
กันในสถานที่ต่างกัน และในเวลาต่างกัน มีผลกระทบอย่างไร

ภาวะประชากร รายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประชากรในเรื่องสำคัญ ๓ ด้าน คือขนาดประชากร

การกระจายตัวเชิงพื้นที่ และองค์ประกอบของประชากร

ขนาดของประชากร จำนวนประชากรทั้งหมดของเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ ณ เวลาที่กล่าวถึง

การกระจายตัวเชิงพื้นที่ การที่ประชากรกระจายตัวกันอยู่ในส่วนต่างๆ ของพื้นที่หนึ่งพื้นที่ ณ เวลาที่กล่าวถึง

องค์ประกอบของประชากร ลักษณะต่าง ๆ ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดหรือจำนวน

ประชากร องค์ประกอบของประชากรเป็นดัชนีอย่างหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของประชากร

องค์ประกอบประชากรที่สำคัญ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ การสมรส

การเปลี่ยนแปลงประชากร องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประชากร คือ การเกิด การตาย

และการย้ายถิ่น

คณะผู้จัดทำ

๑. พระครูพิสัยสารคุณ / อมาตย์	ผู้อำนวยการ	ประธานกรรมการ
๒. นายกิตติพันธ์ สีลาดหา	รองผู้อำนวยการ	กรรมการ
๓. นางพัฒนา สืบเมืองซ้าย	รองผู้อำนวยการ	กรรมการ
๔. นางสาวตรุณมณี โพธิ์ศรี	ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ	กรรมการ
๕. นายนราศักดิ์ ไชยน้อย	ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ	กรรมการ
๖. นางธัญจิรา ศรีพารา	ครู	กรรมการ
๗. นายปัญญา ประวรรณะ	ครู	กรรมการ
๘. นางวาลิกา สารพิมพ์	ครู	กรรมการ
๙. นายประยงค์ ศิริทรัพย์	ครู	กรรมการ
๑๐. นางศุภาพร ตุ่มทอง	ครู	กรรมการ
๑๑. นางสาวศุภาพิชญ์ ชินวงษ์	ครู	กรรมการ
๑๒. นายธนพัฒน์ ปุริศรี	ครู	กรรมการ
๑๓. นายจักรวาล เจริญไชย	ครู	กรรมการ
๑๔. นายพิรพัฒน์ ใหม่มคามิ	ครู	กรรมการและเลขานุการ

โรงเรียนมัธยมวัดกลางโกสุม

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กระทรวงศึกษาธิการ

